

นโยบายสลากรพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวของรัฐบาล
ที่มีผลกระทบต่อหลักธรรมทางพุทธศาสนา

ปริญญาโนนันท์

ของ

บุญตา จันทร์จิตร์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยครินทร์วิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาตรีประศาสนาสตรอมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
มีนาคม 2551

นโยบายสลากริเตช์แบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวของรัฐบาล
ที่มีผลกระทบต่อหลักธรรมทางพุทธศาสนา

ปริญญาโนนันท์

ของ

บุญตา จันทร์จิตร์

เสนอต่อบันทิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยครินครินทร์วิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาตรีประจำศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

มีนาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยครินครินทร์วิโรฒ

นโยบายสลากรพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวของรัฐบาล
ที่มีผลกระทบต่อหลักธรรมทางพุทธศาสนา

บทคัดย่อ

ของ

บัญชา จันทร์จิตร์

เสนอต่อบันทึกวิทยาลัย มหาวิทยาลัยครินครินทริโรม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาตรีประศาสนาศัตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
มีนาคม 2551

บุญญา จันทร์จิตร์. (2551) นโยบายสลากริเตช์แบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวของรัฐบาล
ที่มีผลกระทบต่อหลักธรรมาทางพุทธศาสนา. ปริญญาดุษฎีบัณฑิต รป.ม. (นโยบายสาธารณะ).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :
รองศาสตราจารย์ ดร.วราพิทักษ์ มีมาก, อาจารย์ ดร.สุชาติ ผิ่วง。

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษานโยบายสลากริเตช์แบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัว¹
ของรัฐบาล และความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายสลากริเตช์แบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัวของรัฐบาล
สภาพเศรษฐกิจสังคม และนโยบายสำนักงานสลากริกินแบ่งรัฐบาล ในแห่งของผลกระทบต่อหลักธรรมา²
ทางพุทธศาสนา

กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลหลัก กลุ่มที่หนึ่ง พระภิกษุในพุทธศาสนาทั้งฝ่ายบริหาร
จำนวน 9 รูป พระภิกษุฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 รูป กลุ่มที่สอง ชาวสผมีความรู้ด้านศาสนา 1 คน
บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าสลากริกินแบ่งรัฐบาล 2 คน

ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มาจากข้อมูลเชิงทุติยภูมิและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การ
วิเคราะห์ข้อมูลจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายสลากริเตช์แบบ
เลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัวของรัฐบาล สภาพเศรษฐกิจสังคม และนโยบายสำนักงานสลากริกินแบ่ง
รัฐบาล รวมทั้งการพرونนณาผลกระทบที่มีต่อหลักธรรมาทางพุทธศาสนา

ผลการศึกษาพบว่า

1. มีความสัมพันธ์กันระหว่างนโยบายสลากริเตช์แบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัวของ
รัฐบาล สภาพเศรษฐกิจสังคม และนโยบายสำนักงานสลากริกินแบ่งรัฐบาล
2. นโยบายสลากริเตช์แบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัวของรัฐบาลขัดต่อหลักธรรมาทาง
พุทธศาสนา

THE IMPACTS POLICY ON TWO-AND-THREE- DIGIT LOTTERY
SCHEME TOWARD BUDDHIST DOCTRINE

AN ABSTRACT

BY

BOONTA JANJIT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Public Administration Degree in Public Policy
at srinakharinwirot University

March 2008

Boonta Janjit. (2008). *The Impacts of Two - and - Three Digit Lottery Scheme on Buddhist Doctrine*. Master's thesis, M.P.A. (Public Policy), Bangkok: Graduate School, Srinakarinwirot University. Advisor committee: Associate Professor Dr. Worapit Meemak, Dr. Suchart Piewngam.

This research was aimed at studying two - and - three digit lottery scheme and its relations with socio-economic state and the Government Lottery Office's policy as regards the impacts on Buddhist doctrine.

Key informants consisted of Buddhist monks (9 monastery administrators and 5 academic monks) and secular persons (1 religious expert and 2 people relating to lottery trade).

Data collected from secondary sources and in-depth interview were analyzed through content analysis for explaining the relationship among two-and-three digit lottery scheme, socio-economic state and the Government Lottery Office's policy, and describing what their impacts on Buddhist doctrine were.

The findings are as follows:

1. Two-and-three digit lottery scheme, socio-economic state and the Government Lottery Office's policy have reciprocal relationship.
2. Two-and –three digit lottery scheme goes against Buddhist doctrine.

ปริญญาในพนธ์
เรื่อง

นโยบายสลากริเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวของรัฐบาล
ที่มีผลกระทบต่อหลักธรรมทางพุทธศาสนา

ของ
บุญตา จันทร์จิตร์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาตรีประจำนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชาภุล)

วันที่.....เดือน มีนาคม พ.ศ. 2551

คณะกรรมการสอบปริญญาในพนธ์

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร. วรพิทย์ มีมาก)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร. สุชาติ ผิวงาม)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ จักราทิตย์ ธนาคม)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ ชีวินทร์ ฉายาชลิต)

ประกาศคุณปการ

ปริญญาในพนธน์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เป็นพระผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วรพิทย์ มีมาก อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ท่านได้ให้คำปรึกษาและนำในการจัดทำงานวิจัยนี้อย่างละเอียดทุกขั้นตอน ท่านเป็นอาจารย์ที่ให้ความเป็นกันเองกับลูกศิษย์และเมตตาสอนลูกศิษย์เสมอหนึ่งต้องการให้ศิษย์เข้าใจสิ่งที่ท่านนำเสนออย่างแจ่มแจ้ง ขอเจริญพร ขอบคุณท่านอาจารย์ไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณอาจารย์จักราทิตย์ ธนาคม ที่เคยกระตุ้นให้กำลังใจ แก่ผู้วิจัยในการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขายโภบายสาราระ ตาม มุ่งมองของลูกศิษย์จะเป็นเรื่องที่ยาก แต่ท่านอาจารย์จะทำให้ลูกศิษย์เห็นเป็นเรื่องง่าย ๆ ซึ่งทำให้ ผู้วิจัยรู้สึกมีกำลังใจทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

และอีกท่านคือ อาจารย์ ดร.สุชาติ ผิวงาม ท่านเป็นอาจารย์ที่มีวิญญาณของ รัฐประศาสนศาสตร์อยู่เต็มหัวใจ ต้องการให้เหล่าศิษย์เข้าใจและซึ้งชั้บอาวิถีแห่งการเรียนรู้แห่ง ศาสตร์การปกครองสมัยเก่าผสมผสานเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่

อีกทั้งขอขอบใจ พระมหาอุดิศ หนันกាំຈា และพระมหาฤทธาภัค อิมแบนพันธ์ รวมทั้ง เพื่อน ๆ ร่วมรุ่น ญาติพี่น้องทุกท่านที่เคยเป็นกำลังใจตลอดเวลาที่ผ่าน

อย่างไรก็ตามปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เสร็จสิ้นลง แต่ภาระหน้าที่ที่เราจะต้องทำต่อไป เพื่อ เป็นประโยชน์ต่อกันส่วนใหญ่ของสังคมหรือของประเทศชาตินี้ ยังคงรอเราอยู่ จะขอใช้ปริญญา นิพนธ์ฉบับนี้เป็นบันได ปุทาง เพื่อก้าวไปสร้างสิ่งที่เป็นคุณงามความดีและสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ ชาติ พระพุทธศาสนาและพระมหากรุณาธิคุณ ตามเจตนามณของรัฐประศาสนศาสตร์ สืบไป

พระมหาบุญตา จันทร์วิตร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถาມการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
กรอบการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและเหตุผล.....	7
ทฤษฎีการพนัน.....	10
หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข.....	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
กรอบความคิดในการวิจัย.....	20
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	21
ปรากฏการณ์ของการศึกษา.....	21
วิธีการศึกษาปรากฏการณ์.....	21
การสร้างแนวคิดการวิจัย.....	21
กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	22
การรายงานผลการวิจัย.....	22
การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	23
4 การนำเสนอผลการวิจัย.....	24
ส่วนเอกสาร.....	24
สัมภาษณ์	42
ด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม.....	42
ด้านสถาบัน กระบวนการ และพฤติกรรมของสำนักงาน	
สลากรกินแบ่งรัฐบาล.....	52
ด้านสำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาล.....	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ด้านผลดี ผลเสีย ของสำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาล.....	57
ด้านความเหมาะสมในการดำเนินการ.....	58
ด้านผลดี ผลเสีย ของสลากรพิเศษ ลอตเตอรี่ และหวยบนดิน.....	62
ด้านนโยบายของหวยบนดินที่ว่าด้วยการนำไป ใช้สาธารณะประโยชน์.....	64
ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมของภาคสังคม และประชาชน.....	67
ด้านการดำเนินการเพื่อลดการขายเกินราคา.....	68
ด้านสลากรอัตโนมัติในอนาคต.....	70
ด้านสื่อ.....	71
ด้านบทบาท จุดยืนของพุทธศาสนา.....	72
มหาเถรสมาคม.....	73
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.....	75
สถาบันการศึกษา.....	76
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	78
สรุปผลการวิจัย.....	78
อภิปรายผลการวิจัย.....	83
ข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎี.....	96
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	98
ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการวิจัย.....	99
บรรณานุกรม.....	100
ภาคผนวก.....	104
ภาคผนวก ก	105
ภาคผนวก ข	110
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	113

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตารางสรุปการดำเนินงานโครงการทุยบันดิน	3
2 ตารางโครงการที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเงินรางวัล โครงการสลาภพิเศษแบบเลขท้าย 3 ตัว และ 2 ตัว.....	3
3 ตารางหน่วยงานที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเงินรางวัล โครงการสลาภพิเศษแบบเลขท้าย 3 ตัว และ 2 ตัว.....	4
4 ตารางจำนวนเงินที่สำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาลส่งเข้ารัฐ.....	39
5 ตารางโครงการที่ได้รับเงินสนับสนุนจากสำนักงานสลาภกินแบ่ง.....	40
6 ตารางหน่วยงานที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเงินรางวัล โครงการสลาภพิเศษแบบเลขท้าย 3 ตัว และ 2 ตัว.....	41
7 ตารางโพลสำรวจพฤติกรรมของประชาชนในวันหวยออก กับวันธรรมชาติ.....	45
8 ตารางโพลสำรวจผู้ที่เล่นหวยใต้ดินคิดว่าถ้ามีหวยบันดินแล้ว จะเลิกเล่นหวยใต้ดินหรือไม่.....	46
9 ตารางโพลสำรวจประชาชนเห็นว่าการให้เงินช่วยเหลือ เมื่อโอกาสที่นักศึกษาจะซื้อของของอยู่บ่อยเพียงใด.....	50
10 ตารางสำรวจระหว่างหัวรัฐกับหวยใต้ดินประชาชนชอบซื้อ แบบไหนมากที่สุด.....	51
11 ตารางสำรวจประชาชนที่คิดว่านักศึกษาขายหวยบันดินเป็นผลดี.....	52
12 ตารางสำรวจประชาชนที่คิดว่านักศึกษาขายหวยบันดินเป็นผลเสีย.....	52

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ภาพแสดงการศึกษาสาเหตุและผลของนโยบายสาธารณะ.....	8
2 ภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการพนัน รัก และสังคม.....	11

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การพนันเป็นหนึ่งในจำนวนกิจกรรมทางสังคมไม่กี่อย่างที่ตอกทอดกันมา และปรากฏในเกือบทุกผู้พันธุ์มนุษย์ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ หากจะกล่าวว่าการพนันเป็นปรากฏการณ์สากลของมนุษยชาติก็คงจะไม่ผิดนัก (สังคิต พิริยะรังสรรค์ ; และคณะ. 2545) แต่สังคมส่วนใหญ่ยังมองว่าการพนันเป็นสิ่งที่ชั่วร้ายและผิดศีลธรรมอันนำมาซึ่งความเสื่อมเสียของสังคมการพนัน มีลักษณะเป็นการเล่นได้เสียที่มีการเสี่ยงโชคด้วยเสมอ ทั้งไม่ว่าจะได้เข้ามีส่วนร่วมด้วยหรือไม่ก็ตาม เราจึงมักเรียกรวมกันว่าการพนันขันต่อ การพนัน หมายถึง การเข้าเล่นเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยอาศัยการเสี่ยงโชคด้วยไหวพริบและฝีมือของผู้เล่นพนันเอง พนันเอาเงินหรือทรัพย์สินกัน เช่นการเล่นพนันไปประเภทต่างๆ

ในประเทศไทย ถือว่าการพนันเป็นสิ่งที่เลวร้ายและไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อเป็นการคุ้มครองป้องกันสังคมจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการพนัน จึงได้บัญญัติกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการพนันโดยตรง ได้แก่พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ.2478 ซึ่งได้บัญญัติมาตราการในการสกัดกั้นการกระทำความผิดเกี่ยวกับการพนันไว้โดยเฉพาะ หลายประการ กล่าวคือ มาตราการทางด้านความผิด บัญญัติให้การพนันเป็นสิ่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นความผิดทางอาญา โดยแบ่งการพนันออกเป็น

1. การเล่นที่ต้องห้ามเด็ดขาด ได้แก่การเล่นตามบัญชี ก. หรือการเล่นซึ่งมีลักษณะคล้ายกัน หรือการเล่นร้ายแรงอื่นใดซึ่งรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่ได้ออกกฎหมายระบุเพิ่มเติมห้ามไว้ เช่นการพนันประเภท หวย ก.ช. ถัว, แปดเก้า, ไฮโล, บาカラ, สล็อตแมชีน เป็นต้น การเล่นตามบัญชี ก. นี้เป็นการเล่นที่ห้ามมิให้จัดให้มีโดยเด็ดขาด หากมีผู้จัดให้มีการเล่น ผู้จัดและผู้เข้าเล่นจะมีความผิดตามกฎหมายทันที

2. การเล่นที่ขออนุญาตเล่นได้ ได้แก่การเล่นตามบัญชี ข. หรือการเล่นซึ่งมีลักษณะคล้ายกัน หรือการเล่นอื่นใดซึ่งรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่ได้ออกกฎหมายระบุเพิ่มเติมไว้ ซึ่งจะจัดให้มีขึ้นเพื่อเป็นทางนำมาซึ่งผลประโยชน์แก่ผู้จัดโดยทางตรงหรือทางอ้อมได้ต่อเมื่อรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเห็นสมควรและออกใบอนุญาตให้ หรือมีกฎหมายระบุอนุญาตให้จัดขึ้นโดยไม่ต้องมีใบอนุญาต เช่น การให้สัตว์ต่อสู้หรือแข่งขัน, การแข่งม้า, การซกมวยหรือมวยปล้ำ, การจับสลากรโดยวิธีใดๆ, การเล่นสลากรกินแบ่ง, การเล่นไปประเภทต่างๆ, การเล่นเครื่องเล่นซึ่งใช้ไฟฟ้าจักรกล เป็นต้น ซึ่งสามารถขออนุญาตเล่นได้โดยชอบด้วยกฎหมาย และขออนุญาตเล่นพนันกันได้ เมื่อได้รับอนุญาตแล้วก็ถือได้ว่าเป็นการเล่นการพนันที่ชอบด้วยกฎหมาย

3. การเล่นที่ไม่มีระบุไว้ในบัญชี ก. และบัญชี ข. ได้แก่การเล่นประเภทอื่นๆ ที่ไม่ได้บัญญัติไว้ให้เป็นการเล่นในบัญชี ก. หรือบัญชี ข. ทั้งนี้เนื่องจากการเล่นมีรูปแบบที่หลากหลาย

มากมายจนไม่อาจบัญญัติชนิดการเล่นให้ครอบคลุมได้ทั้งหมดในบัญชี ก. และ ข. อีกทั้งยังมีการเล่นประเภทที่เกิดขึ้นมาตามวิวัฒนาการความก้าวหน้าของสังคม ลักษณะและรูปแบบการเล่นมีความแตกต่างไปจากเดิมอันไม่อาจถือได้ว่าเป็นการเล่นตามบัญชี ก. หรือ ข. ได้ กว้างหมายจึงบัญญัติให้ถือเป็นการเล่นประเภทที่ไม่มีระบุไว้ในบัญชี ก. และ ข. จะจัดให้มีการเล่นหรือมีการพนันได้เฉพาะการเล่นที่ระบุชื่อและเงื่อนไขการเล่นไว้ในกฎกระทรวงเท่านั้น

การพนันนั้นถือว่าเป็นแหล่งสร้างรายได้จำนวนมหาศาลได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการพนันที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งมีนานาเพราะไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ บัญหาการพนันจึงยังลุก浪มาใหญ่โตอยู่ไป การเล่นหวยได้ดินจัดว่าเป็นการพนันที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอีกประการหนึ่งเหมือนกัน สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติสำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. 2517 ซึ่ง รัฐบาลออกบังคับใช้ในการออกสลากรกินแบ่งเพื่อนำรายได้มาสู่รัฐ จึงทำให้เกิดการเล่นหวยได้ดินขึ้น วิธีการเล่นหวยได้ดินคือ เมื่อตัวเลขตรงกับเลขท้าย 3 หรือ 2 ตัว ของรางวัลที่ 1 ของสลากรกินแบ่งรัฐบาลผู้เล่นจะได้รับเงินรางวัลจากเจ้ามือหวยที่รับแทง โดยจะได้เงินรางวัลตามจำนวนเงินที่ตนได้แทงไป เช่น 3 ตัวบน (รางวัลที่ 1) บาทละ 450-700 บาท โต๊ด 3 ตัวบน (รางวัลที่ 1) บาทละ 100-125 บาท 2 ตัวบน (รางวัลที่ 1) บาทละ 60-70 บาท 2 ตัวล่าง (เลขท้าย 2 ตัว) บาทละ 60-70 บาท นอกจากนั้นแล้ว การเล่นหวยได้ดินยังเป็นแหล่งเงินออกกฎหมายจำนวนมาก ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดกลุ่มผู้มีอิทธิพลประจำถิ่นจำนวนมาก ซึ่งเดิบโตขึ้นมาจากการห่วยผิดกฎหมาย และยังก่อให้เกิดกลุ่มมือปืนรับจ้าง เพื่อพยายามรักษาผลประโยชน์ มีการเอารัดเอาเปรียบ รังแก ข่มเหงประชาชน ทำให้เกิดความเดือดร้อนในสังคมขึ้น ซึ่งรัฐบาลในสมัยของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร มีความต้องการลดบทบาทของผู้มีอิทธิพลและนำเงินออกกฎหมายซึ่งเป็นจำนวนมหาศาลนำเข้ามาใช้ประโยชน์เพื่อทำสาธารณสุขและเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็น สนับสนุนการเรียนต่อเด็กผู้ด้อยโอกาส ให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการ เป็นต้น จึงมีมติเห็นชอบให้ออกสลากรกินแบ่งเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว เมื่อ 8 กรกฎาคม 2546 ซึ่งเนื้อหาของมติแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเกี่ยวกับรูปแบบการออกรางวัลที่สามารถกำกับดูแลได้ และนำรายได้กลับคืนสู่สังคมและประชาชนโดยให้การสนับสนุนด้านการศึกษา การแพทย์ ศาสนา สังคม และสาธารณสุขอย่างมาก ส่วนที่สองเกี่ยวกับการนำรายได้ส่วนเกินของกองทุนเงินรางวัลหลังหักค่าใช้จ่ายมาใช้ในการบริหารงานของรัฐบาลและจ่ายรางวัลคืนสู่สังคม ตั้งแต่เริ่มจำหน่าย อาจกล่าวได้ว่าการดำเนินการจำหน่ายสลากรกินแบ่งเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว ประสบผลสำเร็จในแง่ที่สามารถทำให้เป็นที่นิยมของประชาชนในฐานะทางเลือกใหม่ของสินค้าหวย จะเห็นได้จากยอดขายสลากรกินเลขท้าย 2 ตัว 3 ตัว ตั้งแต่ งวด 1 สิงหาคม - 16 มีนาคม 2547 16 งวด มียอดรวมจากการจำหน่ายเป็นเงินถึง 20,300,000,000 บาท หักรายจ่ายต่างๆแล้ว คงเหลือรายได้ถึง 5,400,000,000 บาท ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 : สรุปการดำเนินงานโครงการห่วยบันดิน (1 สิงหาคม – 16 มีนาคม 2547)

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
ยอดจำนวนรายสลากร	20,300,000,000
หักค่าใช้จ่ายเงินรางวัลรวม	10,800,000,000
หักค่าใช้จ่ายดำเนินการ	4,100,000,000
คงเหลือ รายได้รวม 16 งวด	5,400,000,000

ที่มา : สำนักงานสลากรกิโน่รัฐบาล (2547)

อีกทั้งยังได้มีการนำรายได้ไปใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ในส่วนต่างๆ ตามที่รัฐบาลได้ให้คำสัญญาไว้หลายโครงการด้วยกัน ซึ่งรวมเป็นจำนวนเงิน 736,190,000 บาท ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 : โครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเงินรางวัลโครงการสลากรพิเศษแบบเลขท้าย 3 ตัว และ 2 ตัว ดังต่อไปนี้ (1 สิงหาคม – 16 มีนาคม 2547)

โครงการที่ได้ดำเนินการ	
ทุนการศึกษาเด็กโครงการเขียนเรียงความ	650,590,000
ค่าใช้จ่ายจัดงานสัปดาห์วิทยาศาสตร์	35,500,000
วงเงินสำรองโครงการทุนการศึกษาต่อนักเรียนจากทุกอำเภอ	50,100,000
คงเหลือ รายได้สุทธิ	4,663,810,000
หมายเหตุ กันไว้เป็นเงินสำรองตามมติคณะกรรมการฯ	2,011,000,000

ที่มา : สำนักงานสลากรกิโน่รัฐบาล (2547)

และรัฐบาลยังเปิดโอกาสให้หน่วยราชการต่างๆ ยื่นหนังสือขอมาใช้ในเรื่องของการกุศลต่างๆ ได้ เช่น ให้เป็นเงินทุนการศึกษา เงินกองทุนช่วยเหลือการกีฬา เงินบริจาคให้แก่กองค์การสาธารณกุศลต่างๆ ซึ่งจำนวนเงินที่หน่วยราชการยื่นขอมาใช้ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2546 ถึงเดือนกันยายน 2548 มียอดถึง 8,276,558,664 บาท จำนวนเงินในส่วนนี้นับว่ารัฐบาลเบิกจ่ายภายในงบของกองทุนเงินรางวัลโครงการสลากรพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว ดังตารางที่ 3

ตาราง 3 : หน่วยงานที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเงินรางวัลโครงการสลาภพิเศษแบบ
เลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2546-30 กันยายน 2548

หน่วยงาน	จำนวนเงิน (บาท)
กระทรวงการต่างประเทศ	19,998,270
สำนักงาน กอ.รมน.	1,374,000
กระทรวงยุติธรรม	26,450,000
กระทรวงศึกษาธิการ	3,957,100,522
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	3,316,387,520
มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะศึกษาศาสตร์	3,000,000
กระทรวงสาธารณสุข	2,000,000
สำนักนายกรัฐมนตรี	931268602
-สำนักงาน ก.พ.	950,248,352
-สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาเศรษฐกิจ	18979750
รวม	8,276,558,664

ที่มา : กองทุนเงินรางวัลห่วยบันดิน.(2549,11 ธันวาคม) มติชนรายวัน.หน้า 11.

จากสิ่งพนันที่ผิดกฎหมาย รัฐบาลทำให้ถูกกฎหมายนี้ มองเห็นอย่างชัดเจน 2 ประเด็น คือ เป็นความจำเป็นของรัฐบาลที่จะกำจัดผู้มีอิทธิพล และนำผลประโยชน์จากการจำหน่ายห่วยบน ดินที่ถูกกฎหมายมาใช้ให้เป็นประโยชน์ จากโพลสำรวจของสวนดุสิตโพล สำรวจข้อดีของการที่ สำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาลจะเปิดขายเลขท้ายเหมือนหวยใต้ดิน อันดับที่ 1 ได้แก่ ทำรายได้ให้กับ รัฐบาลมากขึ้น คิดเป็น 31.40% (สวนดุสิตโพล. 2546 : ออนไลน์) อีกประการหนึ่งคือ รัฐบาล ส่งเสริมให้ประชาชนเล่นการพนัน ทำให้ความเข้าใจที่คิดว่า การเล่นหวยเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ก็จะ กลับกลายเป็นว่า ถูกกฎหมาย เจตคติของประชาชนก็อาจจะเปลี่ยนไป ชอบการเสี่ยงโชคมากขึ้น ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมต่างๆ ตามมา ซึ่งผลกระทบโดยตรงที่เกิดขึ้นจากการเล่นการห่วย ย่อมนำไปสู่ความเสื่อมเสียในหลายๆ ด้าน เริ่มตั้งแต่อาจทำให้มนุษย์เกิดความเกียจคร้าน หมกมุน สูญเสียทรัพย์สินที่ตนหมายได้ ลูกสาวไปจนเกิดการ แตกแยกในครอบครัว และเป็นคนที่ไม่มีความรับผิดชอบในกิจการงานต่างๆ ผลสุดท้าย อาจ ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม เดือดร้อนต่อสังคมผู้สูงวัย จากโพลสำรวจของสวนดุสิตโพล สำรวจ ข้อเสียของการที่สำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาลจะเปิดขายเลขท้ายเหมือนหวยใต้ดิน อันดับที่ 1 ประชาชนเล่นหวยมากขึ้น/เป็นการมอมเม่าประชาชน คิดเป็น 39.67% (สวนดุสิตโพล. 2546 : ออนไลน์)

สังคมไทยเป็นสังคมชาวพุทธ ถูกปลูกฝังให้ยึดมั่นในศีลในธรรม และถูกสอนเกี่ยวกับการพนันทุกประเภทว่าจัดเป็นอาชญากรรมที่ควรหลีกเลี่ยง แต่เมื่อมีโครงการทำ

หายได้ดินให้ถูกกฎหมายย่อมกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชน จากเดิมที่ไม่เคยห่วงหวาด เพราะเป็นสิ่งผิดกฎหมายก็อาจจะหันมาซื้อเพราะต่อนี้หายได้กล้ายเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายแล้ว นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์ว่ารายได้จากการจำหน่ายได้นำไปใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภคต่างๆ เช่นนำรายได้สนับสนุนการศึกษา การแพทย์ ศาสนา ทำให้ประชาชนหลงผิดเข้าใจว่าการซื้อขายของตนได้มีส่วนช่วยสนับสนุนให้เด็กได้มีการศึกษา

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษานโยบายจำหน่ายสลาภพิเศษแบบ 2 ตัวและ 3 ตัวของรัฐบาล ซึ่งมีผลกระทบต่อหลักธรรมทางพุทธศาสนา เพื่อว่าข้อมูลที่ได้จากการวิจัยอาจเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสามารถนำไปปรับปรุงนโยบายมาสู่การปฏิบัติต่อไป

คำถามการวิจัย

อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายสลาภพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว สำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาล สภาพเศรษฐกิจและสังคมในแต่ละผลกระทบต่อหลักธรรมทางพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษานโยบายสลาภพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวของรัฐบาลที่มีผลกระทบต่อหลักธรรมทางพุทธศาสนา

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขอบเขตดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลหลัก กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้คือ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในฝ่ายของศาสนา และในฝ่ายของพระราษฎร

ในการสัมภาษณ์จะมีการแบ่งการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ฝ่ายศาสนา

1.1 พระภิกษุฝ่ายบริหาร

1.2 พระภิกษุฝ่ายวิชาการ

2. ฝ่ายพระราษฎร

2.1 ผู้มีความเชี่ยวชาญเรื่องศาสนา

2.2 บุคคลทั่วไป

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยจะเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงโดยในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จะสัมภาษณ์เหตุการณ์ที่มีอันกันหมัด คือ

1. ฝ่ายศาสนา จะเลือกสัมภาษณ์พระภิกษุผู้มีความรู้ คือ
 - 1.1 พระภิกษุฝ่ายบริหาร คือพระระดับนักปักดิบ จำนวน 9 รูป
 - 1.2 พระภิกษุฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 รูป
2. ฝ่ายผู้ริบーシน จะเลือกสัมภาษณ์ผู้มีความเชี่ยวชาญในฝ่ายต่างๆ คือ
 - 2.1 ผู้มีความเชี่ยวชาญด้านศาสนา จำนวน 1 คน
 - 2.2 บุคคลทั่วไป จำนวน 2 คน

2. เนื้อหา

- จะทำการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายสลากรพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวของรัฐบาลที่ขัดกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา ทางด้าน
1. สภาพเศรษฐกิจและสังคม
 2. ด้านสถาบัน กระบวนการ และพฤติกรรมของสำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาล
 - 3.นโยบายสลากรพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลของการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ คาดว่า จะเป็นประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อรัฐบาล ในการกำหนดนโยบาย แผนงานที่จะดำเนินการเพื่อนำมาสู่การปฏิบัติต่อไป
2. เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน
3. เพื่อ jr. ลองพุทธศาสนา

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและได้นำเสนอตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. กรอบการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและเหตุผล
2. ทฤษฎีการพนัน
3. หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับอุบัติมุข
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบความคิดในการวิจัย

1. กรอบการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล

โธมัส ไดย์ (Thomas R. Dye 1984: 1) ได้ให้ความหมายของนโยบายสาธารณะว่า สิ่งที่รัฐบาลเลือกจะกระทำหรือไม่กระทำ ในส่วนที่จะกระทำการครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ทั้งหมดของรัฐบาล ทั้งกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในบางโอกาส

โธมัส ไดย์ (Thomas R. Dye 1984: 7) เห็นว่าการวิเคราะห์นโยบายเป็นการวิเคราะห์ปัญหาของสังคมที่เป็นวิทยาศาสตร์ และสอดคล้องกับความเป็นจริง ด้วยเหตุนี้นักวิเคราะห์นโยบายส่วนใหญ่จึงสนใจที่จะพัฒนาการอธิบายที่เหมาะสมมากกว่าการเสนอแนะทางเลือกในการตัดสินใจต่อปัญหานโยบายที่กำลังเผชิญอยู่ ลักษณะสำคัญของการวิเคราะห์นโยบายตามทัศนะของไดย์ (Dye) คือ การวิเคราะห์นโยบายเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการอธิบาย (explanation) มากกว่าการเสนอแนะ (prescription) เป็นการแสดงทางอย่างจริงจังถึงสาเหตุและผลของนโยบายโดยใช้ระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ และการวิเคราะห์นโยบายเป็นความพยายามที่จะพัฒนาและทดสอบข้อเสนอที่นำไปเกี่ยวกับสาเหตุและผลของนโยบาย นอกจากนี้ยังเป็นการสมการวิจัยค้นพบที่เชื่อถือได้ต่อความเป็นจริงทั่วไปอีกด้วย ลักษณะการวิเคราะห์นโยบายดังกล่าวจึงเน้นหนักในเรื่องการพัฒนาเชิงทฤษฎีมากกว่าการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ที่นักการเมืองเผชิญอยู่

การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายสาธารณะและสิ่งแวดล้อม อาจจำแนกพิจารณาได้ดังนี้

1. กรอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายสาธารณะและสิ่งแวดล้อม เป็นความพยายามที่จะตอบคำถามว่าทำไม่สิ่งแวดล้อมจึงมีผลหรืออิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย และการกำหนดนโยบายส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง การวิเคราะห์เชิงสาเหตุและผลมีคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการคือ (Dye, 1995:6)

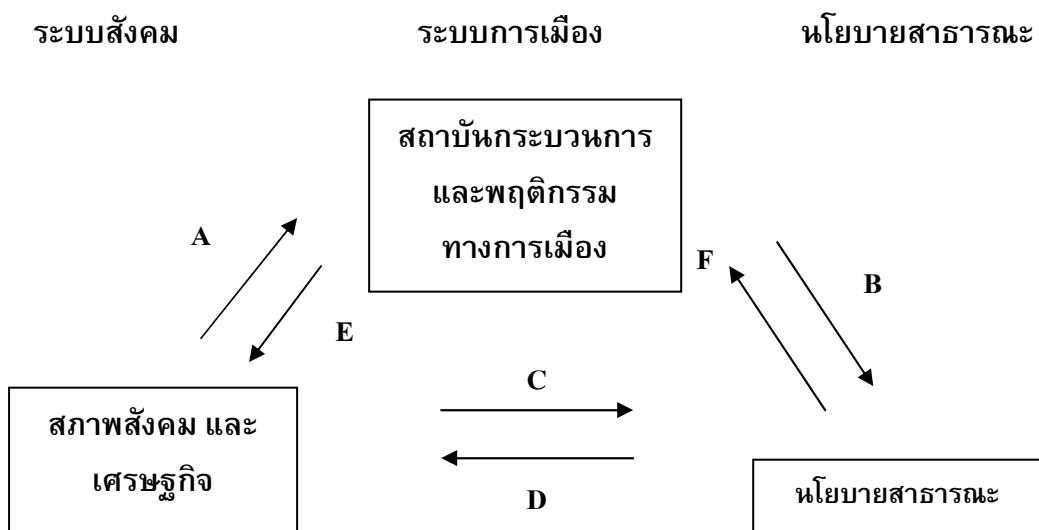
ประการแรก เป็นการวิเคราะห์เพื่อมุ่งอธิบาย (explanation) มากกว่าการการแสดงทางข้อเสนอแนะ (prescription) กล่าวคือ ผู้วิเคราะห์สนใจที่จะศึกษาให้ทราบว่าทำไม่ปัจจัยต่างๆ โดยเฉพาะปัจจัยสิ่งแวดล้อมจึงมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย และเมื่อนโยบายนั้นถูกนำไป

ปฏิบัติได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนกลุ่มเป้าหมาย หรือต่อการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของสังคมอย่างไรบ้าง โดยมีมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ข้อเสนอแนะว่าควรจะกำหนดนโยบายอย่างไร เพื่อให้เกิดผลที่พึงปรารถนาต่อสังคม

ประการที่สอง เป็นการวิเคราะห์ที่ให้ความสนใจต่อการศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจัง (rigorous search) ต่อสาเหตุของการกำหนดนโยบายและต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อให้ทราบแน่ชัดว่ามีปัจจัยสาเหตุใดบ้างที่ผลักดันให้เกิดนโยบายนั้นขึ้น และการนำนโยบายไปปฏิบัติก่อให้เกิดผลลัพธ์อะไรบ้าง ผลลัพธ์ดังกล่าวเป็นไปตามที่คาดหวังไว้ในวัตถุประสงค์ของนโยบายหรือไม่ หรือปรากฏผลลัพธ์ที่ไม่คาดหวังอะไรบ้าง (spillover effects)

ประการสุดท้าย เป็นความพยายามในการพัฒนาและทดสอบข้อเสนอเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุและผลของนโยบายสาธารณะ และเพื่อเป็นการสะท้อนความรู้เกี่ยวกับการค้นพบที่น่าเชื่อถือเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อไป โดยมุ่งที่จะแสวงหาคำตอบเชิงทฤษฎีที่สามารถอธิบายการตัดสินใจนโยบายในลักษณะทั่วไปมากกว่าการตัดสินใจนโยบายในรายหนึ่งแทนกรณีศึกษา

ภายใต้กรอบความคิดดังกล่าว โธมัส ไดร์ (Thomas R. Dye 1995: 7) ได้นำเสนอกรอบการวิเคราะห์สาเหตุและผล (Causes and Consequences) ของนโยบายสาธารณะ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงการศึกษาสาเหตุและผลของนโยบายสาธารณะ

ที่มา : Dye, Thomas R. (1995) *Understanding Public Policy*.

จากภาพประกอบ 1 แสดงให้เห็นว่าข้อเสนอในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของไดร์ (Dye) ระบุทั้งระบบสังคม (Society) ระบบการเมือง (Political System) และนโยบายสาธารณะ (Public Policy) ต่างมีความสัมพันธ์แบบโต้ตอบซึ่งกันและกัน (Reciprocal relationship) กล่าวคือ ในขณะที่ระบบสังคมมีคุณลักษณะที่จะเป็นตัวแปรต้นหรือปัจจัยสาเหตุ และระบบการเมืองมีคุณลักษณะที่จะเป็นตัวแปรตามหรือผลที่เกิดจากการกระทำของปัจจัยสาเหตุ ในทาง

กลับกันระบบการเมืองก็มีคุณลักษณะของการเป็นตัวแปรตันหรือปัจจัยสาเหตุ โดยมีระบบสังคม เป็นตัวแปรตามหรือผลที่เกิดขึ้นจากปัจจัยสาเหตุ ความสัมพันธ์ระหว่างระบบการเมืองและนโยบาย สาธารณะและความสัมพันธ์ระหว่างระบบสังคมและระบบการเมืองดังได้กล่าวมาแล้ว โดยได้รับการอธิบายความสัมพันธ์ตามแผนภาพอย่างชัดเจนดังต่อไปนี้

ลูกศร A: เงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคมมีผลอะไรบ้างต่อสถาบันการเมือง ระบบราชการ กระบวนการทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน

ในกรณีนี้สภาพเศรษฐกิจและสังคมจะทำหน้าที่เป็นตัวแปรอิสระ (Independent Variables) หรือปัจจัยสาเหตุ ในขณะที่ระบบการเมืองจะทำหน้าที่เป็นตัวแปรตาม (dependent variables) หรือผลที่เกิดจากการกระทำของปัจจัยสาเหตุ

ลูกศร B: สถาบันทางการเมือง ระบบราชการ กระบวนการทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน มีผลอะไรบ้างต่อนโยบายสาธารณะ ในกรณีนี้ระบบการเมืองจะทำหน้าที่เป็นตัวแปรตาม หรือผลที่เกิดจากการกระทำของปัจจัยสาเหตุ

ลูกศร C: เงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคมมีผลอะไรบ้างต่อนโยบายสาธารณะ ในกรณีนี้ระบบสังคมจะทำหน้าที่เป็นตัวแปรอิสระ หรือปัจจัยสาเหตุในขณะที่นโยบายสาธารณะจะทำหน้าที่เป็นตัวแปรตามที่เกิดขึ้นจากการกระทำของปัจจัยสาเหตุ

ลูกศร D: นโยบายสาธารณะมีผล (หรือผลสะท้อนกลับ Feedback) อะไรบ้างต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคม ในกรณีนี้นโยบายสาธารณะจะทำหน้าที่เป็นตัวแปรอิสระหรือปัจจัยสาเหตุในขณะที่ระบบสังคมจะทำหน้าที่เป็นตัวแปรตาม หรือผลที่เกิดจากการกระทำของปัจจัยสาเหตุ

ลูกศร E: สถาบันทางการเมือง ระบบราชการ กระบวนการทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนมีผล (หรือผลสะท้อนกลับ Feedback) อะไรบ้างต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคม ในกรณีนี้นโยบายสาธารณะจะทำหน้าที่เป็นตัวแปรอิสระหรือปัจจัยสาเหตุ ในขณะที่ระบบสังคมจะทำหน้าที่เป็นตัวแปรตามหรือผลที่เกิดจากการกระทำของปัจจัยสาเหตุ

ลูกศร F: นโยบายสาธารณะมีผล (หรือผลสะท้อนกลับ feedback) อะไรบ้างต่อสถาบันทางการเมือง ระบบราชการ กระบวนการทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน ในกรณีนี้นโยบายสาธารณะจะทำหน้าที่เป็นตัวแปรอิสระ หรือปัจจัยสาเหตุ ในขณะที่ระบบการเมืองจะทำหน้าที่เป็นตัวแปรตาม หรือผลที่เกิดจากการกระทำของปัจจัยสาเหตุ

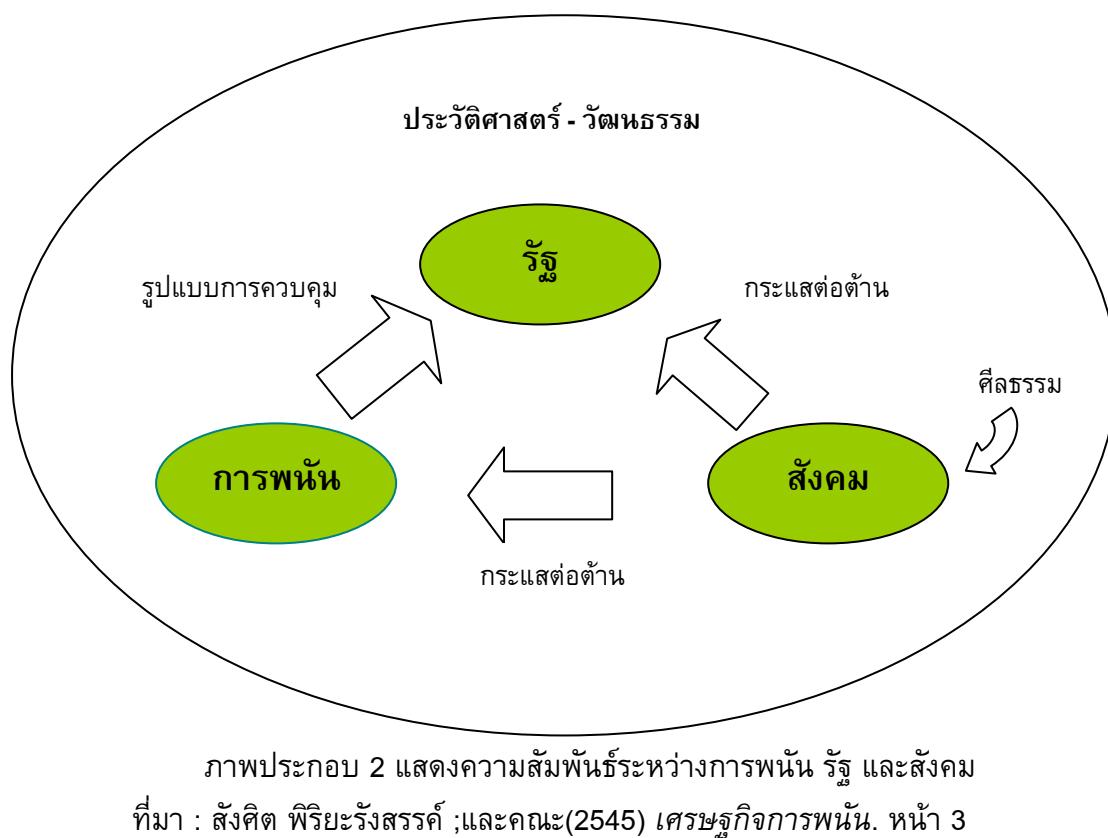
จากแนวคิดของไดเย (Dye) ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ทั้งระบบสังคมและระบบการเมือง มีคุณลักษณะเป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของนโยบายสาธารณะ กล่าวคือ ทั้งระบบสังคมและระบบการเมืองมีบทบาทหรืออิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ ในทางตรงกันข้าม ทั้งระบบสังคม และระบบการเมืองต่างได้รับผลกระทบจากการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งผลกระทบดังกล่าวมีความสำคัญต่อผู้กำหนดนโยบายและต่อความยืนยงของนโยบายนั้นด้วย เพราะถ้านโยบายก่อให้เกิดผลกระทบที่พึงประสงค์ต่อไป ในทางตรงกันข้ามถ้าปรากฏว่านโยบายก่อให้เกิดผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ จะส่งผลให้ผู้กำหนดนโยบายถูกตำหนิจากประชาชนทำให้ขาดการยอมรับ นับถือ และจะส่งผลให้ต้องยกเลิกนโยบายนั้นไปโดยปริยาย (สมบัติ รำงรัตนวงศ์. 2543: 234; อ้างอิงจาก Dye, Thomas R. Understanding Public policy. 1995)

2. ทฤษฎีการพนัน

สังคิต พิริยะรังสรรค และคณะ (2545) ได้ให้ความหมายของการพนันไว้ว่า การพนัน (Gambling) เป็นหนึ่งในจำนวนกิจกรรมทางสังคมไม่กี่อย่างที่ตอกทอดกันมา และปรากฏในเกือบทุกเฝ้าพันธุ์มนุษย์ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ หากจะกล่าวว่าการพนันเป็นปรากฏการณ์สากลของมนุษยชาติก็คงจะไม่ผิดนัก โดยทั่วไปการพนันเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เล่นเกิดความคลั่งไคลั่งหลงแหลม เป็นอย่างมาก กระนั้นก็ตาม รัฐบาลหรือองค์กรเพื่อสังคมจำนวนมากทั้งในอดีตและปัจจุบันมีความตระหนักรถึงศักยภาพในการหารายได้ของการพนันเพื่อสนับสนุนกิจการสาธารณะและทางสังคมไม่ว่าจะเป็น ถนน สะพาน ประปา โบสต์ วิหาร โรงพยาบาล ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หรือมหาวิทยาลัยฯลฯ

ถึงแม้การพนันจะเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่ทุกคนรู้จักกันดี แต่การวินิจฉัยว่าสิ่งใดหรือกิจกรรมใดเป็นการพนันอาจไม่ใช่เรื่องง่ายนัก เพราะต้องคำนึงถึงบริบททางสังคม ประวัติศาสตร์ และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง เช่น จุดมุ่งหมาย รูปแบบ เงื่อนไข หรือวิธีการเล่น เป็นต้น โดยทั่วไปการพนันหมายถึงอะไรก็ได้ที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงหรือความไม่แน่นอน ซึ่งอาจเป็นเรื่องธรรมดานิชีวิตประจำวัน เช่น การออกใบซื้อของในวันอาทิตย์โดยไม่รู้ว่าร้านค้าจะเปิดหรือไม่ หรือเรื่องสำคัญทางการเมืองระหว่างประเทศ เช่น รัฐบาลไทยจะออกแต่งการณ์ประธานาธิบดีก่อการรั่นที่ขับเครื่องบินชนตีกเวิร์ดเทรดเซนเตอร์หรือไม่ แต่ในแวดวงของการศึกษาคำนิยามที่ยอมรับกันในปัจจุบันคือ “การพนัน” หมายถึงอะไรก็ได้ที่มีลักษณะเป็นธุรกรรมทางการเงิน (Financial Transaction) ที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ของความไม่แน่นอน ทั้งนี้ก็เพื่อแยกการพนันที่ต้องการศึกษาออกจากกิจกรรมที่ขึ้นอยู่กับความไม่แน่นอนอื่นๆ เป็นที่น่าสังเกตว่าโดยความหมายนี้ การพนันที่เล่นกันในแวดวงคนส่วนตัวที่มีแต่การหมุนเงินไปมาโดยไม่มีกำไรเกิดขึ้นและไม่เป็นธุรกิจไม่ถือว่าเป็นการพนัน ในทำนองเดียวกัน การเก็บกำไรในตลาดหุ้นไม่ว่าจะเป็นระยะสั้นหรือระยะยาว แม้จะไม่เป็นการส่วนตัว มีกำไร หรือเป็นธุรกิจก็ไม่ถือว่าเป็นการพนัน เพราะกำไรเหล่านี้เกิดจากมูลค่าเพิ่มของการลงทุน (สังคิต พิริยะรังสรรค และคณะ. 2545)

จะเห็นได้ว่าการพนันในสังคมก่อนทุนนิยม (Pre-Capitalist) มิได้มีจุดมุ่งหมายทางเศรษฐกิจ แต่เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจทางสังคมหรือเสี่ยงทายอนาคต ในทางตรงกันข้ามการพนันในสังคมทุนนิยมเกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ และหลากหลายมากขึ้น เพื่อให้ผู้เล่นและองค์กรการพนันแสวงหากำไร อย่างไรก็ตามการพนันเป็นสิ่งที่สังคมและการเมืองไม่ให้การยอมรับด้วยเหตุผลทางศีลธรรม เช่น ในอังกฤษและประเทศต่างๆ ในยุโรปมีกฎหมายที่เข้มงวดเกี่ยวกับการพนันเพื่อป้องกันการหลอกลวงเอารัดเอาเปรียบผู้เล่น เพื่อควบคุมการรับรองมาตรฐานและลดปัญหาอาชญากรรมที่จะตามมา หรือแม้กระทั่งเมอร์รูบราลตัดสินใจเป็นผู้ออกกฎหมายเดอร์ เพื่อหารายได้มาใช้ในสิ่งที่สังคมเห็นว่าเป็นประโยชน์ เช่น การสร้างเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาหรือการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมก็ยังมีผู้ต่อต้านว่าไม่มีความโปร่งใส การล็อคลেน หรือมอมเมานาเข้ากินค่า เป็นต้น ทำให้รูบราลถูกประตุนให้เพิ่มความเข้มงวดในการควบคุมและปรับปรุงการพนันมากยิ่งขึ้น (สังคิตพิริยะรังสรรค์ ; และคณะ. 2545)

ภาพประกอบ 2 แสดงให้เห็นว่าการพนันเป็นสิ่งที่อ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลง (Shift) ของ
กระแสสังคม (Social Conditions) และอุดมการณ์การควบคุมของรัฐ (Ideologies of Control)
โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างการพนันและสังคมเป็นสิ่งที่มีการปรับตัวเป็นระยะๆ ขึ้นอยู่
กับอิทธิพลของมโนคติด้านศีลธรรมของสังคมที่มีต่อสิ่งที่ถือว่าเป็น “การพนัน” ซึ่งมีการปรับตัวไป
ตามสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจการเมืองในแต่ละขณะ ด้วยเหตุนี้ ความคิดเห็น ทัศนคติ หรือ

ความเข้าใจได้ฯ เกี่ยวกับการพนันจึงขึ้นอยู่กับมุมมอง (Perspective) และจุดมุ่งหมาย (Purposes) ของการวิเคราะห์มากกว่าธรรมชาติของการพนันด้วยตัวมันเอง และไม่ว่าข้อสรุปของการวิจัยจะมีความเคร่งครัดสักเพียงใดก็ตาม มันก็มีที่มาจากการอิทธิพลทางสังคมและประวัติศาสตร์ที่แน่นอน (สังคิต พิริยะรังสรรค์ ; และคณะ. 2545)

3. หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับอภัยมุข

หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับอภัยมุข คือ

ตัณหา 3 (ความทะยานอยาก)

1. กามตัณหา (ความทะยานอยากในการ, ความอยากได้กามคุณ คือสิ่งสนองความต้องการทางประสาททั้งห้า)

2. ภวตัณหา (ความทะยานอยากในภพ, ความอยากในภาวะของตัวตนที่จะได้จะเป็นอย่างใดอย่างหนึ่ง อยากรู้ อยากรู้ อยากรู้ตลอดไป, ความใคร่อยากรู้ประกอบด้วยภวทิภวีหรือสัสสัตทิภวี)

3. วิภวตัณหา (ความทะยานอยากในวิภพ, ความอยากในความพราพันไปแห่งตัวตนจากความเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งอันไม่บรรลุนา อยากรู้ อยากรู้ อยากรู้ ความใคร่อยากรู้ที่ประกอบด้วยภวทิภวีหรืออุจฉะทิภวี) (พระเทพเวท. 2535: 101)

ปัญจัจ, ปัญจธรรม 3 (กิเลสเครื่องเนินช้า, กิเลสที่เป็นตัวการทำให้คิดปุ่งแต่งยึดเยื้อพิสدار ทำให้เข้าห่างออกจากความเป็นจริงที่ง่าย ๆ เปิดเผย ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ และขัดขวางไม่ให้เข้าถึงความจริงหรือทำให้ไม่อาจแก้ปัญหาอย่างถูกทางตรงไปตรงมา)

1. ตัณหา (ความทะยานอยาก, ความปรารถนาที่จะบำรุงบำรุงเปรอตัน, ความอยากได้อยากเจ้า)

2. ทิภวี (ความคิดเห็น ความเชื่อถือ ลักษณะ ทฤษฎี อุดมการณ์ต่าง ๆ ที่ยึดถือไว้โดยง่ายหรือโดยอาการเชิดชูว่าอย่างนี้เท่านั้นจริง อย่างอื่นเท็จทั้งนั้น เป็นต้น ทำให้ปิดตัวแอบไม่ยอมรับฟังใคร ตัดโอกาสที่จะเจริญปัญญา หรือคิดเหตุผลไปข้างเดียว ตลอดจนเป็นเหตุแห่งการเบิดเบี่ยนบีบคั้นผู้อื่นที่ไม่ถืออย่างตน, ความยึดติดในทฤษฎี ฯลฯ ถือความคิดเห็นเป็นความจริง)

3. นานะ (ความถือตัว, ความสำคัญตันว่าเป็นนั้นเป็นนี่ ถือสูงถือต่ำ ยิ่งใหญ่เท่าเทียมหรือด้อยกว่าผู้อื่น, ความอยากเด่นอยากยกชูตนให้ยิ่งใหญ่) (พระเทพเวท. 2535: 111)

สันโดษ 3 และ 12 (ความยินดี, ความพอใจ, ความยินดีด้วยของของตนซึ่งได้มาด้วยเรี่ยงความเพียรโดยชอบธรรม, ความยินดีด้วยปัจจัยสี่ ตามมีตามได้, ความรู้จักอิมรู้จักพอ)

1. ยถากาสันโดษ (ยินดีตามที่ได้, ยินดีตามที่พึงได้ คือ ตนได้สิ่งใดมา หรือ เพียรหาสิ่งใดมาได้ เมื่อเป็นสิ่งที่ตนพึงได้ ไม่ว่าจะหมายหรือประณีตแค่ไหน ก็ยินดีพ่อใจด้วยสิ่งนั้น ไม่ติดใจอยากรได้สิ่งอื่น ไม่เดือดร้อนกระบวนการกระวายเพาะสิ่งที่ตนไม่ได้ ไม่ปรารถนาสิ่งที่ตนไม่พึงได้หรือเกินไปกว่าที่ตนพึงได้โดยถูกต้อง ชอบธรรม ไม่เพ่งเลึงปรารถนาของที่คนอื่นได้ ไม่ริษยาเขา)

2. ยถาพลสันโดษ (ยินดีตามกำลัง คือ ยินดีแต่พอแก่กำลังร่างกายสุขภาพและวิสัยแห่งการใช้สอยของตน ไม่ยินดีอย่างได้เกินกำลัง ตนมีหรือได้สิ่งใดมาอันไม่ถูกกับกำลังร่างกายหรือสุขภาพ เช่น ภิกขุได้อาหารบิณฑบาตที่แสดงต่อโกรของตน หรือเกินกำลังการบริโภคใช้สอย ก็ไม่ห่วงเห็นเสียดายเก็บไว้ให้เสียเปล่า หรือผึ้นใช้ให้เป็นโภชแก่ตน ย่อมสละให้แก่ผู้อื่นที่จะใช้ได้ และรับหรือแลกเอาสิ่งที่ถูกโกรกับตน แต่เพียงที่พอแก่กำลังการบริโภคใช้สอยของตน)

3. ยถาสารุปปัลสันโดษ (ยินดีตามสมควร คือ ยินดีตามที่เหมาะสมกับตน อันสมควรแก่ภาวะ ฐานะ แนวทางชีวิต และจุดหมายแห่งการบำเพ็ญกิจของตน เช่น ภิกขุไม่ประถนาสิ่งของอันไม่สมควรแก่สมณภาวะ หรือภิกขุบางรูปได้ปัจจัยสิ่งที่มีค่ามาก เห็นว่าเป็นสิ่งสมควรแก่ท่านผู้ทรงคุณสมบัตินานับถือ ก็นำไปมอบให้แก่ท่านผู้นั้น ตนเองใช้แต่สิ่งอันพอประมาณ หรือภิกขุบางรูปกำลังประพฤติวัตรขัดเกลาตน ได้ของประณีตมาก ก็สละให้แก่เพื่อนภิกขุรูปอื่นๆ ตนเองเลือกของปอนๆ มาใช้หรือตนเองมีโอกาสจะได้ลาภอย่างหนึ่ง แต่รู้ว่าสิ่งนั้นเหมาะสมหรือเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้อื่นที่เชี่ยวชาญณัดสามารถด้านนั้น ก็สละให้ลาภถึงแก่ท่านผู้นั้น ตนรับเอาแต่สิ่งที่เหมาะสมกับตน) (พระเทพเวที. 2535: 125)

ศรัทธา 4 (ความเชื่อ, ความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผล)

1. กัมมสัทธา (เชื่อกรรม, เชื่อภูมิแห่งกรรม, เชื่อว่ากรรมมีอยู่จริง คือ เชื่อว่าเมื่อทำอะไรโดยมีเจตนา คือ ใจทำทั้งรู้ ยอมเป็นกรรม คือ เป็นความชั่วความดีมีขึ้นในตน เป็นเหตุปัจจัยก่อให้เกิดผลดีผลร้ายสืบเนื่องต่อไป การกระทำไม่ว่าจะเป็นด้วยใจ ใจด้วยการกระทำ มิใช่ด้วยอ้อนหวานหรืออนุนอายโฉก เป็นต้น)

2. วิปากสัทธา (เชื่อวิบาก, เชื่อผลของกรรม, เชื่อว่าผลของกรรมมีจริง คือ เชื่อว่ากรรมที่ทำแล้วต้องมีผล และผลต้องมีเหตุ ผลดีเกิดจากการดี ผลชั่วเกิดจากการชั่ว)

3. กัมมสสกตตาสัทธา (เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน, เชื่อว่าแต่ละคนเป็นเจ้าของจะต้องรับผิดชอบเสวยวิบากเป็นไปตามกรรมของตน)

4. ตถาคตโพธิสัทธา (เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า, มั่นในองค์พระตถาคต ว่า ทรงเป็นพระสัมมาสัมพุทธะ ทรงพระคุณทั้ง 9 ประการ ตั้งธรรม บัญญัติวินัยไว้ด้วยดี ทรงเป็นผู้นำทางที่แสดงให้เห็นว่า มนุษย์คือเราทุกคนนี้ หากฝึกตนด้วยดี ก็สามารถเข้าถึงภูมิธรรมสูงสุด บริสุทธิ์ หลุดพ้นได้ ดังที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญไว้เป็นแบบอย่าง)

ศรัทธา 4 อย่างนี้ มีมาในบาลีเฉพาะข้อที่ 4 อย่างเดียว ว่าโดยใจความ ศรัทธา 3 ข้อต้น ยอมรวมลงในข้อที่ 4 ได้ทั้งหมด

อนึ่ง ในข้อ 3 มีข้อธรรมที่มาในบาลีคล้ายกัน คือ กัมมสสกตตาญาณ (ปรีชาหมายรู้ความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน) (พระเทพเวที. 2535: 164)

อนายมุข 4 (ช่องทางของความเสื่อม, ทางที่จะนำไปสู่ความพินาศ, เหตุปัจจัยบแห่งโภคทรัพย์)

1. อิตถีธุตตะ (เป็นนักลงผู้หลง, นักเที่ยวผู้หลง)

2. สุราชุตตะ (เป็นนักเลงสุรา, นักดื่ม)
3. อักขุตตะ (เป็นนักการพนัน)
4. ปาปมิตตะ (คบคนชั่ว)

อย่างมุข 4 อย่างนี้ ตระสกับผู้ครองเรือนที่มีหลักฐานแล้ว และตระสต่อท้ายทิฎฐิรัชมีกัตถสังวัดตนนิกธรรม 4 มุ่งความว่าเป็นทางพินาศแห่งโภคะที่หมายได้แล้ว (พระเทพเวที. 2535: 175)

อย่างมุข 6 (ช่องทางของความเสื่อม, ทางแห่งความพินาศ, เหตุย่ออยับแห่งโภคทรัพย์)

1. ติดสุราและของมีนeme มีโทษ 6 คือ

- 1) ทรัพย์หมดไปๆ เห็นชัดๆ
- 2) ก่อการทะเลาะวิวาท
- 3) เป็นบ่อเกิดแห่งโรค
- 4) เสียเงินติดเสียชื่อเสียง
- 5) ทำให้ไม่รู้อาย
- 6) ถอนกำลังปัญญา

2. ชอบเที่ยวกลางคืน มีโทษ 6 คือ

- 1) ชื่อว่าไม่รักษาตัว
- 2) ชื่อว่าไม่รักษาลูกเมีย
- 3) ชื่อว่าไม่รักษาทรัพย์สมบัติ
- 4) เป็นที่ระแวงสงสัย
- 5) เป็นเป้าให้เข้าใส่ความหรือข่าวลือ
- 6) เป็นทางมาของเรื่องเดือดร้อนเป็นอันมาก

3. ชอบเที่ยวดูการละเล่น มีโทษ โดยการงานเสื่อมเสีย เพราะใจกังวลคอยคิดจัง กับเสียเวลาเมื่อไปดูสิ่งนั้นๆ ทั้ง 6 กรณี คือ

- 1) รำทีไหนไปที่นั่น
- 2-6) ขับร้อง-ดันตรี-เสภา-เพลง-เดิดเทิงทีไหน ไปที่นั่น

4. ติดการพนัน มีโทษ 6 คือ

- 1) เมื่อชนะย่อมก่อเรื่อง
- 2) เมื่อแพ้ก็เสียดายทรัพย์ที่เสียไป
- 3) ทรัพย์หมดไปๆ เห็นชัดๆ
- 4) เข้าที่ประชุม เข้าไม่เชื่อถือถ้อยคำ
- 5) เป็นที่หมิ่นประมาทของเพื่อนฝูง
- 6) ไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ที่จะหาคู่ครองให้ลูกของเข้า เพราะเห็นว่าจะเลี้ยงลูกเมียไม่ไหว

5. คบคนชั่ว มีโทษ โดยนำให้กล้ายไปเป็นคนชั่วอย่างคนที่ตนคบหัน 6 ประเกท คือ ได้เพื่อนที่จะนำให้กล้ายเป็น

- 1) นักการพนัน
- 2) นักเลงหัญ
- 3) นักเลงเหล้า
- 4) นักลวงของปลอม
- 5) นักหลอกลวง
- 6) นักเลงหัวไม้

6. เกี่ยวกับการงาน มีโทษ โดยทำให้ยกเหตุต่างๆ เป็นข้ออ้างผิดเพี้ยนไม่ทำการงาน โภคใหม่ก็ไม่เกิด โภคที่มีอยู่ก็หมดสิ้นไป คือให้อ้างไปทั้ง 6 กรณีว่า

1-6 หนานนัก-ร้อนนัก-เย็นไปแล้ว-ยังเข้านัก-หัวนัก-อิ่มนัก แล้วไม่ทำการงาน อย่างนุ่มนวลนี้ ตรัสแก่สิงคากลามานพ ก่อนตรัสเรื่องทิศ 6 (พระเทพเวที. 2535: 176)

มรรคเมืองค 8 หรือ อัภิจั้งคิกมรรค (เรียกเต็มว่า อริยอัภิจั้งคิกมรรค แปลว่า ทางเมืองค 8 ประการ อันประเสริฐ); องค 8 ของมรรค (มัคคัังคะ) มีดังนี้

1. สัมมาทิภูมิ (เห็นชอบ ได้แก่ ความรู้อริยสัจ 4 หรือ เห็นไตรลักษณ์ หรือ รู้อกุศล และอกุศล müลากับอกุศลและอกุศล müล หรือเห็นปฏิจจสมุปบาท)

2. สัมมาสังกัปปะ (ดาริชอบ ได้แก่ เนกขัมสังกัป อพยาบาทสังกัป อวิหิงสาสังกัป) ดู (68) กุศลวิตก 3

3. สัมมาราชา (เจรจาชอบ ได้แก่ วจีสุจริต 4)
4. สัมมากัมมันตะ (กระทำชอบ ได้แก่ กายสุจริต 3)
5. สัมมาอาชีวะ (เลี้ยงชีพชอบ ได้แก่ เว้นมิจชาชีพ ประกอบสัมมาชีพ)
6. สัมมารายามะ (พยาภัมชอบ ได้แก่ ปชาน หรือ สัมมัปปชาน 4)
7. สัมมาสติ (ระลึกชอบ ได้แก่ สติปัฏฐาน 4)
8. สัมมาสมารท (ตั้งจิตมั่นชอบ ได้แก่ ผาน 4)

องค 8 ของมรรค จัดเข้าในธรรมขันธ์ 3 ข้อตัน คือ ข้อ 3-4-5 เป็น ศีล ข้อ 6-7-8 เป็น สมารท ข้อ 1-2 เป็น ปัญญา

มรรคเมืองค 8 นี้ ได้ชื่อว่า มัชณิมาปภิปทา แปลว่า ทางสายกลาง เพราะเป็นข้อปฏิบัติอันพอดีที่จะนำไปสู่สุจุดหมายแห่งความหลุดพันเป็นอิสระ ดับทุกข์ ปลดปัลยา ไม่ติดข้องในที่สุดทั้งสอง คือ การสุขัลลิกานุโยค และอัตตกิลมณานุโยค (พระเทพเวที. 2535: 251)

4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2540) ทำการศึกษาเรื่อง “ผลกระทบจากการออกสลากรอตโนมัติ” ผลการวิจัยพบว่า ระบบสลากรอตโนมัติน่าจะให้ประโยชน์สุทธิทางเศรษฐกิจ เพราะระบบนี้มีประสิทธิภาพกว่าระบบการจำหน่ายสลากริมป์แบบปัจจุบัน และผู้ซื้อสามารถเลือกซื้อเบอร์ได้ตามต้องการ แต่ข้อเสียคือ การนำสลากรอตโนมัติมาแทนสลากรากุศลแบบริมป์ จะทำให้คนบางกลุ่มซึ่งมีจำนวนมากเสียประโยชน์ และกระบวนการตัดสินใจนำสลากรอตโนมัติมาใช้เป็นเรื่องทางการเมืองที่มีความคลุมเครือบางประการ

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2540) ทำการศึกษาเรื่อง “ผลกระทบทางสังคมจากสลากรอนไลน์” ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่เคยซื้อสลากรินแบ่งรัฐบาลกว่าร้อยละ 70 ในทุกภาค ประกอบการซื้อส่วนใหญ่เป็นรัฐวิสาหกิจคิดเป็นร้อยละ 94.1 ราย ได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสลากรส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 30,000-50,000 บาท เคยซื้อสลากรคิดเป็นร้อยละ 94.6 โดยมี ช่วงเวลาในการซื้อไม่แน่นอน และสถานที่ซื้อ ก็ไม่แน่นอน และเมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามอายุ พบว่า พฤติกรรมการซื้อสลากรไม่มีแบบแผนที่แน่นอนทุกกลุ่มอายุ ทุกกลุ่มรายได้มีการซื้อสลากรเท่าๆ กัน และความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการซื้อสลากรไม่มีแบบแผนแน่นอน ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างซื้อเพียง 1-3 ฉบับ ยกเว้นกลุ่มผู้ค้าสลากรที่ซื้อแต่ละงวดมากกว่า 5 ฉบับ

สังคิต พิริยะรังสรรค์ (2545) ทำการศึกษาเรื่อง "เศรษฐกิจการพนัน" ผลการศึกษาพบว่า ในเรื่องการทำการพนันต่าง ๆ ให้ถูกกฎหมาย ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้หายใจดีขึ้น เป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายมากที่สุด ส่วนป่อนการพนัน ค่อนข้างที่จะคัดค้าน ในขณะที่การพนันฟุตบอลประชาชนมีความคิดเห็นคัดค้านมากที่สุดสูงถึงร้อยละ 70 เนื่องจากเป็นการมอมเมะประชาชน อีกทั้งความรู้และความเข้าใจของประชาชนในเรื่องปัญหาการพนันฟุตบอลยังมีน้อยมาก การเล่นพนันฟุตบอลเริ่มแพร่ระบาดมาทุกชนชั้น ทางสำนักงานสภากฯ ต้องศึกษา รวบรวมปัญหาและเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเสียก่อน รวมถึงหาแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วย เพราะฟุตบอล เป็นการพนันอย่างมุ่งที่ทุกคนควรหลีกเลี่ยง หากจัดการเรื่องนี้ให้ถูกต้องจะต้องกำหนดว่า ตกลงประสงค์ให้ชัดเจนว่า เราทำให้ถูกกฎหมาย หรือเราต้องการล้มล้างพนันฟุตบอลเสื่อน เราต้องกำหนดรายได้ อายุ อาชีพ ของผู้เล่นอย่างไรเมื่อนอกบ้าน ต่างประเทศดำเนินการกันอยู่ นอกจากนี้ต้องควบคุมการครอบรั้วป补贴ของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย

ศิริวรรณ ศิริวิชัย (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลกระทบจากการจำหน่ายหวยล็อตโต้ของสำนักงานสภากินแบ่งรัฐบาล พบร่วมกับการนำหวยล็อตโต้เข้ามาจำหน่ายอาจมีผลกระทบในด้านบวกได้แก่ ทำให้เกิดการพนันรูปแบบใหม่ ซึ่งเป็นทางเลือกใหม่ของประชาชน เกิดความเป็นธรรมในเรื่องของราคасลาก เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น ปัญหาการจำหน่ายหวยให้ดินลดลง การพนันออกกฎหมายลดลง นำเงินที่ออกนอกรอบมาเข้าสู่ระบบ

ทำให้รายได้ของรัฐเพิ่มมากขึ้น ส่วนผลกระทบในด้านลบได้แก่ การสนับสนุนให้ประชาชนเล่นการพนันมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาการจ้างงานที่ลดลง ดังนั้นแนวทางในการป้องกันปัญหา และลดผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นสามารถทำได้โดย การกำหนดหลักเกณฑ์ในการจำหน่ายหวยล็อตโต้ ที่ชัดเจน รัดกุม มีการกำหนดอยุ่ขั้นต่ำของผู้ซื้อ เพื่อป้องกันไม่ให้เยาวชนหมกมุ่นกับการพนัน มีการจัดตั้งหน่วยงานเข้ามาดูแล และให้คำปรึกษาแก่ผู้ติดการพนัน และมีมาตรการรองรับสำหรับผู้จำหน่ายสลากรับแปลงรัฐบาล

ชฎานิชฐ์ เมธารันโชติ (2546) ผู้ทำวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อสลากรัฐบาล 2 ตัว และ 3 ตัว ของสำนักงานสลากรับแปลงรัฐบาล” การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อสลากรับแปลงรัฐบาล 2 ตัว 3 ตัว ของสำนักงานสลากรับแปลงรัฐบาล ใน 4 ด้านคือ ด้านประโยชน์ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านความรู้สึกชอบ และด้านความตั้งใจในการซื้อ และเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อสลากรับแปลงรัฐบาล 2 ตัว 3 ตัว ของสำนักงานสลากรับแปลงรัฐบาล ใน 4 ด้านคือ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ความถี่ในการซื้อ สลากรับแปลงรัฐบาล และประสบการณ์ในการซื้อหวยได้ดีใน ช่วงผลวิจัยพบว่าทัศนคติของประชาชนต่อสลากรัฐบาล 2 ตัว และ 3 ตัว อยู่ในระดับปานกลาง และมีความแตกต่างกันในด้าน อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ความถี่ในการซื้อ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547) “ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ “ยุทธศาสตร์การบริหารเศรษฐกิจของระบบ” พบว่ารัฐบาลมียุทธศาสตร์ในการจัดการเศรษฐกิจของระบบโดยเฉพาะเรื่องของหวยได้ดีที่สุดที่รัฐบาลนำขึ้นมาทำให้เป็นการพนันที่ถูกกฎหมายโดยการออกเป็นสลาก 2 ตัว 3 ตัวหรือที่รู้จักกันในชื่อ “หวยบันดิน” และได้ทำการศึกษาถึงผลได้ผลเสียและความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการออกสลากแบบนี้ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการออกสลาก เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าการออกสลากยิ่งเป็นการส่งเสริมให้คนในประเทศเล่นการพนันมากขึ้น เป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรม และมี บางส่วนคิดว่าเป็นการหาผลประโยชน์ของรัฐบาลในเรื่องของการล็อกเลขรางวัลที่ออก แต่ก็มีประชาชนอีกจำนวนหนึ่งที่เห็นด้วยกับการออกสลาก เพราะถือเป็นการ ส่งเสริมรายได้ให้กับรัฐเพื่อนำเข้าไปพัฒนาประเทศ และเป็นการปรับปรุงอิทธิพลของเจ้ามือหวย ปักป้ายผู้เล่นไม่ให้ถูกเจ้ามือโกง เมื่อรัฐบาลได้ทำการออกสลากเลขท้าย 2 ตัว 3 ตัวมาในวดแรกเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2546 จนถึงปัจจุบันพบว่ารัฐบาลได้รับรายได้จากการซื้อสลากของประชาชนในส่วนนี้ เป็น จำนวนมาก ได้ก่อให้เกิดการออกสลากเป็นจำนวน 5,400,000,000 บาท

พันตำรวจโทอำนวย จงอติเรกลาภ (2547) “ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “การบังคับใช้พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478” มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติการพนัน ผลการวิจัยพบว่า สมควรจะปรับปรุงเนื้อหาสาระของกฎหมายฉบับนี้ คือ

ให้ห้ามเล่นการพนันทุกประเภทไม่ว่าการเล่นที่ระบุไว้ในบัญชี ก. หรือ บัญชี ข. และห้ามเล่นทั้งในที่สาธารณะและที่ร่ำรวย เว้นแต่สลากรถบัสรัฐบาล หรือการออกสลากเป็นครั้งคราวเพื่อการกุศล

ภัคจิรา นักบรรเลง (2547) ทำการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการซื้อสลากเลขท้าย 2 ตัว 3 ตัว ของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” จากการศึกษากลุ่มประชากรพบว่า เพศหญิงมีสัดส่วนการซื้อสลากเลขท้าย 2 ตัว 3 ตัว มากกว่าเพศชาย คนอายุประมาณ 40-49 ปีนิยมการซื้อมากที่สุด และคนมีสถานภาพสมรสนิยมซื้อมากกว่าคนมีสถานภาพโสด ผู้มีการศึกษาจบมัธยมศึกษา/ปวช.นิยมซื้อมากที่สุด และอาชีพค้าขายมีสัดส่วนการซื้อที่มากที่สุด ในส่วนความถี่ของการซื้อคนที่มีรายได้น้อยมากจะนิยมซื้อสลากมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้สูง และในส่วนพฤติกรรมการซื้อนั้น ผู้ซื้อต้องการซื้อเองเพื่อเสี่ยงโชค ไม่สนใจการซักจุ่งจากผู้ขายและไม่มีเหตุผลในการซื้อ

สุพรณิการ์ รัตนกุล (2548) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “พฤติกรรมการซื้อสลากเลขท้ายของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อสลากเลขท้ายของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างพฤติกรรมการซื้อสลากเลขท้าย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่า เพศชาย การรับรู้ข่าวสารของสลากเลขท้ายพบว่าการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคลอยู่ในระดับเดียวกัน และพบว่ามีทัศนคติทางด้านผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาดที่ดี ส่วนในด้านประเภทของสลากที่ซื้อ สาเหตุที่ซื้อ ความถี่ที่ซื้อ สถานที่ซื้อ ผู้มีอิทธิพลต่อการซื้อ เวลาที่ซื้อ จำนวนที่ซื้อ มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ทัศนา ชวालสันตติ (2548) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ของมูลค่าการจำหน่ายห่วยบันดินกับจำนวนประชากร ความหนาแน่นประชากร และการจัดกลุ่มลักษณะชุมชนในกรุงเทพมหานคร” จากการศึกษาพบว่ามูลค่าการจำหน่ายห่วยบันดิน ในช่วงที่ 1 และช่วงที่ 2 มีแนวโน้มลดลงและเพิ่มขึ้นตามลำดับ อัตราการขยายตัวของมูลค่าการจำหน่ายห่วยบันดินในช่วงที่ 1 และช่วงที่ 2 มีแนวโน้มลดลงในสัดส่วนที่ลดลง และเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ ความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าการจำหน่ายห่วยบันดินกับตัวแปรในการศึกษาโดยใช้การหาค่าสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า มูลค่าการจำหน่ายห่วยบันดินจะมีความสัมพันธ์กับจำนวนประชากร ในทุกงวดการจำหน่าย มีความสัมพันธ์กับจำนวนชุมชนและอัตราการจำหน่าย และไม่มีความสัมพันธ์กับความหนาแน่นประชากร จำนวนชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ชุมชนชานเมือง ชุมชนเมือง และเคหะชุมชน ในทุกงวดการจำหน่าย การศึกษาโดยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ พบว่า มูลค่าการจำหน่ายห่วยบันดินมีความสัมพันธ์กับจำนวนประชากร ความหนาแน่นประชากร และจำนวนชุมชน และอัตราทุกงวดการจำหน่าย มีความสัมพันธ์กับชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ชุมชนชานเมือง และเคหะชุมชน บางงวดการจำหน่าย การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยการใช้สัมพันธ์ทางค่าสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์จะให้ผลการศึกษาที่แตกต่างกัน โดยการใช้สัมพันธ์ทางค่าสัมพันธ์แบบเพียร์สันจะให้ผลการศึกษาที่ละเอียดกว่าการใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

งานวิจัยต่างประเทศ

ชาง ปิง (Zhang Ping. 2004) ทำการศึกษาเกี่ยวกับ “การวิเคราะห์เศรษฐกิจ ของการซื้อสื้อต เตอร์ในสหรัฐ” เพื่อศึกษาเกี่ยวกับรายได้わ่า นำมำใช้ประโยชน์ในทางใดบ้าง ผลของ การศึกษาคือ ลือตเตอร์ได้รับความนิยมอย่างมาก โดยมีหลายตัวแทนจำหน่ายค่อยให้ความสะดวก และประชาสัมพันธ์ และภาครัฐได้นำรายได้บ้างส่วนปรับปรุงการศึกษาและเข้ากองทุนกลาง

เอ็มโซพานา พิชิท (Eamsopana Pichit. 2005) ทำการศึกษาเกี่ยวกับ “ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเล่นห่วง ของคนชี้ห่วง ในเขตพระโขนง กรุงเทพ ” เพื่อเข้าใจดูมุ่งหมายและเหตุผล เพื่อให้เกิดการเลึงเห็นความสำคัญนอกเหนือการเล่นเพื่อสนุกเพียงอย่างเดียว จากการวิจัย พบว่าคนส่วนใหญ่หวังจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยลืมnickไปว่าโอกาสที่จะได้นั่งมีน้อยและอาจจะ นำไปสู่การพนันรูปแบบอื่นๆ ถึงแม้รู้จะมีรายได้จากการขายและมีจุดประสงค์ที่จะนำรายได้ส่วนอื่น แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร รัฐต้องหาหนทางบรรเทาต่อไป

แน็ดดรา จอร์จ โภมัส (Naddra Geoge Thomas. 2003) ทำการศึกษาเพื่อวัดผลกระทบของ ลือตเตอร์ ที่มีต่อกองทุนของโรงเรียนรัฐและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเงินของลือตเตอร์ และการเติบโตของการเงินที่ใช้ในการศึกษาโดยวัดจากเงินเดือนครู, เงินที่ใช้ต่อนักเรียนหนึ่งคน และอัตราของครุภัณฑ์นักเรียน ซึ่งสรุปโดยรัฐที่มีการออกลือตเตอร์ นั้นจะมีอัตราการเติบโตของเงินเดือน คroma กว่ารัฐที่ไม่มีการออกลือตเตอร์

แลนด์ แวนซ์ ควินติน (Land Vance Quintin. 1997) ทำการศึกษาเกี่ยวกับ รายได้จากการจำหน่ายลือตเตอรี่ที่ดำเนินการโดยรัฐ ในฐานะที่เป็นแหล่งรายได้จากประชาชนทั่วไป. ใช้ระยะเวลาในการศึกษาครอบคลุมปีงบประมาณ 1978 – 79 ไปจนถึง 1995 – 96. ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบผลกระทบระยะยาวของทิศทางการเติบโตที่เปลี่ยนแปลงรายได้ที่ไม่มีขีดจำกัดและรายจ่ายเป็นเวลา 9 ปีก่อนหน้าลือตเตอรี่และ 9 ปีภายหลังการเริ่มต้นเจกร่างวัล. อัตราการเติบโตของรายได้สุทธิและรายจ่ายสุทธิค่อยๆ ลดลงอย่างมีนัยสำคัญหลังลือตเตอรี่ถูกนำเข้ามาประจำเป็นแหล่งรายได้ ผลการค้นคว้าวิจัยการศึกษาแบ่งรายได้ที่ไม่มีขีดจำกัดออกเป็น 3 แหล่งพื้นฐาน ด้วยกันสำหรับการวิเคราะห์ : รายได้รัฐ, รายได้จากค่าธรรมเนียมนักศึกษา, และรายได้ไม่มีขีดจำกัดอื่นๆ. หลังจากในระยะเริ่มแรกของการมีรายได้จากลือตเตอรี่, การจัดสรรแต่ละนักศึกษาไปยังวิทยาลัยชุมชนของรัฐค่อยๆ ลดลงอย่างมาก many. อัตราการเติบโตของค่าธรรมเนียมนักศึกษาและรายได้เฉลี่ยหัวนักศึกษาเพิ่มขึ้นหลังจากลือตเตอรี่ถูกนำมายัง

เออ ลิน อาร์ แมคไนท์ (Herr Lynne R. McKnight. 2002) ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบที่มีต่อเทคโนโลยี โดยจะจงลงปีในการให้ทุนของรัฐโดยการออกล็อตเตอรี่

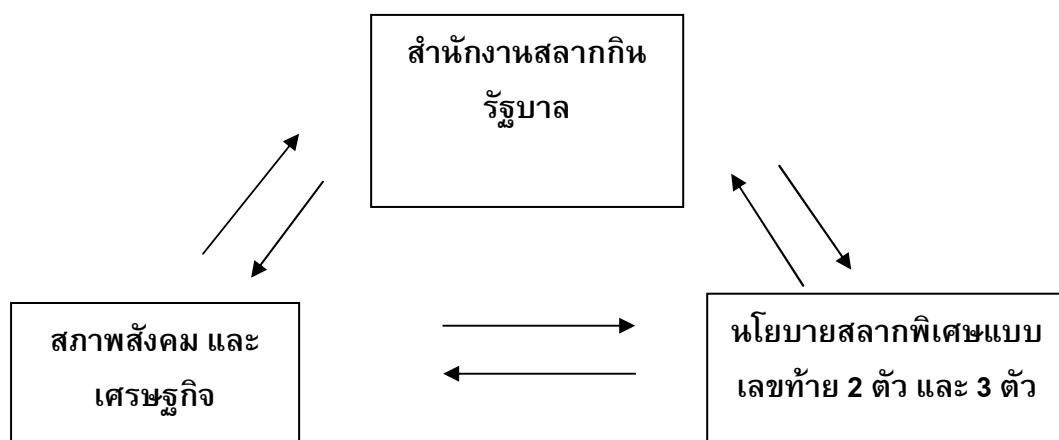
เคียนเน เมลลิสา สเชตตินี (Keaney Melissa Schettini. 2002) ข้อสรุปนี้มีผลต่อนโยบายของรัฐ การพิจารณาเกี่ยวกับการออก lottery นั้นเกี่ยวข้องกับการเงินของรัฐและมีผลต่อผู้บริโภค โดยบทที่หนึ่งวิเคราะห์ถึงการออก lottery โดยรัฐและพฤติกรรมของผู้บริโภค บทที่สองวิเคราะห์ถึงธรรมชาติของมนุษย์ที่ชอบเสี่ยงโชค

โซโต ชาตี้ ดี (Soto Cathy D. 2005) ทำการศึกษาถึงการเพิ่มทุนและการดำเนินการออก Lottery ของรัฐ ว่ามีส่วนช่วยด้านใดบ้าง ผลคือมีส่วนช่วยในเรื่องภาษี แต่รายได้ของ Lottery มีรายงานว่ามีผลเสียมากกว่า และมีการทำการสำรวจถึงการที่รัฐจะจัดสรรเงินให้ที่อยาลัยชุมชน โดยการออก Lottery การย้ายเงินกองทุนและเปลี่ยนวิธีการชำระเงินนั้นต้องจำแนกอภิมา การออก Lottery มีข้อเสียและอาจมีปัญหาในอนาคต กองทุนของ Lottery อาจมีการลดลงและเปลี่ยนแปลงหรืออาจจะไม่มีการแทนที่โดยกองทุนอื่นๆทั่วไป

ทรัชเชอร์ แอนดริว เจ (Thrasher Andrew J. 2003) ทำการศึกษาเกี่ยวกับนักพนัน และปัญหาของพวกราชและความเข้าใจผิดต่อผลที่จะได้รับในการเล่นการพนัน ซึ่งเป็นศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมมากกว่าการสำรวจรายได้หรือผลกระทบในด้านอื่นๆ จากการสำรวจพบว่ามีนักพนันอยู่ 3 ประเภท คือ 1. เล่นพนันเพื่อเป็นการผ่อนคลาย 2. เล่นการพนันโดยมีปัญหา 3. เป็นโรคติดการพนัน

5. กรอบความคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และตัวแบบที่ใช้ในการศึกษาผลกระทบของนโยบาย ทำให้ได้กรอบแนวคิดเบื้องต้นในการกำหนดแนวทางการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความเข้าใจ และความคิดเห็นของผลกระทบของนโยบาย ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบความคิดในการวิจัย ดังต่อไปนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. pragmaphorion ของการศึกษา
2. วิธีการศึกษา pragmaphorion
3. การประมาณผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

pragmaphorion ของการศึกษา

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา มีข้อขัดแย้งเกิดขึ้นในสังคมเกี่ยวกับเรื่องห่วยบนดินว่าเหมาะสม หรือไม่ในการที่รัฐบาลดำเนินการนำห่วยได้ดินขึ้นมาบนดินเพื่อนำรายได้มาใช้เพื่อสาธารณูปโภค ฝ่ายที่เห็นดีงามด้วยก็มีเหตุผลสนับสนุนว่าเพื่อเป็นการลดบทบาทของผู้มีอิทธิพล และนำรายได้จากได้ดินมาทำประโยชน์ทั้งเป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียนผู้ไม่มีทุนทรัพย์ เป็นประกันสุขภาพ ทั้งสนับสนุนส่วนกุศลส่วนอื่นๆ ฝ่ายที่เห็นคัดค้านก็บอกว่าเป็นการดำเนินการที่ผิดหลักอบรมเชิงบวก การที่รัฐบาลนำสิ่งที่ผิดกฎหมายมาทำให้เป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายเหมือนกับเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนทำสิ่งที่ไม่ดี เป็นการดำเนินการที่ขัดกับหลักจริยธรรมอันดีงามทางพุทธศาสนา ผู้ทำการวิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงผลการดำเนินนโยบายห่วยบนดินของรัฐบาลว่ามีความถูกต้อง หรือผิดพลาดประการใด โดยศึกษาในมุมมองของพุทธศาสนา เนื่องจากว่าประชาชนในประเทศไทย ส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ ดังนั้นจึงทำการสอบถามข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในทางพุทธศาสนา โดยตรง

วิธีการศึกษา pragmaphorion

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การศึกษาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งฝ่ายคณะกรรมการและฝ่ายผู้ริบรา瓦ส เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การสร้างแนวคิดการวิจัย

การสร้างแนวคิดการวิจัย เรื่อง “วิเคราะห์นโยบายสลาภพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวของรัฐบาลที่มีผลกระทบต่อคำสอนของพระพุทธศาสนา” สร้างแนวคิดการวิจัย ตามคำสอนการวิจัยที่ต้องการศึกษา ถึงนโยบายว่ามีผลดี ผลเสีย ผลกระทบต่อสังคม ชุมชน และคำสอนของพุทธศาสนาอย่างไร

การสร้างแนวคิดการวิจัย เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของนโยบายห่วยบนดินที่มีต่อหลักธรรมทางพุทธศาสนา แนวคิดการวิจัยสร้างจากกรอบแนวความคิดที่ได้มาจากกรอบ

ทฤษฎีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล (Causes and consequences) โดยนำตัวแปรจากทฤษฎีมากำหนดเป็นกรอบในการตั้งคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกแล้ว ได้แนวทางการตั้งคำถามในการสัมภาษณ์ เป็น 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม
2. ด้านสถาบัน กระบวนการ และพฤติกรรมของสำนักงานสภากินแบ่งรัฐบาล
3. ด้านนโยบายสภากิจศึกษาแบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัว

กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้คือ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในฝ่ายของศาสนา และในฝ่ายของราษฎร

ในการสัมภาษณ์จะมีการแบ่งการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ฝ่ายศาสนา
 - 1.1 พระภิกษุฝ่ายบริหาร
 - 1.2 พระภิกษุฝ่ายวิชาการ
2. ฝ่ายราษฎร
 - 2.1 ผู้มีความเชี่ยวชาญด้านศาสนา
 - 2.2 บุคคลทั่วไป

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้จัดจะเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยใน การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จะสัมภาษณ์เหมือนกันหมด คือ

1. ฝ่ายศาสนา จะเลือกสัมภาษณ์พระภิกษุผู้มีความรู้ คือ
 - 1.1 พระภิกษุฝ่ายบริหาร คือพระระดับนักปักครอง จำนวน 9 รูป
 - 1.2 พระภิกษุฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 รูป
2. ฝ่ายราษฎร จะเลือกสัมภาษณ์ผู้มีความเชี่ยวชาญในฝ่ายต่างๆ คือ
 - 2.1 ผู้มีความเชี่ยวชาญด้านศาสนา จำนวน 1 คน
 - 2.2 บุคคลทั่วไป จำนวน 2 คน

การรายงานผลการวิจัย

การรายงานผลการวิจัยจะเป็นการอธิบายเพื่อให้เห็นถึงรายละเอียดของการนำนโยบาย การศึกษาด้านอาชีพไปปฏิบัติ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 บท ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 บทนำ เป็นการนำเสนอความสำคัญของประเด็นปัญหาในการวิจัย โดยชี้ให้เห็นว่า การนำนโยบายสภากิจศึกษาแบบ 2 ตัว และ 3 ตัวของรัฐบาลมาดำเนินการนั้น ส่งผลกระทบต่อ

สังคม ชุมชน และขั้นกับหลักคำสอนของศาสนา เพื่อแก่ปัญหาในเรื่องนี้ผู้วิจัยจึงศึกษาถึงผลดี ผลเสียของนโยบายสลากรพิเศษ ฯลฯ นี้ เพื่อนำผลมาเสนอแนะเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้พิจารณา บทที่ 2 การทบทวนเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบคิดในการวิจัย บทนี้เป็นการนำเสนอ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคำถามในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการตั้งคำถามและวิเคราะห์ข้อมูล บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย บทนี้เป็นการนำเสนอวิธีในการดำเนินการวิจัย ตามประเด็นที่เกี่ยวข้อง เพื่อตอบคำถามการวิจัย บทที่ 4 การนำเสนอผลการวิจัยเป็นการนำเสนอผลการวิจัยตามคำถาม การวิจัย บทที่ 5 เป็นบทสรุปเพื่อชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่ได้รับการจากวิจัย ข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎี ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะในการวิจัย เพื่อนำมาปรับปรุงรูปแบบการจัดดำเนินการที่ เหมาะสม

การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ในการประมวลผลข้อมูลให้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิง ลึกนำมาถอดเทป เพื่อทำการจัดระเบียบข้อมูลให้เป็นไปตามตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่ถูก กำหนดขึ้นจากการอบรมทฤษฎี ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้หลักตระก ข้อเท็จจริง เปรียบเทียบข้อมูล เพื่อจัดกลุ่มข้อมูลใหม่ และนำข้อมูลใหม่มาวิเคราะห์หาข้อสรุป

บทที่ 4

การนำเสนอผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระบวนการนโยบายสลาภพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัว ที่มีต่อหลักธรรมทางพุทธศาสนา โดยข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้จากเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักธรรมทางพุทธศาสนา เมื่อนำมาพิเคราะห์พิจารณาตามการอุปนิธิในการวิจัย สามารถแยกออกได้เป็น 2 ส่วน คือ

1. ส่วนเอกสาร
2. ส่วนการสัมภาษณ์

ส่วนเอกสาร จะเป็นการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวกับสำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาล เศรษฐกิจและสังคม นโยบายสลาภพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัว

ส่วนการสัมภาษณ์ จะเป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลกระบวนการนโยบายสลาภพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัวต่อหลักธรรมทางพุทธศาสนา

1. ส่วนเอกสาร

ในส่วนนี้จะเป็นการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวกับสำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาล เศรษฐกิจและสังคม นโยบายสลาภพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัว

1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจและสังคมกับสำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาล

หายเป็นการพนันประเททหนึ่งที่อยู่คู่สังคมไทยมาเป็นระยะเวลานาน ตั้งแต่ต้นรัตนโกสินทร์ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงบันทึกไว้ในประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 17 เรื่องตำนานการเลิกบ่อนเบี้ยและเลิกหวย ว่าการเล่นหวยเกิดขึ้นในสมัยของพระเจ้าตากวง รัชกาลที่ 6 แห่งราชวงศ์ໄຕซึ่ง ชื่ครองราชย์ระหว่าง พ.ศ. 2364-2394 (ตรงกับรัชกาลที่ 2 ต่อรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์) เดิมคนจีนเรียกหวยว่า “ชวยหวย” คือทำป้ายเล็กๆ 36 ป้าย และเขียนชื่อคนโบราณลงไปป้ายละชือ ซึ่งเป็นชื่อคนสำคัญของจีนหั้งสิ้น จากนั้นก็เลือกป้าย 1 อันใส่กระบอกไม้ปิดฝาแล้วแขวนไว้ให้คนทายว่าจะเป็นชื่อใด ถ้าทายถูกเจ้ามีจะให้ 30 ต่อ ทายผิดก็ถูกกิน (หนังสือทัย ชัยวงศ์. 2550)

การเล่นหวยในสังคมไทย เริ่มต้นจากการนำเข้าของชาวจีน เมื่อรัชศวรรษ 2360 โดยในระยะแรกๆ หวยเป็นเพียงการพนันที่เล่นกันในระหว่างคนจีนอพยพท่านั้น และเอกสารเป็นผู้ดำเนินการ โดยที่รัฐไม่มีส่วนได้ส่วนเสียใดๆ ต่อมาเมื่อการพนันแพร่ระบาดสู่สังคมคนไทย จึงได้มีการออกหวยที่เป็นอักษรไทย จึงมีชื่อเรียกว่า “หวย ก ข” จนกระทั่ง พ.ศ. 2374 ถึง 2375 ประเทศไทยมีปัญหาฝนแล้ง ทำให้เกิดข้าวยากมากแพง จนรัฐบาลต้องนำเข้าข้าวจากต่างประเทศ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นห่วงว่าปัญหาฝนแล้งทำให้เงินทองหายาก และรัฐบาล

เก็บภาษีได้น้อยลง ช่วงนั้นเอง เจ้าสวัสดิ์หนึ่ง ซึ่งเป็นนายอากรสูราได้ถวายคำแนะนำให้รัฐออกหมายเพื่อแก้ปัญหาเงินทองหายาก รัชกาลที่ 3 จึงทรงให้จัดตั้งโรง hairy ขึ้นอย่างเป็นกิจจะลักษณะในปี พ.ศ. 2378 และแต่งตั้งให้เจ้าสวัสดิ์เป็นนายอากร hairy มีตำแหน่งขุนบาลหารายได้ให้รัฐบาล จากจุดเริ่มต้น พ.ศ. 2378 ระบบอากร hairy เป็นแหล่งรายได้สำคัญที่สุดแหล่งหนึ่งของรัฐบาลเป็นเวลากว่า 80 ปี ใน พ.ศ. 2445 อากรการพนันซึ่งรวมอากร hairy มีมูลค่า 4.28 ล้านบาทหรือร้อยละ 27 ของรายได้รัฐทั้งหมดในปีนั้น (หนังสือท้าย ชัยวงศ์. 2550)

กิจการสลาภกินแบ่งในประเทศไทย เริ่มตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เมื่อประเทศไทยยังใช้ชื่อว่า “ประเทศไทยสยาม” และคำว่า “สลาภกินแบ่ง” ยังไม่บัญญัติใช้ แต่เรียกทับศัพท์ว่า “ลอดเตอร์” ซึ่งหมายความว่า “การเสี่ยงโชค” โดยฝรั่งชาวอังกฤษซึ่งครุอาลบาสเตอร์ (ต้นตระกูลเศวตซิล่า) เป็นผู้นำลักษณะการอกรางวัลสลาภแบงยุโรปเข้ามาเผยแพร่ จึงนำอีกด้วยว่า ครุอาลบาสเตอร์ คือ “บิดาแห่งสลาภกินแบ่งของประเทศไทย” (ชุมนุมชั้นเมธารันโซธิ.2546) โดยมีเหตุทางสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้องทำให้มีการดำเนินการสลาภกินแบ่งในประเทศไทย ดังต่อไปนี้

เพื่อช่วยเหลือพ่อค้าต่างชาติ พ.ศ. 2417

ประเทศไทยอังกฤษออกกฎหมายเพื่อใช้ในการสงเคราะห์ พ.ศ. 2460

หารายได้บำรุงกองเสือป่าอาสาสมัคร พ.ศ. 2466

สภาพอากาศของ hairy ได้เพื่อกิจการกุศลสาธารณประโยชน์ พ.ศ. 2476

เพื่อหารเงินมาชดเชยเงินรัชชูปการ พ.ศ. 2477

และได้มีการดำเนินการสลาภกินแบ่งรัฐบาลมาโดยลำดับ จนใน พ.ศ. 2517 มีการออกพระราชบัญญัติสำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. 2517 ให้สำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาลเป็นนิติบุคคล ลักษณะรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงการคลัง มีวัตถุประสงค์การดำเนินการ 3 ประการ ตาม พ.ร.บ. สำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. 2517 มาตราที่ 5-9

:: หมวด 1 การจัดตั้งและวัตถุประสงค์

มาตรา 5 ให้จัดตั้งสำนักงานสลาภกินแบ่งขึ้นเรียกว่า สำนักงาน สลาภกินแบ่งรัฐบาล มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(1) ออกสลาภกินแบ่งรัฐบาล

(2) จัดการโรงพิมพ์อันเป็นอุปกรณ์ในการพิมพ์สลาภกินแบ่งรัฐบาล หรือพิมพ์สิ่งพิมพ์อื่นที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบ

(3) กระทำการอื่นใดที่เกี่ยวเนื่องหรือที่เป็นประโยชน์แก่การดำเนิน กิจการของสำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาล

มาตรา 6 ให้สำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาลเป็นนิติบุคคล

มาตรา 7 ให้สำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาลมีสำนักงานใหญ่อยู่ใน กรุงเทพมหานคร

มาตรา 8 ให้โอนกิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ พนักงาน และลูกจ้าง ของสำนักงานสลาภกิน แบ่งรัฐบาล กระทรวงการคลัง ไปเป็นของสำนักงาน สลาภกินแบ่งรัฐบาล

สำหรับทรัพย์สินที่โอนตามวรคหนึ่ง ที่เป็นเงินให้สำนักงานสลาภ กินแบ่งรัฐบาลกันไว้ สำหรับใช้จ่ายเท่าที่มีพันธกรณี ส่วนที่เหลือให้นำส่งเป็น รายได้แผ่นดิน

มาตรา 9 ให้สำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาลมีอำนาจกระทำการ ต่าง ๆ ภายใต้ขอบเขตแห่ง วัตถุประสงค์ตาม มาตรา 5 อำนาจเช่นว่านี้ ให้รวมถึง การจัดซื้อ จัดหา จำหน่าย เช่า ให้เช่า ให้เช่าซื้อ และเปลี่ยน ถือกรรมสิทธิ์ ครอบครอง และการดำเนินกิจการเกี่ยวกับทรัพย์สินและการ เรียกร้อง สิทธิอื่น ๆ ด้วย (สำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาล. 2550)

นอกจากนั้นยังกำหนดการจัดสรรเงินรายได้จากการจำหน่ายสลาภกินแบ่งรัฐบาล เป็น 3 ส่วนดังนี้

1. ร้อยละ 60 เป็นเงินรางวัล
2. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 28 เป็นรายได้แผ่นดิน
3. ไม่เกินร้อยละ 12 เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน โดยแบ่งเป็นร้อยละ 7 เป็นส่วนลด สำหรับผู้แทนและตัวแทนจำหน่ายสลาภ ร้อยละ 2 เป็นค่าตอบแทนหน่วยงานที่ช่วยด้านการจำหน่าย สลาภ รวมทั้งจังหวัดด้วย และร้อยละ 3 เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของสำนักงานสลาภกินแบ่ง รัฐบาล

ทำให้สามารถสรุปได้ว่าจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมทำให้รัฐบาลต้องดำเนินการสลาภกิน แบ่งรัฐบาล แยกเป็นหัวข้อหลักๆ ได้ดังนี้

1. เพื่อหารายได้เข้ารัฐ

จากสภาพเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2374 ถึง พ.ศ. 2375 เนื่อง เพราะประเทศไทยมี ปัญหาฝนแล้ง ทำให้เกิดข้าวยากมากแพง จนรัฐบาลต้องนำเข้าข้าวจากต่างประเทศ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นห่วงว่าปัญหาฝนแล้งจะทำให้เงินทองหายาก และ รัฐบาลเก็บภาษีได้น้อยลง ช่วงนั้นเอง เจ้าสัวผู้หนึ่งซึ่งเป็นนายอาการสูรา ได้พยายามดำเนินการให้รัฐออก ห่วยเพื่อแก้ปัญหาเงินทองหายาก รัชกาลที่ 3 จึงทรงให้จัดตั้งโรงหวยขึ้นอย่างเป็นกิจจลักษณะในปี พ.ศ. 2378 จากจุดเริ่มต้นนี้ระบบอาการหวยกลายเป็นแหล่งรายได้สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของรัฐบาล อย่างเช่น ใน พ.ศ. 2445 อาการพันธุ์รวมอาการหวยมีมูลค่า 4.28 ล้านบาท หรือร้อยละ 27 ของ รายได้รัฐทั้งหมดในปีนั้น (หนึ่งฤทธิ์ ชัยวงศ์. 2550)

2. เพื่อหารายได้ไปใช้สาธารณูปโภค

โดยมีการออกสลาภบำรุงการกุศล หรือสลาภกินแบ่งที่หน่วยงานหรือองค์กร ได้รับ อนุมัติจากคณะกรรมการรัฐมนตรีให้ออกสลาภเพื่อหารายได้สำหรับดำเนินกิจกรรมการกุศลอันเป็นสาธารณูปโภค เป็นครั้งคราว เงินรายได้ที่เกิดขึ้นเป็นขององค์กรหรือหน่วยงานผู้ได้รับอนุญาต ภายใต้ พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2475 อย่างเช่น พ.ศ. 2476 สภากาชาดสยาม ได้ขออนุญาตออก

“ลอตเตอรี่สภากาชาดสยาม” เพื่อหารายได้ในการก่อการกุศลสาธารณและประโยชน์ (ชญาณิชช์ เมธาน โชค.2546 : เอกสาร)

1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างสำนักงานสภากินแบ่ง กับนโยบายสภากิจเดชแบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัว

สำนักงานสภากินแบ่งรัฐบาล ได้ดำเนินการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงและระบบการควบคุมภายในมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2545 เป็นต้นมา ซึ่งได้มีการควบคุมและประเมินผลทุกด้านของสำนักงานฯ ทั้งภารกิจหลัก ภารกิจรอง และภารกิจสนับสนุนที่สำคัญของสำนักงานฯ โดยได้ทำการปรับปรุงระบบการควบคุมภายในให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ เพื่อให้การดำเนินงานของสำนักงานฯ บรรลุวัตถุประสงค์ในด้านต่างๆ คือ

1. ด้านประสิทธิผล ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ซึ่งรวมถึงการดูแลทรัพย์สิน การป้องกัน หรือลดความผิดพลาด ความเสียหาย การสิ้นเปลี่ยน หรือการทุจริตในสำนักงานฯ
2. ด้านความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน
3. ด้านการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมติ คณะกรรมการ (สุพรณิการ์ รัตนกุล. 2548)

โดยโครงการออกแบบเลขท้าย 3 ตัว 2 ตัว หรือ หมายเลข เป็นนโยบายของรัฐบาล ซึ่งมีหลักการเพื่อนำรายได้สนับสนุนการศึกษา การแพทย์ ศาสนา สังคม และสาธารณประโยชน์อื่นๆ โดยให้สำนักงานสภากินแบ่งรัฐบาล (นายชัยวัฒน์ พสกนกัตติ) เป็นผู้อำนวยการสำนักงานกองสภากิจในขณะนั้น) จ้างนำร่างแบบที่กำหนด

หลังจากที่รัฐบาลได้ศึกษาผลการวิจัยของสำนักงานสภากินแบ่งรัฐบาลและนักวิชาการ

ในที่สุดคณะกรรมการ(ครม.) ได้มีมติเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2546 ดังนี้

1. เห็นชอบในหลักการตามโครงการออกแบบเลขท้าย 3 ตัว 2 ตัว ข้างต้น

2. เห็นชอบให้นำรายได้ส่วนเกินของกองทุนเงินรางวัล หลังหักค่าใช้จ่ายในการบริหารงานและจ่ายรางวัลกลับคืนสู่สังคม

3. เห็นชอบกรณีรายได้จากการขายหรือส่วนลดจากการซื้อสภากเพื่อไปจำหน่ายของผู้แทนจำหน่าย ในระยะที่ 2 ที่จำหน่ายด้วยเครื่องจำหน่ายสภากิจลีกทรอนิกส์ ไม่ได้รับสิทธิการยกเว้นตามพระราชบัญญัติออกตามความในประมวลรัชฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัชฎากร (ฉบับที่ 310) พ.ศ. 2540 มาตรา 5 จดหมาย ชั้วยศร. 2550)

ทั้งนี้ การดำเนินการเรื่องนี้รัฐบาลมีนโยบายที่จะให้เงินอกรอบเข้ามาอยู่ในระบบ มีการเสียภาษีถูกต้อง ป้องกันมิให้ข้าราชการประพฤติทุจริต รัฐบาลไม่ต้องการแสวงหากำไร เงินที่ได้รับจะนำไปบรรเทาความเดือดร้อนผู้มีรายได้น้อยต่อไป และให้สำนักงานสภากินแบ่งรัฐบาล

จำนวนผู้ที่ออกสลากพิเศษแบบเลขท้าย 3 ตัวและ 2 ตัวเป็นงวดแรกเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2546 มีเงินรางวัลล่อใจรวมทั้งหมด 4 ประเภท คือ

1. ผู้ที่ถูกรางวัลสลากเลขท้าย 3 ตัว รางวัลที่ 1 แบบตรงเลขตรงหลัก (3 ตัวตรง) จะได้รับเงินรางวัลบาทละ 500 บาท

2. ผู้ที่ถูกสลากเลขท้าย 3 ตัว รางวัลที่ 1 แบบตรงเลขไม่ตรงหลัก (3 ตัวโต๊ด) รางวัลบาทละ 100 บาท

3. ผู้ที่ถูกรางวัลสลากเลขท้าย 2 ตัว รางวัลที่ 1 แบบตรงเลขตรงหลัก (2 ตัวบน) รางวัลบาทละ 65 บาท

4. ผู้ที่ถูกรางวัลสลากเลขท้าย (2 ตัวล่าง) รางวัลบาทละ 65 บาท

โดยการนับตัว "ไม่นine ไม่เบิ้ยง" โดยหมายบนดินมีจำนวน 3 ราศี คือ 20, 50 และ 100 บาท (หนึ่งฤกษ์ ชัยวงศ์ 2550)

โครงการออกสลากพิเศษแบบเลขท้าย 3 ตัว และ 2 ตัว

1. หลักการและเหตุผล

1.1 ให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นผู้ดำเนินการออกสลากพิเศษแบบเลขท้าย 3 ตัว และ 2 ตัวโดยจำนวนตามรูปแบบที่กำหนดในโครงการ

1.2 นำรายได้จัดสรรงบคืนสู่สังคมและประชาชนโดยตรง โดยให้การสนับสนุนด้านการศึกษาการแพทย์ ศาสนา สังคม และสาธารณประโยชน์อื่น ๆ เป็นต้น

1.3 พัฒนารูปแบบสลากที่รัฐสามารถควบคุมและกำกับดูแลได้

1.4 ผู้บริโภคหรือประชาชนได้รับการประกันและคุ้มครองสิทธิที่ถูกต้องตามกฎหมาย

2. รูปแบบและวิธีการ

2.1 สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล เป็นผู้ดำเนินการขอออกสลากพิเศษแบบเลขท้าย 3 ตัว และ 2 ตัว โดยจำนวนตามความต้องการของผู้ซื้อ เพื่อนำรายได้คืนสู่สังคม

2.2 ราคางวด ระยะที่ 1 ระยะจำนวนด้วยสลากใบ จะมีราคากลับละ 20, 50, 100 บาท และระยะที่ 2 ระยะจำนวนด้วยเครื่องจำนวนเงินสลากอิเล็กทรอนิกส์ ราคาน่าวายละ 10 บาท

2.3 ผลการออกรางวัล จะใช้ผลการออกรางวัลสลากกินแบ่งรัฐบาลในแต่ละงวด หรือผลการออกรางวัลที่สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลกำหนด

2.3 รูปแบบรางวัลและเงินรางวัล สลากที่จำนวนมี 5 ประเภท มีจำนวนรางวัล และเงินรางวัล ดังนี้

1) สลากเลขท้าย 3 ตัว รางวัลที่ 1 แบบตรงเลขตรงหลัก (สลาก 3 ตัวตรง) มี 1 รางวัล รางวัลละ 5,050.50 บาท เมื่อหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายคงเหลือเงินรางวัล 5,000 บาท ต่อราคางาน 10 บาท

2) สลากเลขท้าย 3 ตัว รางวัลที่ 1 แบบตรงเลขไม่ตรงหลัก (สลาก 3 ตัวโต๊ด) มี 6 รางวัล รางวัลละ 1,010.10 บาท เมื่อหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายคงเหลือเงินรางวัล 1,000 บาท ต่อราคางาน 10 บาท

3) สลากเลขท้าย 3 ตัว รางวัลเลขท้าย 3 ตัว (สลาก 3 ตัวล่าง) มี 4 รางวัล รางวัลละ 1,262.62 บาท เมื่อหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายคงเหลือเงินรางวัล 1,250 บาท ต่อราคางาน 10 บาท

4) สลากเลขท้าย 2 ตัว รางวัลที่ 1 (สลาก 2 ตัวบน) มี 1 รางวัล รางวัลละ 656.56 บาท เมื่อหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายคงเหลือเงินรางวัล 650 บาท ต่อราคางาน 10 บาท

5) สลากเลขท้าย 2 ตัว แบบตรงเลขตรงหลัก (สลาก 2 ตัวล่าง) มี 1 รางวัล รางวัลละ 656.56 บาท เมื่อหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายคงเหลือเงินรางวัล 650 บาท ต่อราคางาน 10 บาท

ทั้งนี้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอาจกำหนดรางวัลพิเศษนอกเหนือจากรางวัลสลากที่กำหนดข้างต้น และปรับเปลี่ยนเงินรางวัลได้ตามความเหมาะสม สำหรับการจำหน่ายในระยะที่ 1 ซึ่งจำหน่ายด้วยสลากใบจะมี 4 ประเภท ได้แก่ สลาก 3 ตัวตรง สลาก 3 ตัวโต๊ด สลาก 2 ตัวบน สลาก 2 ตัวล่าง สำหรับการจำหน่ายในระยะที่ 2 ซึ่งจำหน่ายด้วยเครื่องจำหน่ายสลากอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากจะมีรูปแบบรางวัลข้างต้นแล้ว อาจปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมรูปแบบสลากและรางวัลประเภทอื่น ได้ตามความเหมาะสม

3. การจัดสรรรายได้ การจัดสรรรายได้จากการจำหน่าย ได้จัดสรร ดังนี้

3.1 ค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน ไม่เกินกว่าร้อยละ 5% โดยแบ่งเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ส่วนลดจากการซื้อสลาก ค่าตอบแทน ภาษีการพนัน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 ส่วนที่เหลือจากค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน จะนำส่วนทบทิ้งทุนเงินรางวัล เพื่อนำไปใช้สำหรับการจ่ายรางวัลสลาก และภายหลังจากการหักค่าบริหารกองทุนและการประกัน ความเสี่ยงในการจ่ายเงินรางวัลแล้ว หากกองทุนมีเงินส่วนเกินเหลือหมายจะเพียงพอในแต่ละ ช่วงเวลา จะจัดสรรรายได้ส่วนเกินดังกล่าวคืนสู่สังคม เพื่อสนับสนุนการศึกษา การแพทย์ ศาสนา สังคม และสาธารณูปโภค อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง(หนังสือที่ ชยwangศ. 2550)

ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวเป็นไปตามแนวทางของรัฐบาลที่มีนโยบายที่จะให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างจริงจัง ในด้านการปราบปรามผู้มีอิทธิพลซึ่งกระทำการผิดกฎหมาย และการทำธุกิจนอกกฎหมายต่าง ๆ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และกระบวนการยุติธรรม ในการบังคับใช้

กกฎหมายให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะมีการเล่นพนันเสี่ยงโชคในรูปแบบต่าง ๆ ที่ผิดกฎหมาย และเป็นกระบวนการเครือข่ายทำธุรกิจอกกฎหมายที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม อีกทั้งเป็นการอื้อประโภชน์ให้ตากับบุคคลเพียงบางกลุ่มโดยรัฐไม่สามารถควบคุม และจัดการให้ถูกต้องในด้านภาษี การจ่ายเงินที่ผิดกฎหมายให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐบางราย และการสร้างหลักประกัน คุ้มครองสิทธิของประชาชนโดยทั่วไปได้

โดยที่สำนักงานสลากรินแบ่งรัฐบาลมีภารกิจและหน้าที่ในการออกสลากรินแบ่งรัฐบาล และสลากริพิเศษต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสเสี่ยงโชคอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยนำรายได้เข้ารัฐและบางส่วนสนับสนุนช่วยเหลือสังคมและสาธารณูปโภคในด้านต่าง ๆ

สำนักงานสลากรินแบ่งรัฐบาลเห็นควรสนับสนุนนโยบายการป้องกันและปราบปรามธุรกิจอกกฎหมายของรัฐบาลดังกล่าว จึงขอเสนอให้มีการออกสลากรินและจำหน่ายสลากริพิเศษแบบตัวเลขเพิ่มเติมจากเดิม ในรูปแบบต่าง ๆ โดยในเบื้องต้นจะจำหน่ายสลากริพิเศษแบบเลขท้าย 3 ตัว และ 2 ตัวก่อน

กระทรวงการคลังได้พิจารณาแล้วเห็นชอบในหลักการให้สำนักงานสลากรินแบ่งรัฐบาลออกสลากริพิเศษแบบเลขท้าย 3 ตัว และ 2 ตัว ที่จะนำรายได้กลับคืนสู่สังคม อันจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยโดยรวม โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อดำเนินการให้เป็นกิจการที่รัฐสามารถควบคุมและกำกับดูแลให้ถูกต้องอย่างเหมาะสมตามกฎหมาย
2. เพื่อให้ผู้บริโภคหรือประชาชนได้รับการประกันและคุ้มครองสิทธิที่ถูกต้องตามกฎหมาย
3. แก้ปัญหาความยากจนตามนโยบายรัฐ (สุบรรณิการ์ รัตนกุล. 2548)

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจและสังคม กับ นโยบายสลากริพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัว

หลังจากได้มีการจัดตั้งสำนักงานสลากรินแบ่งรัฐบาล ให้มีการออกล็อตเตอรี่เป็นประจำการเล่นหวยจึงได้เปลี่ยนมาใช้เลขท้ายของล็อตเตอรี่เป็นการออกหวยแทนหวย ก ข แบบเดิม หวยแบบเดิมจึงกลายเป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่เนื่องจากการเล่นหวยได้ฝังรากลึกลงในหมู่ประชาชนเสียแล้ว ถึงแม้ว่าจะมีการยกเลิกหวยแบบเดิมและมีการออกสลากรินแบ่งรัฐบาลมาแทนที่ แต่ก็ยังมีคนจำนวนมากลังบอบเล่นหวยที่ผิดกฎหมายหรือที่รู้จักกันทั่วไปว่า “หวยใต้ดิน” อุ่นตลาดกระตุ้นปัจจุบัน (หนึ่งฤทธิ์ ชัยวงศ์. 2550)

หวยใต้ดินเป็นธุรกิจผิดกฎหมาย เป็นการพนันที่ยึดถือผลการออกสลากรินแบ่งโดยรัฐบาลไทยเป็นหลัก หวยใต้ดินเป็นธุรกิจที่มีมูลค่ามหาศาล เป็นแหล่งรายได้ของผู้ที่ได้รับติดอันดับเศรษฐีหรือเป็นนักการเมืองชั้นนำของสังคมไทย หลายคนมีอำนาจและอิทธิพลสูง ประมาณการว่า

มูลค่าของ hairy ได้ดินที่ซื้อขายกันทั้งหมด ใน พ.ศ. 2538 คิดเป็นเงิน 325,184 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (หนึ่งฤทธิ์ ชัยวงศ์. 2550)

ธุรกิจ hairy ได้ดินเป็นธุรกิจที่ผิดกฎหมายมีความผิดในฐานเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษทั้งจำทั้งปรับ โทษจำคุกตั้งแต่ 3 เดือน จนถึง 3 ปี และปรับตั้งแต่ 500 บาท ถึง 5,000 บาท คนที่เล่น hairy ได้ดินส่วนใหญ่เป็นคนจนและมีระดับการศึกษาต่ำ โดยธุรกิจนี้มีเงินหมุนเวียนมหาศาลเกี่ยวข้องกับบุคคลจำนวนมากและเกี่ยวข้องกับสังคมในหลายมิติ รวมทั้งเป็นธุกรรมผิดกฎหมายที่สามารถดำเนินอยู่และเติบโตมาได้ช้านาน ดังนั้นการที่จะดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งกับธุรกิจ hairy ได้ดิน จึงจำเป็นต้องรู้รายละเอียดเกี่ยวกับเครือข่ายของ hairy ได้ดิน (หนึ่งฤทธิ์ ชัยวงศ์. 2550)

เครือข่ายของธุรกิจ hairy ได้ดิน

“ hairy ” เปรียบเสมือนสินค้าหรือตัวผลิตภัณฑ์ที่เสนอขายให้แก่ผู้บริโภค เป็นผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการเสี่ยงโชค หรือความต้องการในการเล่นพนันของลูกค้า โดยอิงกับตัวเลขธุรกิจ hairy ได้ดิน มีการจัดองค์กรเครือข่ายการขายและการเก็บรายได้อย่างกว้างขวาง และระบบมีความยืดหยุ่น

ธุรกิจ hairy ได้ดินมีการจัดองค์กรแบ่งได้เป็น 4 ระดับด้วยกัน ระดับยอดสุดคือเจ้ามือใหญ่ อาจควบคุมการเล่น hairy ของทั้งจังหวัด เจ้ามือบางคนครอบคลุมเฉพาะบางส่วนของจังหวัด เจ้ามือที่ใหญ่จำนวนมากอาจมีอิทธิพลครอบคลุมมากกว่า 1 จังหวัด และทุกๆ จังหวัด มีเจ้ามือ hairy ใหญ่บ้างเล็กบ้าง ระดับรองลงมาคือเจ้ามือย่อยหรือยี่ป้า ซึ่งมีเป็นจำนวนมากหลายร้อยคน ทำกิจกรรม hairy ได้ดินในระบบคล้ายๆ กัน ขนาดของกิจการจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับ สายบ้าน หรือความมั่งคั่งด้านการเงิน และความสามารถดึงดูดลูกค้า เครือข่ายของกิจการระดับที่ 3 รองลงมาคือ คนขาย hairy พวกรนีมีหน้าที่ขาย hairy และล้วงส่งต่อไปให้เจ้ามือหนึ่งๆ ขึ้นไป หารายได้จากการได้ค่าคอมมิชชันการขายจากเจ้ามือที่ใหญ่กว่าและจากการได้ส่วนลด คนขาย hairy จะกระจายตัวอยู่ทั่วไปตามหมู่บ้าน ตลาด โรงงาน สำนักงานเอกชน และราชการ เครือข่ายระดับที่ 4 รองลงมาเป็นเอเยนต์รายเล็กรายน้อย ที่มีความสัมพันธ์ กับ กึก หรือ ยี่ป้า อาจจะเป็นเพื่อนในสำนักงาน หรือคุณในหมู่บ้านที่ช่วยเก็บเงิน hairy มาส่ง กึก หรือ ยี่ป้า ในเมือง หรือผู้เล่นอาจติดต่อโดยโทรศัพท์ถึง ยี่ป้า โดยตรง (หนึ่งฤทธิ์ ชัยวงศ์. 2550)

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อ คนขายและเจ้ามือ

โดยทั่วไปลูกค้ามักจะไม่รู้จักเจ้ามือ โดยเฉพาะรายใหญ่ๆ แต่จะรู้จักกับคนขาย hairy หรือ กึกซึ่งเป็นคนที่สัมพันธ์กับลูกค้าโดยตรง ดังนั้นคนขาย hairy จะเป็นผู้พิจารณาเครดิตของเจ้ามือ เพราะจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อลูกค้ากรณีที่เจ้ามือหนีหรือลดเงินรางวัล

โดยเหตุที่หายได้ดินมีวงเงินที่เกี่ยวข้องกว่าห้าแสนล้านบาทต่อปี จึงมีผู้สนใจเข้ามาดำเนินการเพื่อแย่งชิงส่วนแบ่งตลาดเป็นจำนวนมาก แม้จะรู้ดีว่าเป็นธุรกิจอุตสาหกรรมและมีความเสี่ยงต่อการขาดทุนสูงก็ตาม (หนึ่งฤทธิ์ ชัยวงศ์. 2550)

วิถีชีวิตของคนไทยกับการเล่นหวยใต้ดิน

เป็นที่น่าสนใจว่าทำไมคนไทยจึงนิยมเล่นหวยใต้ดินกันมาก และทำไม่รู้บาลและตำราจึงไม่สามารถควบคุมหวยใต้ดินได้ คำตอบของประเด็นคำถานนี้น่าจะมีความเกี่ยวข้องกับลักษณะวิถีชีวิตของคนไทย กล่าวคือ อาจอธิบายความนิยมในการเล่นหวยใต้ดินของคนไทยจำนวนมากได้จากมิติทางด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความเชื่อ และความหวังของผู้คนที่มีมาช้านาน ดังที่เสถียรโกเกศ (2528 : 239) ได้กล่าวไว้ว่า “คนที่ชอบเล่นหวย เมื่อเห็นสิ่งแผลกกว่าปกติ ก็มักนึกเห็นเป็นหวยไปหมด ต้นไม้ใหญ่ต้นใด ซึ่งเป็นลาดเลาไว้ซ้อมมาหากล่าวจะเป็นต้นไม้ผีสางเทวดาสร้างวิมานอยู่บนนั้น เมื่อเดินผ่านไป มีใบไม้ร่วงหรืออะไรหล่นลงมาเฉพาะหน้าก็นึกว่า ผีสางเทวดาบนต้นไม้นั้นบอกหวยให้ เป็นต้องหยิบไปไม่ขึ้นมาพิจารณาดูว่า จะมีลวดลายอะไรเป็นเค้าตัวหวยบ้าง หรือไม่ ถ้าดูไปนานๆ อาจเห็นเป็นตัว ก ข อยู่บนใบไม้นั้นก็ได้ แล้วก็เอาตัว ก ข ที่นึกเห็นไปแทงหวย” (หนึ่งฤทธิ์ ชัยวงศ์. 2550)

จะเห็นได้ว่าการเล่นหวย ซึ่งมีพัฒนาการอยู่ในสังคมไทยกว่าร้อยปี ได้พัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตทางสังคม และวัฒนธรรมของคนไทยแล้ว เห็นได้ชัดเจนจากกระบวนการหาตัวเลขนำโชค ที่จะใช้แทงในแต่ละวัด ผู้เล่นอาจจะได้จากการตีความ จากความฝันของตนเอง การเกิดเหตุการณ์ ผิดปกติ ในชุมชนเช่นมีคนที่รู้จักเสียชีวิต การเกิดอุบัติเหตุ มีเด็กเกิดใหม่ ทะเบียนรถที่เพิ่งซื้อใหม่ หรือกระทั่งการขอจากพระ หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นต้น ซึ่งการได้ตัวเลขจากเหตุการณ์เหล่านี้จะต้องผ่านการตีความ เกิดพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความคิด และช่วยกันตีความในกลุ่มผู้เล่นหวย หรือในบางชุมชนมีการจดบันทึกสถิติการอกรถล้อตเตอรี่ และนำมาช่วยกันวิเคราะห์ร่วมกับปัจจัยอื่นๆ ทางโทรศัพท์เพื่อหาตัวเลข ดังนั้นการทำให้หวยหมดไปจากสังคมไทยจึงเป็นไปได้ยากตระหนิดที่สังคมไทยยังมีวัฒนธรรมความเชื่อเช่นนี้อยู่ (หนึ่งฤทธิ์ ชัยวงศ์. 2550)

เงินอุตสาหกรรม

ปี 2546 นับเป็นปีแห่งการประกาศเป็นศัตตรูกับสิ่งผิดกฎหมายต่างๆ ของรัฐบาลก็ว่าได้ ทั้งนโยบายการปราบปรามผู้มีอิทธิพล และการประกาศสังคมรับยาเสพติดถูกนำมาปฏิบัติจริง โดยเป้าหมายอันดับต้นๆ ของการปราบปรามมาเพียงอิทธิพล คือ อิทธิพลหวยเถื่อน หรือหวยใต้ดิน ที่สร้างความรำรวยให้กับบรรดาเจ้าพ่อเจ้าแม่ทุกจังหวัดทั่วประเทศมานาน หวยใต้ดินมีสัดส่วนของคนเล่นต่อจำนวนของประชากรสูงสุด โดยมีประชาชนเล่นหวยใต้ดิน ประมาณ 23.7 ล้านคน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 51.16 ของประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป โดยมีวงเงินการแทงพนันประมาณ 92,000 ล้านบาทต่อปี หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 28.35 ของมูลค่าของเงินที่เกี่ยวข้องกับการพนันทั้งหมดรวม 3.2 แสนล้านบาท ส่วนสลากรินแบงรัฐบาลมีประชาชนซื้อประมาณ 21.2 ล้าน

คน คิดเป็นร้อยละ 46.20 โดยวงเงินการซื้อสลากราชมาน 38,710 ล้านบาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 11.92 สำหรับการเบรียบเทียบสลากรกนแบ่งรัฐบาลกับห่วยได้ดิน และประชากรในกรุงเทพฯ และ ปริมณฑลร้อยละ 65.5 เกี่ยวข้องกับการเล่นห่วยได้ดิน ส่วนกลุ่มลูกค้าจะมีพวกที่มีการศึกษา ระดับปัจจุบันหรือต่ำกว่าสูงถึงร้อยละ 82.6 ระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 73.8 อาชีวศึกษาร้อยละ 69.7 อุดมศึกษาร้อยละ 64.1 และอื่นๆ ร้อยละ 40.5 เพราะจำนวนคนเล่นห่วยได้ดินที่มีมากมายแล้ว ทำให้เงินหมุนเวียนในธุรกิจได้ดินชนิดนี้มหศาลา (สังคิต พิริยะรังสรรค์. 2544)

ผลการสำรวจในชุดเดียวกันเบรียบเทียบให้เห็นว่า สลากรกนแบ่งรัฐบาลที่ผลิตออกขาย 36 ล้านฉบับต่อวัน มียอดขายรวม 34,560 ล้านบาทต่อปี ขณะที่ยอดขายห่วยได้ดินอยู่ที่ประมาณ 542,000 ล้านต่อปี หรือสูงกว่าห่วยร้อย 15.7 เท่า (สังคิต พิริยะรังสรรค์. 2544)

ผู้มีอิทธิพล

เงินจำนวนมหาศาลาที่หมุนเวียนในธุรกิจห่วยได้ดิน ถูกนำไปใช้ต่อเนื่องที่ได้บ้างไม่ปรากฏชัดเจนนัก แต่มักถูกมองว่า เป็นเงินที่หมุนเวียนในธุรกิจผิดกฎหมายอย่างอื่นด้วย อาทิ ยาเสพติด ผู้มีอิทธิพล รวมไปถึงการสนับสนุนการเมืองทั้งในท้องถิ่นและระดับชาติ ฯลฯ เมื่อรัฐบาลมีนโยบาย ปราบปรามผู้มีอิทธิพล และรวมห่วยได้ดินเข้าไปด้วยนั้น ไม่มีกฎหมายใดที่จะเอาผิดได้อย่างชัดเจน นัก เว้นแต่กฎหมายฟอกเงินของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ในช่วงกลางปีที่ผ่านมา การจับกุมยึดทรัพย์บรรดาเจ้าฟ่อเจ้าแม่ และเจ้ามือห่วยถืออยู่ต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อวงจรห่วยอย่างหนึ่งได้ชัด ขณะที่รายได้ส่วนหนึ่งที่ต่ำลงในแต่ละ ห้องที่เคยได้รับส่วนแบ่งทุกเดือน ก็พลอยหดหายไปด้วย รัฐบาลในขณะนั้นประกาศนโยบายว่า เมื่อไม่สามารถแก้ปัญหห่วยได้ดินได้ ก็ควรจะทำให้กล้ายเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย หรือหายนันดินให้ได้เพื่อนำรายได้มาใช้ประโยชน์ของรัฐ

เนื่องจากได้เลิ่งเห็นว่าห่วยได้ดินเป็นเศรษฐกิจอกรอบที่มีวงเงินหมุนเวียนเป็นจำนวนมาก จึงได้พยายามเข้ามาลดบทบาทความสำคัญลง เพื่อที่จะนำเม็ดเงินจำนวนมากนี้มาทำให้ถูกกฎหมาย จึงได้มีโครงการออกสลากรพิเศษแบบเลขท้าย 3 ตัว และ 2 ตัว โดยมีวัตถุประสงค์คือ

- เพื่อนำรายได้จัดสรรงกลับคืนสู่สังคมเพื่อบรเทาความเดือดร้อนของประชาชนคนยากจน ในด้านการศึกษา การแพทย์
- เพื่อสังคมและสาธารณูปโภค
- เพื่อดำเนินการให้เป็นกิจการที่รัฐสามารถควบคุมและกำกับดูแลได้อย่างเหมาะสมตามกฎหมาย

นอกจากนี้ยังเปิดรับสมัครคนเดินโดยห่วย ซึ่งเป็นผู้ที่ทำธุรกิจเหล่านี้มาแล้ว โดยให้เหตุผลว่าคนเหล่านี้มีฐานลูกค้าอยู่แล้ว จะยิ่งทำให้มีการขายได้มากขึ้นทั้งหมดนี้ใช้เวลาดำเนินการเดือนเศษ วันที่ 1 ส.ค.2546 ก็เป็นงวดแรกที่มีการขายหายนันดิน(หนึ่งฤทธิ์ ชัยวงศ์. 2550)

1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายสลากริเศษแบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัว กับเศรษฐกิจและสังคม

นับตั้งแต่เริ่มจำหน่ายหวยบนดินจนถึงปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่าการดำเนินการจำหน่ายหวยบนดินของสำนักงานสลากริษยาเป็นรัฐบาล ประสบผลสำเร็จในแง่ที่สามารถทำให้หวยบนดินเป็นที่นิยมของประชาชนในฐานะทางเลือกใหม่ของสินค้า hairy จะเห็นได้จากยอดขายสลากริษยา 2 ตัว 3 ตัว ในปี 2547 มีมูลค่าถึง 33,168 ล้านบาท และปี 2548 มีมูลค่า 40,469 ล้านบาท แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าหวยบนดินจะทำให้ hairy ได้ดินหมดไป เพียงแต่ทำให้ลดการเล่นลงเท่านั้น และขณะเดียวกันผลจากการจำหน่ายหวยบนดินทำให้เกิดกลุ่มผู้เล่นหน้าใหม่เพิ่มขึ้น นอกเหนือจากกลุ่มที่เคยเล่น hairy ติดินมาก่อน ซึ่งกลุ่มผู้เล่นหน้าใหม่นี้ก็คือ เด็กนักเรียน นักศึกษาทั้งในระดับมัธยม และอุดมศึกษา ทั้งนี้ก็เพราะว่าหวยบนดินหาซื้อได้ง่าย ราคาถูก โดยใช้เงินเพียงเล็กน้อยก็สามารถซื้อได้ และมีร่างวัลลอใจที่สูงดึงดูดคนทุกเพศ ทุกวัยได้ ถึงแม้ว่าทางฝ่ายรัฐบาลก็ได้ชี้แจงว่ารัฐบาลมีวัตถุประสงค์เพื่อนำรายได้จัดสรรงลับคืนสู่สังคมเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนคนยากจน ในด้านการศึกษา การแพทย์ สังคม และสาธารณสุขและเพื่อดำเนินการให้เป็นกิจการที่รัฐสามารถควบคุมและกำกับดูแลให้ถูกต้องอย่างเหมาะสมตามกฎหมาย อย่างไรก็ตามนโยบายนี้ก็ได้สร้างผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจโดยที่รัฐบาลคาดไม่ถึงดังนี้ (หนังสือที่ยังไม่ถูกตีพิมพ์ ชัยวงศ์. 2550)

1. ผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน

เครื่องข่ายองค์กรด้านเด็ก เยาวชน ครอบครัว สังคม ศาสนา ได้ศึกษาวิจัยถึงผลกระทบของหวยบนดินที่มีต่อเด็กและเยาวชน พบข้อมูลที่นำเสนอเจียกับสถานการณ์เด็กและเยาวชนในปี 2549 โดยระบุว่าวัยรุ่นในระดับมัธยมและอุดมศึกษามีการเล่นหวยบนดินสูงถึงร้อยละ 20 คิดเป็นเยาวชน 1.5 ล้านคน โดยมีการเล่นหวยบนดินเฉลี่ยเดือนละ 200 บาท คิดเป็นเม็ดเงินถึง 3,600 ล้านบาทต่อปี เมื่อแบ่งระดับการศึกษาพบว่าเด็กประถมเล่นหวย 6% มัธยมศึกษาตอนต้น 12% มัธยมศึกษาตอนปลาย 17% อาชีวศึกษา 25% และระดับอุดมศึกษา 27% ทั้งที่ก่อนหน้าที่จะมีหวยบนดินมีเยาวชนเล่นหวยประมาณร้อยละ 5 เมื่อมีหวยบนดินเป็นการกระตุนให้เด็กติดการพนันเพิ่มขึ้นถึง 4 เท่าหรือเป็นจำนวนเพิ่มขึ้น 1 ล้านคน การที่มีเด็กติดการพนันเพิ่ม เพราะราคาหวยบนดินนั้นถูกมาก ใช้เงินเพียง 20 บาทก็สามารถซื้อได้ และยังมีร่างวัลลอใจที่สูงเย้ายวนใจเกินกว่าที่เยาวชนจะทักท้าใจได้(หนังสือที่ยังไม่ถูกตีพิมพ์ ชัยวงศ์. 2550)

2. ผลกระทบต่อคนจน

วิชาเศรษฐศาสตร์การคลังมีวิสัยที่รู้จักกันมานานว่า "ล็อตเตอรี่" (หวย ซึ่งมาจากคำว่า "อวย" ในภาษาจีน) คือภาษีคนจน" (Lottery is poor man's tax) กล่าวคือ hairy เป็นสิ่งที่ข้ามเติมคนจนให้จนยิ่งขึ้น เพราะคนจนจะแบกภาระ "ภาษี" (หรือภาระทางการเงินจากการเล่นหวย) เป็นสัดส่วนมากกว่าคนรวย เข้าลักษณะที่เรียกว่า ลดถอย (Regressive) กล่าวคือ คนยิ่งรวยจะยิ่งแบกภาระ

น้อยลงหรือคนยิ่งจนจะยิ่งแบกภาระมากขึ้น ที่ว่าเป็นภาระคนจนก็ เพราะทุกคนซื้อสิ่งของเดอเริ่มหรือห่วยในราคเดียวกัน ไม่ว่าจะมีเงินมากหรือน้อย มีโอกาสสูญและสูญกินเท่ากัน ได้ร่วงวัลเท่ากัน อย่างไรก็ดี ราคอลอตเดอเริ่ม 40 บาทนั้นเป็นสัดส่วนของรายจ่ายที่ต่ำมาก (ราคายาหารด้วยรายได้) สำหรับคนราย แต่เป็นสัดส่วนที่สูงกว่าสำหรับคนจน ซึ่งสัดส่วนนี้ก็คือภาระ "ภาระ" ที่ผู้ซื้อต้องแบกนั้นเอง ดังนั้น คนจนจึงแบกภาระ "ภาระ" มากกว่าโดยเบรี่ยนเที่ยบ เข้าข่ายคนมีรายได้สูงขึ้นแบกภาระน้อยลง หรือลักษณะถดถอยดังกล่าว อธิบายได้ง่ายๆ ว่าก่อตัวว่าระบบการเล่นห่วยหรือลอตเดอเริ่ม เหมือนกับว่าทุกคนไม่ว่ารายหรือจนเอาเงิน 40 บาทมาลงขันเหมือนกันหมด และเข้ามือหักไว้ส่วนหนึ่ง ที่เหลือครึ่งจับสลากรได้คนนั้นก็ได้เงินไป ระบบอย่างนี้เท่ากับเป็นการลงโทษคนจน เพราะเงินลงขันเท่ากัน มีโอกาสสูญกร่างวัลเท่ากัน แต่คนจนมีรายได้น้อยกว่า ดังนั้น 40 บาทนี้จึงเป็นภาระหนักกว่าสำหรับคนจน (หนึ่งฤทธิ์ ชัยวงศ์. 2550)

หากมองกรณิราค่า 40 บาทนี้ไม่ซัดเจน ลองคิดว่าเป็น 40,000 บาท ดูแล้วจะเห็นว่าไม่เป็นธรรมกับคนจนอย่างไร และยิ่งเลวร้ายมากขึ้นเมื่อพิ่งพาเงินค่าตั้งนั้นมาเป็นเงินใช้จ่ายของรัฐบาล นอกจากเงินนี้จะไม่ผ่านกระบวนการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรตามหลักการที่ถูกต้องแล้ว ยังเป็นการสร้างความอยุติธรรมในสังคมยิ่งขึ้นด้วยระบบหารายได้แบบนี้อีกด้วย (ด้วยหลักวิชาเศรษฐศาสตร์การคลังการหางานจากห่วยจึงไม่เป็นวิธีที่ใช้กันแพร่หลาย) เพราะระบบการเก็บเงินจากราษฎรที่เป็นธรรมนั้นต้องมีลักษณะก้าวหน้า (Progressive) คือคนยิ่งรายยิ่งต้องจ่ายแบกภาระมากขึ้น แต่ระบบนี้กลับสร้างความถดถอย (Regressive) คือคนยิ่งจนยิ่งแบกภาระหนักขึ้น (หนึ่งฤทธิ์ ชัยวงศ์. 2550)

ในประเทศไทยคนเล่นห่วยกันอย่างกว้างขวางในทุกชั้นรายได้ แต่เนื่องจากคนจนมีจำนวนมาก จึงอนุมานได้ว่าเงินค่าตั้งเหล่านี้มาจากคนจนเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ยิ่งมีรายได้จากห่วยมากเท่าใดก็หมายความว่ามีส่วนของห่วยมากเท่านั้น ด้วยการถ่างความอยุติธรรมมากยิ่งขึ้น การได้กำไรจากห่วยก็คือการไปดูรายได้มาจากคนจน โครงการช่วยเหลือสังคมจากกำไรห่วยทั้งหลายจึงเท่ากับเป็นการเอื้ออาทรจากน้ำใจคนจน (อย่างไม่รู้ตัวและอย่างไม่ตั้งใจ) โดยแท้ การเลิกห่วยนั้น เป็นความฝัน เพราะมุ่งเน้นโดยเฉพาะคนไทยนั้นติดการพนันเป็นยาฝืน เมื่อห่วยก็เลิกไม่ได้ และไม่รู้ด้วยว่าระบบนี้กำลังลงโทษตนเอง คำตามก็คือผู้คนเหล่านี้รู้หรือไม่ว่าในการเล่นห่วยตนเองมีโอกาสสูญได้เงินมากน้อยเพียงใด(หนึ่งฤทธิ์ ชัยวงศ์. 2550)

3. ผลกระทบต่อการศึกษาอนาคตของชาติ

ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ การสร้างความเข้าใจ หรือแม้แต่ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผ่านการโฆษณาประชาสัมพันธ์ล้วนแต่เป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (socialization) เช่นเดียวกับบทบาทผู้นำประเทศและนักการเมือง ซึ่งมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของประเทศไทย คำพูดและพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลเหล่านี้ล้วนเป็นตัวแบบสำหรับการเรียนรู้ของเยาวชน และการที่รู้อ้างว่า "การพนันเป็นสิ่งที่ไม่สามารถทำให้หมดไปได้ในสังคม จึงต้องมีการจัดระเบียบ" ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้ต่อไปใน

อนาคตสิ่งผิดกฎหมายต่างๆที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ยาเสพติด ก็อาจจะทำให้ถูกกฎหมาย เช่นเดียวกัน หากเป็นเช่นนั้นแล้ว ในอนาคตการพนันอาจกลายเป็นเรื่องธรรมดากลายเป็นวิถี ประชาไปจริงๆ การที่รัฐมีนโยบายเช่นนี้ย่อมกระทบต่อระบบต่อกระบวนการขัดเกลาทางสังคม และก่อให้เกิด ความขัดแย้งในกระบวนการเรียนรู้ที่ครุสันกับสิ่งที่ปราศจากในสังคม (หนังสือทัย ชัยวงศ์. 2550)

4.ผลกระทบต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

สังคมไทยเป็นสังคมชาวพุทธ ถูกปลูกฝังให้ยึดมั่นในศีลในธรรม เคราะพเชื่อฟังพระสงฆ์ การพนันทุกประเภทจัดเป็นอาชญาณที่ควรหลีกเลี่ยง แต่เมื่อมีโครงการทำawayให้ดินให้ถูกกฎหมาย ย่อมกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชน จากเดิมที่ไม่เคยซื้อaway เพราะเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ก็อาจจะหันมาซื้อ เพราะตอนนี้awayได้กลายเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายแล้ว นอกจากนี้ยังมีการ ประชาสัมพันธ์ว่ารายได้จากการจำหน่ายได้นำไปใช้จ่ายด้านสาธารณประโยชน์ต่างๆ เช่น นำรายได้ สนับสนุนการศึกษา การแพทย์ ศาสนา ทำให้ประชาชนหลงผิดเข้าใจว่าการซื้อawayของตนได้มีส่วน ช่วยสนับสนุนให้เด็กได้มีการศึกษา ทั้งๆที่จริงแล้วไม่อาจทราบได้ว่ารายได้จากการจำหน่ายส่วน ของaway 3 ตัว 2 ตัวนั้นถูกนำไปใช้เพื่อเป็นทุนการศึกษาเด็กมากน้อยเพียงใด และนอกจากนี้ ไม่อาจทราบได้เช่นกันว่ารัฐบาลได้นำรายได้ส่วนนี้ไปใช้ในทางการเมืองมากน้อยเพียงใด (หนังสือทัย ชัยวงศ์. 2550)

5.ประเทศไทยเสียความสามารถทางการผลิต

ผลการศึกษาของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชี้ว่า ห่วงโซ่อุปทานมีแต่ผลเสียทำให้คนขี้เกียจ ห่วยเป็นกิจกรรมที่ทำร้ายคนจน เพราะในทางเศรษฐกิจศาสตร์ ห่วยคือภาวะคนจนที่ลงขันกันแล้วเอามาให้คนที่ถูกรังวัล เป็นการเอาเปรียบคนจน เพราะโดย ส่วนมากแล้วคนที่ซื้อawayมักจะเป็นคนจนมากกว่าคนรวย อีกทั้งคนจนหรือคนรวยก็ซื้อawayในราคา เท่ากัน นอกจากนี้ ห่วยยังเป็นการมอมเม้าประชาชน โดยเฉพาะในวันหยุด ประชาชนจะไม่ สนใจการทำงาน ทำให้ประเทศไทยเสียความสามารถทางการผลิตไปประมาณ 184,000 ล้านบาทต่อปี

อธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ กล่าวว่า “เงินที่รัฐบาลยังว่าเป็นรายได้จากการ ขายห่วยประมาณ 70,000 ล้านบาทต่อปี นั้นแท้จริงแล้วไม่ใช่รายได้ แต่เป็นการสูญเสีย เป็นการดูด เงินของประชาชนที่ควรจะจับจ่ายใช้สอยในระบบมาเท่านั้น เพราะแทนที่ประชาชนจะเอาเงินส่วนนี้ ไปจับจ่ายใช้สอยในระบบ แต่กลับเก็บเงินไว้เพื่อมาซื้อaway ซึ่งเป็นผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจ มหาสารคาม นอกจากนี้ ยังเป็นการปลูกฝังความเชื่อที่ว่าคนสามารถรายได้โดยไม่ต้องทำงาน ทำให้ ประชาชนไม่ขยันถือเป็นการสูญเสียที่มากกว่าการสูญเสียในด้านอื่นๆ” (หนังสือทัย ชัยวงศ์. 2550)

จะเห็นได้ว่า นโยบายของรัฐบาลที่นำawayให้ดินมาอยู่บนดินนั้น ไม่ได้มีการประเมินผลกระทบที่มองไม่เห็นและที่คาดไม่ถึงไว้ ซึ่งตามนโยบายของรัฐต้องการให้ประชาชนลดการเล่นห่วย แต่รัฐไม่ได้คำนึงว่าจะมีประชาชนเล่นห่วยมากขึ้น เพราะawayให้ดินก็ยังไม่สามารถลดหรือหายไปได้ เลย และที่นาเป็นห่วงก็คือ กลุ่มที่เล่นห่วยได้ขยายวงกว้างไปสู่กลุ่มที่ไม่ค่อยเล่นจากเดิมเมื่อตอนที่

หายเป็นสิ่งผิดกฎหมาย เมื่อรัฐทำให้กฎหมายก็เริ่มหันมาเล่นกันมากขึ้น เช่น กลุ่มนักศึกษา กลุ่มข้าราชการ เป็นต้น(หนึ่งฤทธิ์ ชัยวงศ์. 2550)

ดังนั้น แม้ผลสรุปจะออกมาว่าห่วยนิดนิริมเป็นที่ยอมรับของคนไทย ซึ่งเป็นเครื่องมือดึงเงินออกจากบ้านเข้ามาอยู่ในระบบ โดยห่วยนิดนิกล้ายเป็นสินค้าที่ประชาชนติดมากขึ้น แต่ห่วยนิดนิก็ถือเป็นการพนัน ซึ่งผู้ซื้อมีแต่ขาดทุนแม้ว่าภาครัฐจะเก็บเป็นรายได้ภาษีและนำส่วนที่เล่นห่วยย้อนกลับมาช่วยสังคมในด้านต่างๆ แต่ห่วยนิดนิกยังไม่ใช่เครื่องมือที่เหมาะสมต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าแต่อย่างใด (หนึ่งฤทธิ์ ชัยวงศ์. 2550)

6. หนี้ครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น

จากการสำรวจทัศนคติของประชาชน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่ดี การออม การจัดสวัสดิการ และการเก็บภาษี โดยภาคประชาชน โดยระบุว่า จากการสำรวจข้อมูลและพฤติกรรมของภาคประชาชน เรื่องการออมจากกลุ่มตัวอย่าง 4,984 ครัวเรือนพบว่า รายได้ครัวเรือนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 21,519 บาทต่อเดือน มีค่าเฉลี่ยการออมเท่ากับ 2,897 บาทต่อเดือน หรือ 13.5% ของรายได้โดยครัวเรือนส่วนใหญ่ 56% กันเงินส่วนหนึ่งไว้เพื่อการออม (หนึ่งฤทธิ์ ชัยวงศ์. 2550)

นอกจากนี้ พบว่าแต่ละครัวเรือนมีหนี้สินเฉลี่ย 147,738 บาท คิดเป็น 6.8 เท่าของรายได้โดยแต่ละครัวเรือนมีภาระการชำระหนี้ต่อเดือนเฉลี่ย 5,143 บาท ซึ่งนับว่าสูงเมื่อเทียบกับรายได้จากผลการสำรวจทำให้เห็นว่า ครัวเรือนไทยส่วนใหญ่ 56% ตระหนักรถึงการออม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าอยังมีครัวเรือนอีกกว่า 40% ยังไม่อยู่ในฐานะที่จะออมได้ ซึ่งเป็นประเด็นทางสังคมที่น่าเป็นห่วงหากพิจารณาอัตราการออมต่อรายได้ที่ระดับ 13% นับว่าค่อนข้างน้อย ต่ำกว่าค่าโภชนาที่ว่า ออมส่วนหนึ่ง ใช้จ่ายสามส่วน ซึ่งหมายถึง 25% (หนึ่งฤทธิ์ ชัยวงศ์. 2550)

ดังนั้น รัฐบาลควรให้ความสนใจกับการส่งเสริมให้เกิดการออมทรัพย์ และการจัดสวัสดิการภาคประชาชน โดยอาศัยความคิดริเริ่มของชุมชน รวมทั้งการขับเคลื่อนระบบบำนาญแห่งชาติ ด้วยการสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเชิงลึกก่อต้นดำเนินการ

7. ผลต่อการกระจายรายได้

นักเศรษฐศาสตร์การคลังเรียกห่วยว่าเป็น “ภาษีคนจน” เนื่องจากคนที่ซื้อห่วยส่วนใหญ่จะเป็นคนที่มีรายได้น้อย การอูกห่วยของรัฐบาลแต่ละประเทศเป็นแนวทางการเก็บภาษีทางอ้อมเพื่อนำเงินไปพัฒนาประเทศแบบหนึ่ง ซึ่งการอูกห่วยถือเป็นการเก็บภาษีทางอ้อมแบบที่คนเสียภาษีไม่รับเกียจและ “สมัครใจ” ที่จะจ่าย โดยที่คนเล่นห่วยไม่ได้คิดว่าการซื้อห่วยเป็นการลงโทษตนเองซึ่งเป็นคนเสียภาษีทางอ้อมประเภทนี้ทันทีที่เงินออกจากกระเป๋า การเก็บภาษีโดยอ้อมผ่านทางห่วยนั้น เป็นการเก็บภาษีในประเภทที่เรียกว่า “ถดถอย” (Regressive) หมายถึงคนมีเงินมากแบ่งภาระอัตราภาษีน้อย ในขณะที่คนมีรายได้น้อยต้องแบกรับภาระภาษีมาก ทำให้เกิดการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม สร้างความเหลื่อมล้ำทางสังคมมากยิ่งขึ้น(หนึ่งฤทธิ์ ชัยวงศ์. 2550)

นอกจากนี้ ธุรกิจการพนันไม่ว่าจะเป็นหวยใต้ดินหรือหวยบนดินล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้มือที่พิมพ์ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ยิ่งส่งผลต่อการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรมในสังคมมากยิ่งขึ้น เพราะรายได้ส่วนใหญ่ไปกระจากตัวอยู่กับผู้มือที่พิมพ์ท้องถิ่น นักการเมืองท้องถิ่น พ่อค้า นักธุรกิจ และตำรวจ ซึ่งเป็นคนกลุ่มเล็กๆ ในสังคม และถึงแม้ว่าจะมีการนำหวยใต้ดินขึ้นมาอยู่บน dein โดยมีสำนักงานสลากรกินแบ่งเป็นเจ้ามือแต่เงินรายได้จากการจำหน่ายสลากรกิ้นไม่ได้อยู่ในงบประมาณแผ่นดิน รายได้ส่วนนี้รัฐบาลนำไปใช้จ่ายเพื่อสังคมจริงแท้แค่ไหนไม่มีใครทราบได้ ดังนั้นหวยบนดินก็ไม่ได้ทำให้การกระจายรายได้มีความเป็นธรรมขึ้นมาได้ (หนังสือท้าย ขัยวงศ์. 2550)

1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างสำนักงานสลากรกินแบ่ง กับเศรษฐกิจและสังคม

เมื่อคณะรัฐมนตรี(ครม.) ได้มีมติเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2546 ให้สำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาล จำหน่ายสลากรกินแบบเลขท้าย 3 ตัวและ 2 ตัวเป็นวงเดรากเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2546 มีเงินรางวัลรวมทั้งหมด 4 ประเภท คือ

1.ผู้ที่ถูกรางวัลสลากรกินเลขท้าย 3 ตัว รางวัลที่ 1 แบบตรงเลขตรงหลัก (3 ตัวตรง) จะได้รับเงินรางวัลบาทละ 500 บาท

2.ผู้ที่ถูกสลากรกินเลขท้าย 3 ตัว รางวัลที่ 1 แบบตรงเลขไม่ตรงหลัก (3 ตัวโต๊ด) รางวัลบาทละ 100 บาท

3.ผู้ที่ถูกรางวัลสลากรกินเลขท้าย 2 ตัว รางวัลที่ 1 แบบตรงเลขตรงหลัก (2 ตัวบน) รางวัลบาทละ 65 บาท

4.ผู้ที่ถูกรางวัลสลากรกินเลขท้าย (2 ตัวล่าง) รางวัลบาทละ 65 บาท

โดยหวยบนดินมีจำหน่าย 3 ราคา คือ 20, 50 และ 100 บาท อย่างไรก็ตามยอดจำหน่ายหวยบนดินในช่วงแรกๆ ยังมีไม่มาก เพราะเงินรางวัลที่จ่ายน้อยกว่าหวยใต้ดิน ซึ่งรางวัลยังมีจำนวนน้อยกว่า ขณะที่หวยใต้ดินให้เครดิตแท่งวงเดียวจ่ายวงเดือน้ำ แต่เมื่อยังแท่งวงเดือน้ำได้อีก โดยที่ผู้ซื้อยังได้รับส่วนลดอีก 20-30% คือหวยจึงมองว่าหวยใต้ดินใช้เงินซื้อน้อยกว่าและยังได้รับเงินรางวัลใกล้เคียงกัน ด้วยเหตุนี้ทำให้หวยบนดินของรัฐบาลมียอดซื้อเข้ามาเพียงงวดละ 500-600 ล้านบาท หรือเดือนละประมาณ 1,000-1,200 ล้านบาท ซึ่งน้อยมาก และส่วนสี่ยังต่อความสามารถในการจ่ายเงินรางวัล เพราะหวยบนดินเป็นของรัฐ "รับแท่งไม่อั้น" ถ้าซื้อเลขเดียวกันเป็นจำนวนมาก สำนักงานสลากรกินแบ่งฯ อาจ "ล้มละลาย" ได้ ซึ่งเงื่อนไขจุดนี้จะแตกต่างกับหวยใต้ดิน ซึ่งถ้าซื้อเลขเดียวกันมากๆ ก็จะไม่รับแท่ง หรือถ้ารับแท่งเมื่อถูกรางวัล ก็จะได้เงินไม่เต็มจำนวน หรือเข้ามีอิ beywa ไม่จ่าย (กำหนดหวยบนดิน.2550,24 มกราคม: หนังสือพิมพ์แนวหน้า)

สมใจนึก เองตระกล อดีตปลัดกระทรวงการคลัง ในฐานะประธานกรรมการสำนักงานสลากรกิน และ พล.ต.ต.สุรศิทธิ์ สังขพงศ์ ผู้อำนวยการสำนักงานสลากรกินแบ่งฯ จึงมีแนวคิดที่จะเพิ่มรางวัลแจ็กพอตของหวยบนดินขึ้น เพื่อหยุดการเติบใหญ่ของหวยใต้ดินให้ได้ รางวัลแจ็กพอต ถูกนำเข้ามาดำเนินการครั้งแรกในงวดวันที่ 16 เมษายน 2547 จำนวนนี้เป็นต้นมายอดการจำหน่ายสลากรกิ้นพุ่งทะลุเป็นงวดละ 1,500 ล้านบาท จนถึงงวดล่าสุดเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2549 ยอดการจำหน่ายพุ่งขึ้นไปถึง 2,800 ล้านบาท เพราะรางวัลแจ็กพอตมีเงินก้อนโตที่ดึงดูดใจคอหวย แทนไม่น่าเชื่อว่า ยอดการจำหน่ายหวยบนดิน ตั้งแต่วงเดรากจนถึงงวดวันที่ 16 พฤษภาคม 2549 ก็พบว่า

สำนักงานสลากรกินแบ่งฯ มีรายได้จากการนี้รวมทั้งสิ้น 131,000 ล้านบาท และมีกำไรสุทธิประมาณ 30,000 ล้านบาท(กำหนดหวายบันดิน.2550,24 มกราคม: หนังสือพิมพ์แนวหน้า)

การจัดสรรรายได้นำส่งรัฐ

กำหนดการแบ่งส่วนรายได้ ค่าใช้จ่ายแบ่งเป็น

- เงินรางวัล 60%
- รายได้แผ่นดิน 28%
- ค่าใช้จ่ายในการบริหาร 12%

สำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาล นำส่งเงินรายได้ตามหน้าที่ที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.สำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ.2517 สมกับเป็นรายได้แผ่นดินเป็นประจำรายได้ที่ประกอบด้วย

- เงินร้อยละ 28 ของค่าจ้างนายสลากร
- ดอกผลของเงินร้อยละ 28 ของค่าจ้างนายสลากร
- เงินรางวัลค้างจ่ายครบกำหนดอายุความ 2 ปี
- ดอกผลของเงินรางวัลค้างจ่าย ร้อยละ 50 ของรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่าย และ
- รายได้อื่นตามที่รัฐบาลกำหนด

เพื่อให้รัฐนำไปใช้ในการบริหารและพัฒนาประเทศ สรุปสถิติเงินนำส่ง ได้ดังนี้

ตาราง 4 : จำนวนเงินที่สำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาลส่งเข้าไปเป็นรายได้แผ่นดิน

ปีงบประมาณ	จำนวนเงิน
2542	7,304.89 ล้านบาท
2543	9,373.44 ล้านบาท
2544	4,885.69 ล้านบาท
2545	5,456.17 ล้านบาท
2546	7,504.82 ล้านบาท
2547	8,872.30 ล้านบาท
2548	10,358.49 ล้านบาท
2549	11,174.31 ล้านบาท
2550	14,000.57 ล้านบาท

ที่มา : สำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาล (2550)

สำนักงานสลากรกิน กับ งานเพื่อสังคม

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2537 เป็นต้นมา เงินรายได้จากการออกสลากรบุรุษการกุศลแต่ละโครงการได้พัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับ ความเป็นอยู่ ของประชาชนชาวไทยให้ดีขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม ประโยชน์ในทางตรง เช่น การดำเนินงานของสภากาชาดไทย ในการส่งเคราะห์ผู้ยากไร้

การก่อสร้างอาคารตรวจรักษาให้กับผู้ป่วย รวมทั้งการจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์แพทย์ที่มีประสิทธิภาพ การสนับสนุนการศึกษาสำหรับข้าราชการใน การเล่าเรียนยังต่างประเทศผ่านสำนักงาน ก.พ. การพัฒนาศักยภาพของชาติ และร่วมเป็นผู้สนับสนุนหลักในการหารายได้ในการจัดแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ ตลอดจนโครงการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดในระดับประเทศ

สำหรับประโยชน์ทางอ้อม จะเป็นเรื่องของการ สร้างงานเสริมอาชีพ โดยสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลได้จัดสรร สลากบำรุงการกุศลให้กับผู้พิการ และผู้ยากไร้อาชีพนำไปจำหน่าย โดยให้ส่วนลด 9% สำหรับผู้ชายที่พิการ และ 8% สำหรับผู้ชายทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ยากไร้

ในแต่ละปี สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ยังได้มอบเงินเพื่อส่งเสริมการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างอาคารเรียน หรือการมอบอุปกรณ์การศึกษา การขัดเกลาและยึดเหนี่ยวจิตใจ ด้วยการทำนุบำรุงและสืบทอดศิลปะต่าง ๆ นอกจากนั้น สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ยังเล็งเห็นถึงความสำคัญของการกีฬา โดยสนับสนุนการจัดแข่งขันกีฬาในระดับชาติตลอดมา (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล.2550)

ตาราง 5 : โครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเงินรางวัลจากสำนักงานสลากกินแบ่ง

ปีงบประมาณ	ทุลเก้าฯ ถาวรใน ภารกิจต่างๆ	การศึกษาและ กีฬา	การแพทย์ และ การสาธารณสุข	ศาสนา	สังคมสงเคราะห์ และอื่นๆ	ศิลปวัฒธรรมและ สังคมด้อย	รวม
2550	23,000,000	35,881,037.00	3,989,000	15,179,000.00	36,751,900.00	6,648,000	121,448,937.00
2549	23,000,000	43,145,091.00	7,350,000	16,484,500.00	21,430,419.00	7,589,600	118,999,610.00
2548	25,000,000	26,571,380.00	6,254,200	2,813,276.41	37,516,463.50	8,350,000	106,505,319.91
2547	33,000,000	17,120,157.00	1,520,000	21,534,700.00	35,883,840.75	4,978,600	114,037,297.75
2546	28,000,000	35,427,798.65	3,491,828	47,660,278.19	26,596,642.62	9,425,200	150,601,747.46
2545	24,000,000	34,529,609.51	2,847,152	37,590,967.00	28,262,763.01	7,165,300	134,395,792.01

ที่มา : สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (2547)

เมื่อย้อนไปถึงปี 2548 "กำไรมหาบันดิน" ถูกเบิกจ่ายไปแล้วทั้งสิ้น 1.8 หมื่นล้านบาท โดยรายละเอียดการบริจาค ณ วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2549 เมื่อแยกตามหน่วยงานต่างๆ (ตั้งแต่ตุลาคม 2546-10 กุมภาพันธ์ 2549)

ตาราง 6 : หน่วยงานที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเงินรางวัลโครงการสลาภพิเศษแบบ
เลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2546-30 กันยายน 2548

หน่วยงาน	จำนวนเงิน (บาท)
กระทรวงการต่างประเทศ	19,998,270
สำนักงาน กอ.รมน.	1,374,000
กระทรวงยุติธรรม	26,450,000
กระทรวงศึกษาธิการ	3,957,100,522
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	3,316,387,520
มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะศึกษาศาสตร์	3,000,000
กระทรวงสาธารณสุข	2,000,000
สำนักนายกรัฐมนตรี	931268602
-สำนักงาน ก.พ.	950,248,352
-สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาเศรษฐกิจ	18979750
รวม	8,276,558,664

ที่มา : กองทุนเงินรางวัลหมายบันดิน.(2549,11 ธันวาคม) มติชนรายวัน.หน้า 11.

1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายสลาภพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัว กับ สำนักงานสลาภกินแบ่ง

จากการดำเนินการสำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายสลาภพิเศษแบบเลข
ท้าย 2 ตัวและ 3 ตัว ทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกันของสังคม ทั้งในส่วนที่เห็นด้วยว่ามีผลดี
และในส่วนที่ไม่เห็นด้วยว่ามีผลเสีย

ในส่วนผลดีก็คือรัฐบาลมีงบประมาณในการดำเนินงาน

สำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาลเป็นรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นมาเพื่อหารายได้เข้ารัฐตาม
พระราชบัญญัติสำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาล ปี พ.ศ. 2517 รัฐบาลได้ให้กระทรวงคลังเป็นผู้
ควบคุม การบริหารงานผ่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคลัง และมีการตั้งคณะกรรมการ
สำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาลขึ้นมากำกับดูแลการบริหารงานโดยประธานของคณะกรรมการนั้น
กฎหมายได้กำหนดให้เป็นปลัดกระทรวงคลังโดยตำแหน่ง สำหรับผู้ที่ตรวจสอบการทำงานและ
การใช้จ่ายเงินของสำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาล กฎหมายได้ให้อำนาจสำนักงานคณะกรรมการตรวจ
เงินแผ่นดิน (สตง.) ทำหน้าที่ตรวจสอบบัญชีการใช้จ่ายของสำนักงานสลาภกินแบ่งตามกฎหมาย
มาตราที่ 32 เช่นเดียวกับ รัฐวิสาหกิจทั่วไป

ส่วนการใช้จ่ายเงินรายได้จากการขายสลาภกินแบ่งรัฐบาลของสำนักงานสลาภกินแบ่ง
รัฐบาล ตามกฎหมายในมาตราที่ 22 ได้ระบุไว้ว่าเงินร้อยละ 60 ให้เป็นเงินรางวัลจ่ายให้แก่ผู้ที่ซื้อ

สลากรกินแบ่ง ที่เหลือร้อยละ 40 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกร้อยละ 28 ให้นำเป็นรายได้ส่งให้รัฐบาลถือเป็น เงินรายได้ของแผ่นดิน ส่วนที่สอง ร้อยละ 12 ให้เป็นเงินค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของสำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาล

การที่สำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาลจะนำเอาผลกำไรแต่ละปีและเงินรายได้ไปใช้จ่ายเพื่อการสาธารณกุศลต่าง ๆ นั้น กฎหมายให้อำนาจจ่ายได้แต่เมื่อจำนวนไม่มากนัก นับตั้งแต่รัฐบาลชุดปัจจุบันเข้ามาบริหารประเทศ รัฐบาลก็ได้ออกมติคณะกรรมการรัฐมนตรีให้สำนักงานสลากรกินแบ่งจัดการออกสลากรนิดใหม่ขึ้นมาอีกประเภทหนึ่งเรียกว่าสลากรบันดินเพื่อหารายได้เพิ่มขึ้นจากสลากรกินแบ่งรัฐบาลที่ขายคู่ละ 80 บาทตามปกติ สลากรบันดิน ที่ออกจำหน่ายใหม่นี้มี 3 ราคาด้วยกันคือ 20, 50 และ 100 บาท เงินรายได้จากการขายสลากรบันดินส่วนนี้ มีรายงานว่ามีการตั้งเป็นกองทุนขึ้นมาแยกออกจากรายได้จากการขายสลากรกินแบ่งรัฐบาลเดิม และก็มีการนำเอากำไรที่ได้จากการขายสลากรบันดินไปใช้จ่ายกันตามอำเภอใจ เปิดโอกาสให้หน่วยราชการต่าง ๆ ยื่นหนังสือขอมาใช้ในเรื่องของการกุศลต่าง ๆ ได้ เช่น ให้เป็นเงินทุนการศึกษา เงินกองทุนช่วยเหลือการกีฬา เงินบริจาคให้แก่องค์การสาธารณกุศลต่าง ๆ

ในส่วนผลเสียคือทำให้ประชาชนตกลอยู่ภัยในอบายมุข

ห่วงบันดินได้ส่งผลกระทบทางด้านลบต่อสังคมเศรษฐกิจไทยหลายด้านด้วยกัน กล่าวคือห่วงบันดินสามารถเข้ามาแทนที่ห่วยเต็ดินได้ก็จริง แต่กลับทำให้มีกลุ่มผู้เล่นหน้าใหม่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ ในด้านเศรษฐกิจห่วงบันดินจัดเป็น “ภัยคุกคุน” เนื่องจากคนที่ซื้อห่วยส่วนใหญ่จะเป็นคนที่มีรายได้น้อย ทำให้การกระจายรายได้ไม่มีความเป็นธรรม เป็นการสร้างความเหลื่อมล้ำทางสังคมมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่า นโยบายของรัฐบาลที่นำห่วยเต็ดินมาอยู่บันดินนั้น ไม่ได้มีการประเมินผลกระทบที่มองไม่เห็นและที่คาดไม่ถึงไว้(หนังสือที่ ชัยวงศ์. 2550)

2. การสัมภาษณ์

จะเป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลกระทบของนโยบายสลากรพิเศษแบบเบบี้ท้าย 2 ตัวและ 3 ตัวต่อหลักธรรมทางพุทธศาสนา

2.1 ด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม

จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องด้านผลกระทบของนโยบายสลากรพิเศษแบบเบบี้ท้าย 2 ตัวและ 3 ตัวที่มีต่อหลักธรรมทางพุทธศาสนา เมื่อนำมาวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อห่วงบันดินซึ่งกระทบกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมได้ผลสรุปว่า สภาพเศรษฐกิจและสังคมได้รับผลกระทบโดยตรงจากห่วงบันดิน จะเห็นว่า “เมอรัฐบาลนำห่วยขึ้นมาบันดินให้ถูกกฎหมาย ปรากฏว่าทำให้ประชาชนเล่นห่วยเพิ่มขึ้นเป็น 65 %” (น.ส.กาญจน์นิย์ พรทิตร. 2549) และพระภิกษุฝ่ายวิชาการได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า

“ในอดีตทั้งหลายได้ดินและลอตเตอรี่ ก็อวย่างไม่มีความเป็นมนุษย์ เพราะรางวัลที่ให้ ถึงจะมากแต่ ก็ไม่มากน้ำใจ เมื่อกับรางวัลของทุกคน ซึ่งมีรางวัลแจ็กพอต ถูกที่เมื่อกับเป็นเศรษฐีเพียง ข้ามคืน เลยที่เดียว มันเป็นการกระตุ้นให้เกิดความอยากรวยขึ้นกับประชาชนทุกระดับ เมื่อก่อนเฉพาะ คนจน แต่เมื่อเมื่อหลายปีก่อน ทั้งคนจนคนรวยต่างก็ซื้อกันทั้งนั้น”

(ผศ.ดร.พระมหาสมจินต์ สมุมปุญ 2550 : สัมภาษณ์)

ในส่วนของพระภิกษุฝ่ายบริหาร ก็มีความคิดเห็นเช่นเดียวกันคือ

“ในอดีตหลายมีแค่ไม่กี่อย่างทำให้ประชาชนยังไม่หลง ไม่มาเท่าไหร่ แต่ปัจจุบันมีหลักหลากรูปแบบ ทั้งลอตเตอรี่ ลากกากรกุศลต่างๆ และยังจะมีหวย 2 ตัว 3 ตัว ที่ถูกกฎหมายอีก มันทำให้มีทางเลือก สำหรับประชาชนในการเล่นหวย ทำให้ประชาชนติดอยู่ในอย่างมุ่งมากขึ้น”

(พระสุนทรธรรมการณ์ 2550 : สัมภาษณ์)

ในด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับหวยบันดินนั้น จัดว่าขัดกับหลักธรรมเรื่อง ทิฏฐิธรรมมิกัตติ ประโยชน์ หรือบ้างก็เรียกว่า หัวใจเศรษฐี อ า กะ สะ คือ ประโยชน์ปัจจุบัน 4 อย่าง ได้แก่
 1.อุปถัมภ์สัมปทาน ถึงพร้อมด้วยความมั่นในการประกอบกิจลั่นชีวิตในชั้นระหน้าที่ของตน
 2.อรักษาสัมปทาน ถึงพร้อมด้วยการรักษา รักษาทรัพย์ที่ตนหมายได้ไม่ให้เป็นอันตราย
 3.กัลยาณมิตรตตา คบเพื่อนดี
 4.สมชีวิตา เลี้ยงชีพพอประมาณ พอเพียงกับกำลังทรัพย์ที่ตนหมายได้ (พระเทพโภคสล.

2550 : สัมภาษณ์)

แต่ในส่วนของสังคมแล้ว หากจะยกหลักธรรมทางพุทธศาสนาขึ้นมาเพื่อการเทียบเคียง ข้อที่ หมายความที่จะนำมาปฏิบัติคือ สันโดษ ยินดีตามที่ตัวเองได้ คือว่ามีความพอเพียง แบ่งออกเป็น 3 คือ

- 1.ยถรุปสันโดษ คือ ยินดีตามที่หมายแก่ฐานะของตัวเอง
 - 2.ยถาภัณสันโดษ คือ ยินดีตามที่ตัวเองได้ คือการได้ที่สมเหตุสมผล ก็ต้องตามการได้นั้น
 - 3.ยถาพลสันโดษ คือ ยินดีตามความรู้ความสามารถที่เรามี
- สรุปคือ ความมีความพอเพียงนั้นเอง แต่สันโดษนั้นต้องตีความให้ถูก ไม่ใช่ว่าคือการอ้มของ เท้า อันนี้ต้องเข้าใจให้ถูก (ผศ.ดร.พระมหาสมจินต์ สมุมปุญ 2550 : สัมภาษณ์)

ด้านเศรษฐกิจ

ในด้านเศรษฐกิจนั้น ควรจะยึดหลักทิฏฐิธรรมมิกัตติประโยชน์ข้อที่ 4 คือ สมชีวิตา เลี้ยงชีพพอประมาณ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาให้ดีจะเห็นว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นปรัชญาของการ ดำเนินชีวิตก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการเลี้ยงชีพพอประมาณ คือ รู้จักกำหนดรายได้และรายจ่าย

เลี้ยงชีวิตแต่พอดี มีรายได้มากใช้น้อย มีรายได้น้อยใช้น้อย ต้องมีรายได้สูงกว่ารายจ่ายเสมอ (ไม่เป็นหนี้สิน) รายรับส่วนที่เหลือให้เก็บรวมรวมสะสม ไว้ให้มากยิ่งๆ ขึ้นเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ภายหน้า ยึดหลักการ ดำเนินชีวิตตามทางสายกลาง คือ" มัตถยสัต "ไม่เอียงไปทาง ส่วนสุดข้างหนึ่ง ข้างใด คือ ตระหนี่ หรือ ฟุ่มเฟือย มาประยุกต์ใช้ ให้เหมาะสม ทั้งให้หมั่นพัฒนาตนเองให้เกิดปัญญา รู้จักรพยากรณ์ธรรมชาติที่เกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตประจำวันของตน "เศรษฐกิจพอเพียง" นั้น เป็น ปรัชญาชี้ถึงแนวทาง ดำเนินอยู่และปฏิบัติดนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะ การพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลก ยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมี เหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอ สมควร ต่อ การมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้ง ภายนอกและภายใน "พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว" ทรงตรัสว่า คำว่า "พอ เพียง" ในที่นี้หมายถึง "พอ มีพอกิน" และ "พอ มีพอกิน" ก็หมายความว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั้นเอง ถ้าแต่ละคนมีพอ มีพอกินก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอ มีพอกินก็ยิ่งดี ประเทศไทยสมัยก่อนพอ มีพอกิน มาสมัยนี้อีก ไม่มีพอ มีพอกิน จึงจะต้องเป็นนโยบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อที่จะให้ทุกคนพอเพียงได้ พอเพียงนี้ก็ หมายความว่า มีกิน มีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหรา ก็ได้ แต่ว่าพอ ซึ่งการที่รัฐบาลมีวัตถุประสงค์เพื่อนำรายได้จัดสรรกลับคืนสู่สังคมเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนคนยากจน ในด้านการศึกษา การแพทย์ สังคม และสาธารณประโยชน์ เพื่อให้เป็นกิจการที่รัฐสามารถควบคุม กำกับ ดูแลให้ถูกต้องเหมาะสมตามกฎหมายนั้นทำให้เกิดผลกระทบในหลายด้านโดยที่รัฐบาลคาดไม่ถึง (หนังสือที่ ชัยวงศ์. 2550 : 31-32) คือ

ประเทศสูญเสียความสามารถทางการผลิต

ในด้านนี้บ่งบอกว่าขัดกับหลักทฤษฎีมิกัตประโภชน์ข้อที่ว่าด้วย อุปทาน สัมปทาน ถึงพร้อมด้วยความหมั่นในการประกอบกิจเลี้ยงชีวิตในธุระหน้าที่ของตน คือ ฝึกฝนให้มี ความชำนาญและรู้จริง รู้จักใช้ปัญญาสอดส่อง ตรวจสอบ หาวิธีการที่เหมาะสมที่ดีจัดการและดำเนินการให้ได้ผลดี ทั้งด้านการเรียนและวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งการได้เกิดมาเป็นคนนั้นก็ ต้องยังคงเลี้ยงชีพ ด้วยความขยันหมั่นเพียร ไม่เกียจร้านกล่าวคือ ผู้ที่ถึงพร้อมด้วยความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่ ที่ตนเองรับผิดชอบ หรือในการทำงานอันเป็นอาชีพของตน พึงทำโดยความสุจริต ไม่คดโกงผู้อื่น ทำด้วยความมากบัน อดทนต่อความยากลำบาก ไม่ละเลยหรือทอดทิ้งการงานนั้น ๆ คือทำด้วยความเอาใจใส่ดูแลในหน้าที่การงานตลอดเวลา และควรพิจารณา "ไตรตรอง สังเกต หรือพิจารณาผลการทำงานที่ได้ลังมือทำไปแล้วมีผลดี ผลเสียอย่างไร หากเห็นว่า สิ่งที่ตนทำลงไปแล้ว เป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ ก็ทำสิ่งนั้นไปอย่างสม่ำเสมอ แต่หากการทำงานที่ทำไปเห็นว่า มีผลเสียต่อตนเองและคนอื่น ก็ต้องดำเนินการ ทั้งนี้ก็เพื่อให้การทำงานนั้น ๆ ลุล่วงไปด้วยดี มีประสิทธิภาพสูง สมกับคำว่าขยันดีเพียงพอ ไม่ท้อแท้ ในส่วนนี้มีผลการศึกษาของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งชี้ชัดว่า ห่วยบันดินมีแต่ผลเสียทำให้คนนี้เกียจ

หายเป็นกิจกรรมที่ทำร้ายคนจน เพราะในทางเศรษฐศาสตร์ ห่วยคือภาวะคนจนที่ลงขันกันแล้วเอามาให้คนที่ถูกรังวัลเป็นการเอาเบรียบคนจน เพราะโดยส่วนมากแล้วคนที่ซื้อห่วงมักจะเป็นคนจนมากกว่าคนรวย อีกทั้งคนจนหรือคนรวยก็ซื้อห่วงในราคากันนี้ ห่วยยังเป็นการมองเมาประชาชนโดยเฉพาะในวันห่วงออก ประชาชนจะไม่สนใจการทำงานทำให้ประเทศสูญเสียความสามารถทางการผลิตไปประมาณ 184,000 ล้านบาทต่อปี ดังที่พระฝ่ายบริหารได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

“การเล่นห่วงทำให้เสียทรัพย์ ทำให้ประชาชนฝ่าความจนไว้กับการพนัน กับห่วย ไม่พยายามตั้งหน้าตั้งตาทำมาหากินโดยสุจริต”

(พระครูสุจิธรรมวิมล. 2550 : สัมภาษณ์)

ในส่วนนี้จะยกเข้าข้อมูลจากสวนดุสิตโพล ซึ่งได้ทำการสำรวจประชาชนในกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวน 1,175 คน ระหว่างวันที่ 31 พฤษภาคม — 1 มิถุนายน 2546 ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้คือ

ตาราง 7 : พฤติกรรมของ “ประชาชน” ในวันห่วงออกกับวันธรรมดากลางต่างกันหรือไม่

ที่		ชาย	หญิง	ภาพรวม
อันดับที่ 1	ไม่แตกต่าง	76.14%	67.03%	71.58%
	เพราะ ทำกิจวัตรประจำวันตามปกติ, ถือเป็นการเสี่ยงโชคเช่นๆ ไม่จริงจังมากนัก ฯลฯ			
อันดับที่ 2	แตกต่างกัน	23.86%	32.97%	28.42%
	คือ ตื่นเต้นกว่าปกติ, ตั้งใจติดตามผล, เครียด ฯลฯ			

ที่มา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2546,31 พฤษภาคม) สวนดุสิตโพล

หนึ่งครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น

ในส่วนนี้จัดได้ว่าขัดกับหลักทิฎฐรัมมิกัตถประโยชน์ข้อที่ว่าด้วย ารักษสัมปทานถึงพร้อมด้วยการรักษา รักษาทรัพย์ที่ตนหมายได้ไม่ให้เป็นอันตรายคือ การรักษา รู้จักคุ้มครอง เก็บรักษา ทรงไว้ ฝึกลับซึ่งความรู้ผลงานที่ตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม ด้วยกำลังสติปัญญาของตนไม่ให้เสื่อมเสีย รวมถึงการรักษาทรัพย์ที่หมายได้ด้วยใช้จ่ายอย่างประหยัด การเก็บดีเพียงพอในความหมายอย่างแคบ ก็หมายความถึงการรู้จักรักษาทรัพย์สมบัติที่ตนหมายได้โดยสุจริต ให้คงอยู่ หรือให้ได้ประโยชน์ได้นานที่สุด ไม่ใช้จ่ายแบบสรุ่บสุร่าย ให้รู้จักซ้อมแซมสิงของที่ชำรุด ให้รู้จักคุณค่าของเงิน ไม่ฟุ่มเฟือยเกินเหตุเกินฐานะของตน เมื่อเรารู้จักรักษาหรือจัดการกับทรัพย์สินให้เพิ่มพูนเจริญงอกงามขึ้นได้ ก็ได้ซึ่งว่าเก็บดี เพียงพอ ไม่ขัดสน

ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ ได้เสนอรายการการสำรวจทัศนคติของประชาชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ดี การออม การจัดสวัสดิการ และการเกื้อกูลกัน โดยภาคประชาชน

โดยระบุว่า จากการสำรวจข้อมูลและพฤติกรรมของภาคประชาชน เรื่องการออมจากกลุ่มตัวอย่าง 4,984 ครัวเรือนพบว่า รายได้ครัวเรือนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 21,519 บาทต่อเดือน มีค่าเฉลี่ยการออมเท่ากับ 2,897 บาทต่อเดือน หรือ 13.5% ของรายได้ โดยครัวเรือนส่วนใหญ่ 56% กันเงินส่วนหนึ่งไว้เพื่อการออม นอกจากนี้พบว่าแต่ละครัวเรือนมีหนี้สินเฉลี่ย 147,738 บาท คิดเป็น 6.8 เท่าของรายได้ ซึ่งนับว่าสูงเมื่อเทียบกับรายได้ นับเป็นประเด็นทางสังคมที่น่าเป็นห่วง โดยเฉพาะประชาชนที่ยากจนซึ่งเป็นส่วนใหญ่ที่ชอบเล่นหวย ถือว่าได้รับผลกระทบโดยตรงในส่วนนี้ พระภิกษุฝ่ายบริหารได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

“ดังที่ได้สอบถามชาวบ้านที่อยู่รอบบัวด้วงว่า การเอาหาย รถส. ออมสิน และรัฐบาลมาออกในวันเดียวกันเป็นอย่างไร ชาวบ้านก็บอกว่าเสียค่าหวยน้อยลง”

(พระครูสุมณฑ์ธรรมราดา. 2550 : สัมภาษณ์)

จากการสำรวจของพระครูสุมณฑ์ธรรมราดา นั้น เป็นการบ่งบอกว่าการลดจำนวนรูปแบบการเล่นลงไปทำให้รายจ่ายในส่วนนี้ของประชาชนลดลงไปด้วย ถ้ารัฐบาลมองในมุมมองนี้จะเห็นว่าการลดรูปแบบของหวยลงน่าจะส่งผลดีให้กับประชาชนในส่วนรายได้ และรายจ่ายประจำหนึ่งด้วย

และในส่วนของรายจ่ายนี้ สามารถอ้างอิงผลสำรวจของสวนดุสิตโพล ได้อีก เช่นกัน ซึ่งได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของคนไทยทั่วประเทศ จำนวน 5,394 คน ระหว่างวันที่ 15 มิถุนายน – 15 กรกฎาคม 2546 ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้คือ

ตาราง 8 : ผู้ที่เล่น “หวยใต้ดิน” คิดว่า ถ้ามีหวยบนดินแล้วจะเลิกเล่นหวยใต้ดินหรือไม่

ที่		ภาพรวม
อันดับที่ 1	คงไม่เลิก เพราะ เล่นมานานแล้ว/เคยชิน, เล่นหวยใต้ดินง่ายกว่า, รางวัลมากกว่า, มีเงินเท่าไรก็ซื้อได้, อาจจะลองเล่นหวยบนดินดูบ้าง ฯลฯ	68.06%
อันดับที่ 2	ไม่แน่ใจ เพราะ ขอดูหวยบนดินก่อน, จะลองซื้อหวยบนดินดู, คิดว่าคงจ่ายรางวัลน้อยกว่าใต้ดิน ฯลฯ	24.30%
อันดับที่ 3	คงจะเลิก เพราะ ซื้อบนดินถูกกฎหมาย, ไม่ต้องกลัวตำรวจ ฯลฯ	7.64%

ที่มา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2546,15 กรกฎาคม) สวนดุสิตโพล

ผลต่อการกระจายรายได้

ข้อนี้ขัดกับหลักทฤษฎีมิกัตถประโยชน์ทั้ง 4 ข้อก็ว่าได้ คือ

- 1.อภิฐานสัมปทาน ถึงพร้อมด้วยความหมั่นในการประกอบกิจการเลี้ยงชีวิตในชุมชนที่ของตน
- 2.ารักษสัมปทาน ถึงพร้อมด้วยการรักษา รักษาทรัพย์ที่ตนหมายได้ไม่ให้เป็นอันตราย

3.กัญญาณมิตรตตา คบเพื่อนดี

- 4.สมชีวิตา เลี้ยงชีพพอประมาณ พอดีกับกำลังทรัพย์ที่ตนหมายได้ เมื่อประชาชนประกอบกิจการงานความหมั่นเพียร คืออภิฐานสัมปทานแล้วก็รักษาทรัพย์ที่ตนหมายได้ไม่ให้เสียหายไป คือ ารักษสัมปทาน ในขณะเดียวกันก็ไม่คบคนพาล ไม่คบคนที่แนะนำทางนิบหายให้ คือ กัญญาณมิตรตตา และสุดท้ายคือรักษาความหมายของตนไม่ใช้เกินได้คือสมชีวิตา

นักเศรษฐศาสตร์การคลังเรียกห่วยว่าเป็น “ภาษีคนจน” เนื่องจากคนส่วนใหญ่ที่ชื้อขายเป็นคนที่มีรายได้น้อย การอ扣ห่วยของรัฐบาลแต่ละประเทศเป็นแนวทางการเก็บภาษีทางอ้อมเพื่อนำเงินไปพัฒนาประเทศแบบหนึ่ง การเก็บภาษีโดยอ้อมผ่านทางห่วยนั้นเป็นการเก็บภาษีในประเทศที่เรียกว่า “ลดถอย” (Regressive) หมายถึงคนมีเงินมากแบบภาระอัตราภาษีน้อยในขณะที่คนมีรายได้น้อยต้องแบกอัตราภาษีมาก ทำให้เกิดการกระจายได้ที่ไม่เป็นธรรม สร้างความเหลื่อมล้ำทางสังคมมากยิ่งขึ้น (วรัญญา สุจิวรพันธ์พงศ์. 2550)

ด้านสังคม

ในด้านสังคมนั้นหลักธรรมที่คนในสังคมควรนำไปประพฤติปฏิบัติ เพื่อความอยู่ดีมีสุขคือ ความสันโดษ ความพอใจด้วยของของตนที่มีอยู่และได้มา ซึ่งจัดเป็นสัลเลขธรรม คือ ธรรมเครื่องขัดเกลาภิเลส ทำให้เบากาย Nebula ใจได้มากประการหนึ่ง ความสันโดษเป็นธรรมที่มีความสำคัญและจำเป็นมากประการหนึ่งสำหรับทุกคน ไม่ว่าในยุคสมัยใด ยิ่งในโลกปัจจุบันที่มีความเจริญทางด้านวัฒนธรรมกว่าแต่ก่อน เช่น ด้านสิ่งก่อสร้าง การคมนาคม เศรษฐกิจ การศึกษา และในด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ต่างๆ ในขณะเดียวกันพลเมืองของโลกก็เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก จนเกินความต้องการของประเทศนั้นๆ ทั้งคนในประเทศต่างๆ ในปัจจุบันก็ยังมีความต้องการในด้านวัฒนุเพิ่มขึ้นในสถานการณ์เช่นนี้ สันโดษยิ่งมีความจำเป็นสำหรับทุกคนมากขึ้น

ในโลกปัจจุบัน สิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย สถานที่ทำงาน หากิน สถานที่ศึกษา แม้แต่สถานพยาบาลก็ขาดแคลนลงไม่เพียงพอแก่ปริมาณพลเมืองของโลกซึ่งเพิ่มขึ้นทุกปี คนทั้งหลายต้องแข่งขันกันในการทำมาหากิน และในด้านอื่นๆ จึงเกิดปัญหา สลับซับซ้อนขึ้นมากมายในสังคมปัจจุบัน เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ การเมือง ปัญหาครอบครัว ปัญหา

เยาวชน และยาเสพติด เป็นต้น โดยเฉพาะปัญหาเรื่องปากท้องของประชาชนในเมืองใหญ่ๆ เช่นในกรุงเทพมหานครนั้นนับว่าเห็นได้ชัดมาก

เมื่อเป็นเช่นนี้ บุคคลที่ปรับตัวให้เข้ากับความแปรผันและความเจริญของโลกไม่ทัน ก็มีความเดือดร้อนและวิตกกังวลไปต่างๆ จนทำให้สติคิดเป็นโรคจิตและโรคประสาทเพิ่มขึ้นทุกปี อันเป็นเหตุให้รัฐต้องสร้างโรงพยาบาลโรคจิตและโรงพยาบาลโรคประสาทเพิ่มขึ้น สังคมพิการขึ้นอย่างรุนแรง เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด และปัญหาครอบครัว เป็นต้น โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ๆ ของโลก

ทั้งนี้ ก็ เพราะความเจริญทางด้านจิตใจของคนเราน้อยไปตามไม่ทันความเจริญทางด้านวัฒนธรรม ยิ่งคนที่ไม่สนใจปฏิบัติศีลธรรมหันหลังให้ศีลธรรมด้วยแล้ว ก็ยิ่งมีความเดือดร้อนมาก ศีลธรรมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะช่วยให้คนเรามีความสุขอยู่ในโลกได้ โดยเฉพาะความสันโดษ เพราะธรรมะข้อนี้หมายแก่ทุกคน ยิ่งในสมัยปัจจุบัน ความสันโดษนี้ก็ยิ่งมีความจำเป็นมากขึ้น เพราะคนเราไม่ว่าจะจากนหรือร้าย ถ้าขาดสันโดษเสียแล้วก็ยอมทำความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่นเสมอ

ส่วนคนที่มีสันโดษ “ไม่ว่าเขากำอยู่ในฐานะเช่นไร คือ ไม่ว่าเขากำจากนหรือร้าย ก็ยอมทำความสุขความเจริญให้กับตนเองและผู้อื่นเสมอ อันเป็นผลสะท้อนต่อความสงบสุขและความเจริญของบ้านเมืองอีกด้วย เพราะเหตุนี้เอง พระพุทธเจ้าจึงตรัสรู้ธรรมะข้อนี้ไว้ในมงคลสูตรว่า “ความสันโดษเป็นมงคลอย่างสูง คือ เป็นความเจริญก้าวหน้าในชีวิตอย่างมาก”

ฉะนั้น จึงมีความจำเป็นสำหรับพุทธศาสนิกชนทุกคน ที่จะต้องทำความเข้าใจในธรรมะข้อนี้ให้ถูกต้อง เพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันของตนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการหวยบนดิน กล่าวได้ว่าหวยบนดินเป็นทางเลือกใหม่ให้กับประชาชนที่ชื่นชอบในการเสี่ยงโชค จะเห็นได้จากยอดขายหวยบนดินในปี 2547 มีมูลค่าถึง 33,168 ล้านบาท และปี 2548 มีมูลค่า 40,469 ล้านบาท แต่นั้นไม่ใช่ว่าจะทำให้หวยได้ดินหายไปเพียงแต่ทำให้ลดไปเท่านั้น และในขณะเดียวกันผลจากการจำหน่ายหวยบนดินทำให้เกิดกลุ่มผู้เล่นหน้าใหม่เพิ่มขึ้น ซึ่งประกอบด้วยเด็กนักเรียน นักศึกษา สาเหตุเพราะหวยบนดินหาซื้อด้วยง่าย ราคาถูก และมีเงินรางวัลล่อใจสำหรับประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ซึ่งก่อให้เกิดความโลภ ความอยากมีอย่างได้เกินตัว ทำให้เกิดความทุกข์ขึ้นในใจของประชาชนทั่วไป ซึ่งนับเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมโดยที่รัฐบาลคาดไม่ถึง (หนังสือพิมพ์ ชัยวงศ์ 2550 : 31-32) คือ

ผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน

ในด้านนี้จัดว่าขัดกับหลักสันโดษ ข้อที่ว่าด้วย ยถաลาภสันโดษ ยินดีตามมีตามได้ คือ สิ่งใดก็ตามที่เรามีอยู่และได้มาใหม่ เรายินดีพอยใจในสิ่งนั้นไม่ว่าของนั้นจะน้อยหรือมากเพียงไร

เพราะถ้าเราไม่ยินดีไม่พอใจด้วยของของเราแล้ว เรายังจะไม่อาจพบความสุขในชีวิตได้ เนื่องจากจิตใจถูกความอยากรضاให้เราเราร้อนและซักลากอยู่ไม่หยุดหย่อน ด้านรนอยู่เสมอ พร่องอยู่เป็นนิจ ไม่อิ่ม ไม่เบื่อ ตกเป็นทาสรับใช้ของตัวเรา คือ ความอยากรของตนอยู่ตลอดเวลา

ในเรื่องนี้ อาจจะมีบางคนยังว่า “ถ้าคนเราไม่ด้านนนี้ทางทรัพย์สมบัติ หรือหาความเจริญก้าวหน้าในชีวิตแล้ว จะรำรวยได้อย่างไร ชีวิตจะก้าวหน้าได้อย่างไร?”

ข้อนี้ขอตอบว่า “ถ้าความพยายามของเราในการแสวงหาทรัพย์และในการหาความเจริญก้าวหน้าในชีวิตนั้น หาได้มาในทางที่สุจริต ได้มาโดยทางชอบธรรม ไม่คดโกงใคร และความพยายามนั้นเหมาะสมแก่กำลัง ไม่เกินกำลังของตน เหมาะสมกับเพศ ภาวะและฐานะของตน คือ ไม่ทำด้วยความมักมากที่ให้กิเลสเพลนจิตใจของตนก็ไม่ผิดหลักสันโดษ และสามารถมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตโดยสูงสุขและโดยธรรมได้ ทั้งไม่ก่อความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและสังคม ด้วย”

เครื่อข่ายองค์กรเด็ก เยาวชน ครอบครัว สังคม ศาสนา ได้ศึกษาวิจัยถึงผลกระทบของห่วยบนดินที่มีต่อเด็กและเยาวชน พบว่าในปี 2549 วัยรุ่นในระดับมัธยมและอุดมศึกษามีการเล่นห่วยบนดินสูงถึงร้อยละ 20 คิดเป็นเยาวชน 1.5 ล้านคน ทั้งที่ก่อนจะมีห่วยบนดินเยาวชนเล่นห่วยประมาณร้อยละ 5 ห่วยบนดินจึงจัดได้ว่าเป็นการกระตุนให้เด็กติดการพนันเพิ่มขึ้นถึง 4 เท่า หรือเพิ่มขึ้น 1 ล้านคน กล่าวได้ว่าเมื่อมีห่วยบนดินแล้วการจะห้ามเยาวชนเล่นนั้นคงเป็นไปได้ยาก ดังที่พระภิกษุฝ่าบริหารกล่าวไว้ว่า

“ห้ามเยาวชนสูบบุหรี่ ดีมเหล้า กีเห็นเด็กสูบบุหรี่ ดีมเหล้าเหมือนเดิม นี่แหล่ผลของมัน”

(พระครูสมุห์ชัยณรงค์ 2550 : สัมภาษณ์)

ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ชัดเจนว่ามีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน

ในขณะเดียวกัน จากรัฐที่มีนักศึกษาส่วนหนึ่งขายห่วยบนดิน ทำให้มีกระแสวิพากษ์วิจารณ์ว่าทำเพื่อหารายได้หรือเป็นการส่งเสริมเรื่องอบายมุขกันแน่ ส่วนดุสิตโพลจึงได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล จำนวน 1,240 คน สรุปผลได้ดังนี้

ตาราง 9 : ประชาชนเห็นว่าการที่ให้แนบท้ายหมายบเดินมีโอกาสที่นักศึกษาจะซึมซับเรื่องของนโยบายฯ

ที่		ชาย	หญิง	ภาพรวม
อันดับที่ 1	ค่อนข้างซึมซับ	51.16%	43.42%	47.29%
	เพราะ ถือว่าเป็นนโยบายฯส่วนหนึ่ง, การเล่นห่วยก็ถือว่าเป็นการเล่นการพนันอย่างหนึ่ง ฯลฯ			
อันดับที่ 2	ซึมซับมาก	30.23%	35.53%	32.88%
	เพราะ เป็นการปลูกฝังความคิดด้านการพนันและนโยบายฯ, อาจจะให้ทำกลายเป็นเรื่องปกติธรรมชาติ ฯลฯ			
อันดับที่ 3	ไม่ค่อยซึมซับ	16.28%	15.79%	16.04%
	เพราะ น.ส.น่าจะสามารถแยกแยะออกว่าอะไรดีอะไรไม่ดี, ขึ้นอยู่กับด้วยคุณภาพมากกว่า ฯลฯ			
อันดับที่ 4	ไม่ซึมซับเลย	2.33%	5.26%	3.79%
	เพราะ อยู่ที่จิตสำนึกของแต่ละคน, ในส่วนของนักศึกษาถือว่ามีวัยวุฒิและคุณวุฒิที่จะคิดด้ดสินใจได้แล้ว ฯลฯ			

ที่มา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2547, 4 มกราคม) สวนดุสิตโพล

ผลกระทบต่อคุณจน

ในด้านนี้จัดว่าขัดกับหลักสันโดษ ข้อที่ว่าด้วย ยุติธรรมสันโดษ ยินดีตามกำลัง คำว่า “กำลัง” ในสันโดษข้อนี้หมายถึงกำลังกาย กำลังทรัพย์และกำลังปัญญา

การปฏิบัติตามสันโดษข้อนี้ ก็คืออย่าทำอะไรให้เกินกำลังของตัวเอง ถ้าทำเกิน กำลังแล้วต้องเดือดร้อน ซึ่งว่าขาดสันโดษข้อนี้ เช่น เรามีกำลังพอจะยกของหนักถึง 50 กิโลกรัม หรือทำงานหนักเกินกำลังของตนก็อาจมีการขัดยอก หรือล้มป่วยลงได้ เพราะขาดสันโดษข้อนี้ หรือ คนมีกำลังทรัพย์เพียงเล็กน้อยแต่ใช้จ่ายเกินกำลังทรัพย์ที่ตนมีอยู่และหามาได้ เมื่อไม่รู้จักประมาณ คือ ไม่รู้ชีวิตพอเพียงก็ย่อมทำตนเองและครอบครัวให้เดือดร้อน เพราะขาดสันโดษข้อนี้ หรือผู้ที่มี ความรู้ความสามารถ มีสติปัญญาเพียงเล็กน้อยแต่คิดทำการเกินตัว หรือไปทำการใหญ่เกินตัว เช่น คิดตั้งโรงงานใหญ่โต หรืออยากเป็นนายกรัฐมนตรี เป็นต้น ในที่สุดก็นำความเดือดร้อนมาให้ หรือประเทศที่กำลังน้อยกว่า แต่ไปต่อสู้กับประเทศที่มีกำลังเหนือกว่าตน ในที่สุดก็ต้องแพ้เข้า เพราะกำลังน้อยกว่าเข้า ก่อความเดือดร้อนให้แก่ทหารของตนและแก่ประเทศชาติของตนอีกด้วย ดังที่ปรากฏมากแล้วในประวัติศาสตร์ของโลก เพราะขาดสันโดษข้อนี้ แต่ถ้าหากว่า ผู้ใดสามารถ ทำสิ่งที่ตนเองสามารถทำได้โดยเหมาะสมแก่กำลังกาย กำลังทรัพย์ และกำลังความสามารถ สติปัญญาของตนแล้ว ก็ซึ่งว่ามีสภาพสันโดษ และยอมได้รับความสุข เพราะปฏิบัติถูกต้องตาม สันโดษข้อนี้ ในประเทศไทยนั้น คนเล่นห่วยกันอย่างกว้างขวางในทุกชั้นรายได้ แต่เนื่องจากคนจนมี จำนวนมาก จึงอนุมานได้ว่าเงินจากการเล่นห่วยมาจากการเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นยิ่งมีรายได้จาก ห่วยมากเท่าใดก็หมายความว่ายิ่งลงโทษคนจนมากเท่านั้น เพราะกำไรจากห่วยก็คือการไปดูด รายได้มาจากคนจน โครงการช่วยเหลือสังคมจากกำไรห่วยทั้งหลายจึงเท่ากับเป็นการเอื้ออาทรจาก นำใจคนจน(อย่างไม่รู้ตัวและอย่างไม่ตั้งใจ)

ซึ่งในส่วนพฤติกรรมการเล่นห่วยของประชาชนนี่ สวนดุสิตโพล ได้มีการศึกษาเรื่องผลกระทบของประชาชนที่มีต่อการเล่นห่วย โดยสำรวจจากประชาชนที่พักอาศัยในกรุงเทพและปริมณฑลจำนวนทั้งสิ้น 1,175 คน ซึ่งได้ผลดังนี้

ตาราง 10 : ระหว่าง “ห่วยรัฐบาล” กับ “ห่วยได้ดิน” “ประชาชน” ชอบซื้อของโครมากกว่า

ที่		ชาย	หญิง	ภาพรวม
อันดับที่ 1	ชื้อห้วย 2 อาย่าง	37.36%	36.47%	36.91%
	เพราะ แล้วแต่ความสะดวก, ได้ลุ้นห้วย 2 ทางเพื่อไปทางใดทางหนึ่ง, มีโอกาสห้วย 2 ทางฯลฯ			
อันดับที่ 2	ชื้อห่วยรัฐบาล	41.76%	25.88%	33.82%
	เพราะ ถูกกฎหมาย, มีหลายรัฐวัล, เงินที่ซื้อเป็นการช่วยเหลือผู้ยากไร้, อุดหนุนรัฐบาลฯลฯ			
อันดับที่ 3	ชื้อห่วยได้ดิน	20.88%	37.65%	29.27%
	เพราะ ซื้อง่าย, ราคาถูก, ลงทุนน้อยแต่ได้ผลตอบแทนมาก ฯลฯ			

ที่มา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2546, 1 มิถุนายน) สวนดุสิตโพล

ผลกระทบต่อการศึกษา อนาคตของชาติ

ในด้านนี้จัดว่าขัดกับหลักสันโดษห้วย 3 ข้อ ก็ว่าได้ คือ

1. ยถารูปสันโดษ คือ ยินดีตามที่เหมาะสมแก่ฐานะของตัวเอง
2. ยถาลากสันโดษ คือ ยินดีตามที่ตัวเองได้ คือการได้ที่สมเหตุสมผล ก็ต้อง

ตามการได้นั้น

3. ยถาพลสันโดษ คือ ยินดีตามความรู้ความสามารถที่เรามี

สาเหตุ เพราะข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ การสร้างความเข้าใจ หรือแม้แต่ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผ่านการโฆษณาประชาสัมพันธ์ล้วนแต่เป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (socialization) การที่รัฐอ้างว่า “การพนันเป็นสิ่งที่ไม่สามารถทำให้หมดไปได้ในสังคม จึงต้องมีการจัดระเบียบ” ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้ต่อไปในอนาคตสิ่งผิดกฎหมายต่างๆที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ยาเสพติด ก็อาจจะทำให้ถูกกฎหมายเช่นเดียวกัน หากเป็นเช่นนั้นแล้ว ในอนาคตการพนันอาจกลายเป็นเรื่องธรรมดากลายเป็นวิถีประชาไปจริงๆ การที่รัฐมีนโยบายเช่นนี้ย่อมกระทบต่อกระบวนการขัดเกลาทางสังคม และก่อให้เกิดความขัดแย้งในกระบวนการเรียนรู้ตามหลักการกับสิ่งที่ปรากฏในสังคม ซึ่งจะทำให้นักเรียน นักศึกษา หรือเยาวชนหลงคิดว่าการขายห่วย การซื้อห่วย เป็นสิ่งที่ไม่ผิด เพราะถูกต้องตามหลักกฎหมาย และทำให้ละเลยหน้าที่ของตนเองคือการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน หรือ ยถารูปสันโดษ และเมื่อได้รายได้จากการขายห่วย ก็ต้องการเงินเพื่อใช้จ่าย ทำให้ละเลยความเป็นจริงที่ว่า รายได้ที่ได้มาันนั้นเหมาะสมกับวุฒิ ความสามารถของตัวเราเอง หรือไม่ประการใด ซึ่งเรียกว่า ยถาลากสันโดษ และสุดท้ายยินดีตามสมควรแก่เพศภาวะและฐานะของตน คือ สิ่งใดก็ตามที่ทำลงไว้ด้วยความเหมาะสมสมแก่เพศ ภาวะ และฐานะของตน ผู้กระทำยินดีพอใจทำในสิ่งที่เหมาะสมที่สมควร เช่นนี้เรียกว่า มียถารูปสันโดษ

และในขณะเดียวกันสวนดุสิตโพลก็ได้ทำการสำรวจคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวนทั้งสิ้น 1,240 คน โดยสำรวจระหว่างวันที่ 2-4 มกราคม 2547 สรุปผลได้ดังนี้

ตาราง 11 : ประชาชนคิดว่า “ผลดี” ของการที่นักศึกษาเป็นผู้ขายหวยบนดิน

ที่		ชาย	หญิง	ภาพรวม
อันดับที่ 1	ทำให้นักศึกษามีรายได้พิเศษระหว่างเรียน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	50.00%	52.50%	51.25%
อันดับที่ 2	เป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย, เป็นการประกอบอาชีพที่สุจริต	23.08%	21.25%	22.17%
อันดับที่ 3	สามารถนำรายได้ไปใช้ช่วยเหลือทางครอบครัว	17.31%	15.00%	16.15%
อันดับที่ 4	สามารถนำรายได้ไปใช้เป็นทุนการศึกษา	9.61%	11.25%	10.43%

ที่มา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2547, 4 มกราคม) สวนดุสิตโพล

ตาราง 12 : ประชาชนคิดว่า “ผลเสีย” ของการที่นักศึกษาเป็นผู้ขายหวยบนดิน

		ชาย	หญิง	ภาพรวม
อันดับที่ 1	อาจเป็นการมอมเมายouth/หมกมุ่นอยู่ในอนามัยมุข	39.58%	47.89%	43.74%
อันดับที่ 2	อาจทำให้เสียการเรียน, ไม่มีสามารถในการเรียน	27.08%	21.13%	24.11%
อันดับที่ 3	ภาพพจน์ของสถานศึกษาและผู้เรียนเสื่อมลง	18.75%	15.49%	17.12%
อันดับที่ 4	อาจจะนำเงินที่ได้ไปใช้ในทางที่ผิด	10.42%	11.27%	10.84%
อันดับที่ 5	เป็นการส่งเสริมในสิ่งที่ไม่เหมาะสมแก่เยาวชน	4.17%	4.22%	4.19%

ที่มา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2547, 4 มกราคม) สวนดุสิตโพล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และจากเอกสาร ชี้ให้เห็นว่า หวยบนดินที่รัฐบาลนำขึ้นมาทำให้ถูกกฎหมายนั้นมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งในขณะเดียวกันถ้าเทียบกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาแล้ว ก็จะเห็นได้ว่าผลของหวยบนดินที่ทำให้เกิดเป็นระบบเศรษฐกิจและสังคมแบบใหม่นี้จัดว่าขัดกับหลักธรรม ทั้งในส่วนที่กฎหมายมิได้กำหนดประโยชน์ และความสันโดษ

2.2 ด้านสถาบัน กระบวนการ และพฤติกรรมของสำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาล

ผลการศึกษาปัจจัยของนโยบายสลากรกินแบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัวที่มีผลกระทบต่อหลักธรรมทางศาสนาพบว่า ปัจจัยทางด้านสำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาล เป็นปัจจัยหนึ่งที่คาดว่าจะมีความขัดแย้งกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา โดยการนำเสนอข้อมูลในส่วนนี้จะแยกการนำเสนอออก 2 ด้าน ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านสำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาล

- 2.1.1 ด้านผลดี ผลเสีย ของสำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาล
 - 2.1.2 ด้านความเหมาะสมในการดำเนินการ
 - 2.1.3 ด้านผลดี ผลเสีย ของสลากรพิเศษ ลอตเตอรี่ และหวยบนดิน
 - 2.1.4 ด้านนโยบายของหวยบนดินที่ว่าด้วยการนำไปใช้สาธารณะประโยชน์
 - 2.1.5 ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมของภาคสังคม และประชาชน
 - 2.1.6 ด้านการดำเนินการเพื่อลดการขายเกินราคา
 - 2.1.7 ด้านสลากรอัตโนมัติในอนาคต
 - 2.1.8 ด้านสื่อ
- ## 2.2 ด้านบทบาท จุดยืนของพุทธศาสนา
- 2.2.1 มหาเถรสมาคม
 - 2.2.2 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
 - 2.2.3 สถาบันการศึกษา
 - มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 - มหาวิทยาลัยมหากรุณาธิคุณราชวิทยาลัย

2.1 ด้านสำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาล

การดำเนินการของสำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาลนั้น จัดว่าดำเนินการมาเป็นระยะเวลานานแล้ว ซึ่งรัฐบาลทำการออกสลากรกินแบ่งเพื่อนำรายได้มาสู่รัฐ และได้นำรายได้จากการขายส่วนนี้ไปใช้ในสาธารณะประโยชน์ต่างๆ ดังที่ปรากฏให้เห็น ซึ่งในส่วนนี้พระมหาท่องดี ปัญญาชิโตร ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า

“การจะตอบคำถามเกี่ยวกับสำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาลให้สมบูรณ์ คงต้องมองกันใน 2 มิติ คือ มิติทางด้านศีลธรรม มิติทางด้านเศรษฐกิจ และต้องตอบกันใน 2 บทบาท คือ บทบาทที่เป็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา บทบาทที่สมมติตัวเองเป็นนักเศรษฐศาสตร์ ดังนี้

1. บทบาทที่เป็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา มองมิติทางด้านศีลธรรม

ผมมองว่า ขึ้นชื่อว่าการพนัน ไม่ว่าจะมีรูปแบบวิธีการ หรือมีชื่อเรียกอย่างไร เช่น สลากรกินแบ่ง สลากรกินร่วบ หวยบนดิน หวยใต้ดิน สลากรออนไลน์ สลากรกุศล หรือเป็นการพนันขันต่อรูปแบบอื่น ๆ เช่น ฟุตบอล การซกมวย ไฮโล หรือการชนไก่ เป็นต้น ย่อมได้ชื่อว่า “การพนัน” ทั้งสิ้น และการพนันนั้น ทางพุทธศาสนาถือว่าเป็น “โภคন์ อปายมุข” หมายถึง “ทางเสื่อมของโภคทรัพย์ทั้งหลาย” ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรสนับสนุนหรือส่งเสริมให้มีขึ้นในสังคม ในทางตรงกันข้ามควรรณรงค์ให้มีการลด, ละและเลิกไปในที่สุด

ข้อดี คงไม่มี

ข้อเสีย ตามทัศนะของพระพุทธศาสนา การพนันทำให้เกิดโทษ 6

ประการ คือ

1. เมื่อชนะย่อมก่อเรว
2. เมื่อแพ้ก็เสียดายทรัพย์ที่เสียไป
3. ทรัพย์หมดสิ้นไป
4. เมื่อเข้าที่ประชุมชน ก็ไม่มีใครเชื่อถือถ้อยคำ
5. เป็นที่รังเกียจของเพื่อนผุ่ง
6. ไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ที่จะหาคู่รองให้ลูกของเข้า เพราะเห็นว่า

ผู้เล่นการพนันจะเลี้ยงลูกเมียไม่ไหว

นอกจากนี้ อาจเกิดอาชญากรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน เช่น การปล้นฆ่า การวิ่งราว ขโมย และการยักยอกทรัพย์ เป็นต้น หรือเกิดปัญหาสังคมด้านอื่น เช่น

1. เป็นบ่อเกิดหมายใต้ดินติดตามมา และเมื่อมีหมายใต้ดินเกิดขึ้นก็ย่อมมีปัญหาเกิดที่ติดตามมา เช่น เกิดระบบส่วน แลเป็นแหล่งฟอกเงินของผู้มือทัชิพ หรือผู้ประกอบมิจฉาชีพ เป็นต้น

2. ทำให้ผู้บริโภคต้องมีภาระทางการเงินมากขึ้นจากการขายสลาภเกิน

ราดา

3. การจัดจำหน่ายแก่ยิปป้า หรือผู้แทนจำหน่ายที่ไม่บริสุทธิ์ติธรรม อนึ่ง เมื่อละเว้นอย่างย่อมได้รับประโยชน์ 6 ประการ คือ

1. ไม่เสียทรัพย์ไปโดยเปล่าประโยชน์
2. ไม่หมกมุนในสิ่งที่หาสารมิได้
3. ประกอบหน้าที่การงานได้เต็มที่
4. ชีวิตไม่ตกต่ำ
5. เป็นที่รักและไว้วางใจของผู้อื่น

6. สามารถประกอบอาชีพหน้าที่การงานได้ด้วยความสุจริต

2. บทบาทที่สมมติตัวเองเป็นนักเศรษฐศาสตร์ มองมิติทางด้านเศรษฐกิจ

ดังที่ได้กล่าวไว้เบื้องต้นว่า สลาภกินแบ่งจัดเป็นการพนันประเภทหนึ่ง และการพนันนี้เอง เมื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมา ทำให้ทราบได้ว่ามีประวัติความเป็นมาอย่างยานานแม้ในครั้งพุทธกาลก็มีการเล่นพนันเช่นเดียวกัน

อนึ่ง คนส่วนใหญ่ไม่ได้มองว่าการเล่นพนันเป็นปัญหาที่ร้ายแรงเหมือนอาชญากรรมประเภทอื่น ๆ เช่น การค้ายาเสพติด ปัญหาโซกเณ การฆ่าคนตาย หรือการล้อราชภรร บังหลวง เป็นต้น ดังนั้น การพนันจึงได้ชื่อว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิธีชีวิตและวัฒนธรรมของคนไทยไปแล้ว

จากการศึกษางานวิจัยที่ว่าด้วยการพนันในสังคมไทย ของผาสุก พงษ์ไผ่ ศิริตร สังคิต พิริยะรังสรรค์ และนวลน้อย ตีรัตน์ เรื่อง ห่วย ช่อง บ่อน ยาบ้า : เศรษฐกิจนอกกฎหมายกับนโยบายสาธารณะในประเทศไทย (2543) และสังคิต พิริยะรังสรรค์ และคณะ เรื่อง เศรษฐกิจการพนัน (2546) โดยการวิจัยพบว่าการพนัน 8 ชนิด ที่ทำให้ผู้เล่นขาดทุนมากที่สุด ดังนี้

1. ห่วยได้ดิน เป็นกิจกรรมที่ผู้เล่นการพนันขาดทุนมากที่สุดคือ ประมาณ 162,600 ล้านบาทต่อปี
2. บ่อนการพนันในประเทศผู้เล่นขาดทุนประมาณ 94,000-148,000 ล้านบาทต่อปี
3. หวยออมสิน 32,000 ล้านบาทต่อปี
4. ห่วย ช.ก.ส. 32,5000 ต่อปี
5. บ่อนชายแดนและบ่อนต่างประเทศ ระหว่าง 14,000-17,000 ล้านบาทต่อปี
6. พนันฟุตบอลประมาณ 12,000-16,000 ล้านบาทต่อปี
7. ห่วยหุ้น ประมาณ 4,000-4,800 ล้านบาทต่อปี และ
8. ห่วยรายวันประมาณ 1,200-1,500 ล้านบาทต่อปี

ซึ่งโดยสรุปแล้ว จำนวนเงินที่ผู้เล่นการพนันขาดทุนในปี อยู่ระหว่าง 353,000-415,000 ล้านบาท และเงินส่วนหนึ่งในจำนวนนี้ก็จัดเป็นงบประมาณส่วนหนึ่งที่รัฐที่นำไปจัดสร้างในสาธารณะอย่างต่าง ๆ แก่สังคม นอกจากนี้ หากจะมีการยกเลิกสลากรกินแบ่งรัฐบาลที่ถือว่า เป็นการพนันที่ถูกกฎหมาย แต่การเลิกดังกล่าวก็ไม่ได้ช่วยให้การพนันชนิดอื่น ๆ หมดไป ทั้งนี้ เพราะผู้ที่นิยมการเล่นพนันก็จะหัวหือการหรือซ่องทางอื่น ๆ โดยเฉพาะการข้ามเขตไปเล่นยังเขต ติดแคนติดต่อระหว่างประเทศโดยเฉพาะประเทศกัมพูชา เป็นต้น และนั่นอาจจะทำให้มีเม็ดเงินเป็น จำนวนกว่าแสนล้านบาทให้ลอกอกนอกประเทศไทยแต่ละปี แล้วหากจะยกเลิกจริง ๆ ใจจะสามารถ ตอบปัญหา หรือแก้ปัญหาเหล่านี้ได้"

ในส่วนนี้จัดได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะประเทศไทยเป็นสังคมชาวพุทธ ถูก ปลูกฝังให้ยึดมั่นในศีลในธรรม เศรษฐกิจพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ การพนันทุกประเภทจัดเป็นอย่างมุ่งที่ควร หลีกเลี่ยง แต่เมื่อรัฐบาลดำเนินการออกสลากรกินแบ่งแล้ว ย่อมกระทบโดยตรงต่อหลักธรรมทางพุทธ ศาสนา แต่ว่าจะขัดกับหลักธรรมข้อไหนบ้างนั้น พระภิกษุฝ่ายวิชาการได้แสดงไว้ว่า

“ขัดกับหลักธรรมหลายข้อด้วยกัน

1. สัมมาอาชีวะ
2. เรื่องอบายมุข
3. เรื่องกรรมสัทชา ความเชื่อในหลักกรรม คือเหตุและผล
4. สันโดษ ยินดีตามที่ตัวเองได้ ความพอใจ”

(พศ.ดร.พระมหาสมจินต์ สมมานปัญโญ. 2550 : สัมภาษณ์)

“ทำให้ประชาชนมัวเมาอยู่ในสิ่งที่เป็นอบายมุข”

(พระมหาทวี มหาปัญโญ. 2550 : สัมภาษณ์)

และพระภิกษุฝ่ายบริหารก็ได้แสดงไว้ เช่น กันคือ

“ขัดกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาแน่นอน โดยเฉพาะหลักอบายมุข การพนันก็เป็นหนึ่งในนั้นด้วย เพราะทำให้คนมัวมา ขาดสติ ไม่รักตัวเอง ไม่รักครอบครัว โดยน่าจะนำเงินที่ไปเล่นพนันไปเป็นค่าใช้จ่ายให้ตัวเอง ค่าใช้จ่ายให้ครอบครัว”

(พระราชวิมลเมธี. 2550 : สัมภาษณ์)

“ขัดกับหลักอบายมุขอย่างชัดเจน ข้อห้ามเล่นการพนัน”

(พระสุนทรธรรมภรณ์. 2550 : สัมภาษณ์)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ซึ่งให้เห็นว่า การมีสำนักงานสลาภกิน แบ่งรัฐบาลนั้น ในทางพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทถือว่าเป็นเรื่องที่ผิดโดยส่วนเดียว เพราะการ พนันเป็นอบายมุขคือหนทางแห่งความเสื่อมความลับหาย ดังที่พระฝ่ายวิชาการได้กล่าวไว้ว่า

“สำหรับปัญหาข้อนี้ก็คงตอบได้ทันทีว่า “ขัดกับหลักธรรมเรื่องอบายมุข 6” ซึ่งความข้อนี้ปรากฏ ในสิงคโปร์ ดังความตกลงหนึ่งว่า “...สมัยหนึ่งพระพุทธเจ้าได้ประทับอยู่ ณ พระวิหารเวพุรัน ใกล้กรุงราชคฤห์ในเวลาเช้าวันหนึ่งพระองค์ได้ทรงเสติเที่ยวนิพนธາตในกรุงราชคฤห์เพื่อโปรดสัตว์ ครั้นเสติจไปถึงหนทางใหญ่แห่งหนึ่งได้ทอดพระเนตรเห็นบุตรเศรษฐีคืนหนึ่ง ซึ่งสิงคโปร์ ซึ่งต่อมาระ พระองค์ได้ตรัสสอนเช่นว่า

คุณก่อนบุตรเศรษฐี อริยสาวกย่อมไม่เสพทางเสื่อมแห่งโภคะ 6 คือ

1. การประกอบเนื่องๆ ซึ่งการดื่มน้ำมาคือสุราและเมรยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะ

2. การประกอบเนื่องๆ ซึ่งการเที่ยวไปในตรอกต่างๆ ในกลางคืน เป็นทางเสื่อมแห่งโภคะ

3. การเที่ยวดูมหารสพเป็นทางเลื่อมแห่งโภคะ
 4. การประกอบเนื่องๆ ซึ่งการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เป็นทางเลื่อมแห่งโภคะ
 5. การประกอบเนื่องๆ ซึ่งการคบคนช้าเป็นมิตร เป็นทางเลื่อมแห่งโภคะ
 6. การประกอบเนื่องๆ ซึ่งความเกียจคร้าน เป็นทางเลื่อมแห่งโภคะ
- ในทางเลื่อมแห่งโภคะนี้ มีโทษมาก และต้องเสื่อมเสียโภคทรัพย์ทุกประการทั้งยังเป็นมีจัยเสี่ยง ที่จะให้เกิดในอบายมีนรภ เป็นต้น”

(พระมหาทองดี ปัญญาชีโร. 2550 : สัมภาษณ์)

2.1.1 ด้านผลดี ผลเสีย ของสำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาล

ในส่วนของสำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาลนั้นมีดำเนินการมาเป็นระยะเวลานานแล้ว ดังนั้น ด้านผลดี ผลเสียจึงมีปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน ในส่วนผลดีก็มีปรากฏให้เห็นตามที่รัฐบาลได้รายงานให้สังคมได้รับรู้ ไม่ว่าจะด้านการศึกษา การแพทย์ สังคม และส่วนอื่น แต่ในส่วนที่เสียนั้นก็ถือว่าเสียต่อสังคมโดยรวม หากจะนำหลักธรรมขึ้นมาเปรียบเทียบ ก็สามารถจัดเข้ากับหลักธรรมเรื่องอบายมุข จากการสัมภาษณ์พระภิกษุฝ่ายวิชาการท่านให้ความคิดเห็นว่า

“เรื่องอบายมุข ถ้าจะมองตามหลักการทางพุทธศาสนาเป็นผลเสียทั้งนั้น ไม่ถือว่าเป็นข้อดีเลยและ มีผลกระทบต่อสังคม แต่ในส่วนประโยชน์ที่เกิดจากหุบันดิน แล้วนำไปใช้สาธารณประโยชน์ต่างๆ ถือว่าเป็นการได้อย่างเสียอย่าง ในการวิเคราะห์นั้น ต้องมองให้ออกว่าวิถีชีวิตของสังคมยากที่จะรักษาศีล และรักษาธรรมได้ 2 อย่างพร้อมกัน และไม่สามารถเอาหลักธรรมทุกอย่างไปครอบคลุม วิถีชีวิตของชาวราษฎร์ได้”

(พศ.ดร.พระมหาสมจินต์ สมมาปณิโญ. 2550 : สัมภาษณ์)

และพระภิกษุฝ่ายบริหารก็ได้แสดงความคิดเห็นไว้ในการสนับสนุนว่า

“ผลประโยชน์ในส่วนนี้มีมาก การที่จะปล่อยให้คนอื่นไปทำมันก็จะเป็นการเสียไปโดยไม่ได้อะไร ดังนั้นการที่รัฐบาลจะจัดทำเองแล้วนำเงินที่ได้ไปใช้ในสาธารณูปโภคต่างๆ ก็เป็นการดี เพราะเราต้องยอมรับว่าหุบันดินไม่สามารถชุดรากถอนโคนได้ ถ้ารัฐบาลไม่ทำ ผลประโยชน์ก็จะตกอยู่ที่คนบางกลุ่ม ดังนั้นอย่าไปกังวลเรื่องนี้ให้มากันนัก เปรียบเหมือน อุจจาระเราอย่าคิดว่ามันไม่มีประโยชน์ถ่ายไปแล้วทิ้ง แต่อุจจาระสามารถอาไปทำปุ๋ยปลูกข้าว เป็นผลผลิตให้เรากิน เมื่อเรากินก็ถ่ายเป็นอุจจาระ เป็นวัฏจักร”

(พระราชปริยัติสุรี. 2550 : สัมภาษณ์)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ก็พอกจะมองออกว่าหากมองตามมุมของพุทธศาสนาโดยตรงแล้ว การพนันไม่ว่าจะเป็นอย่างไหนก็แล้วแต่ จะเป็นสิ่งผิดกฎหมาย หรือถูกกฎหมายก็ผิดหลักธรรมทั้งนั้น เพราะไม่ทำให้เกิดประโยชน์กับบุคคลผู้เข้าไปเกี่ยวข้องโดยประการทั้งปวง หากแต่ว่า การจะมองเพียงมุมมองเดียวโดยขาดการมองในอีกหลายมุมจะทำให้เกิดผลกระทบในอีกหลายส่วน ซึ่งหน้าที่ในส่วนนี้จัดว่าเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องคิดเบรี่ยบระหว่างผลดีผลเสีย ต่อสังคม ประเทศโดยรวม ดังที่ได้สัมภาษณ์ชาวสผู้ส่วนเกี่ยวข้องได้ความเห็นว่า “รัฐบาล มีหน้าที่ในการดูแลประชาชนไม่ให้หมกมุ่นในอบายมุขมากเกินไป แต่ไม่ควรเข้มงวดมากเกินไป เพราะจะทำให้เกิดความไม่สงบภายในสังคมได้” (ศ.กีรติ บุญเจือ. 2550 : สัมภาษณ์)

2.1.2 ด้านความเหมาะสมในการดำเนินการ

การสำรวจข้อมูลทั้งจากเอกสารและการสัมภาษณ์ในเรื่องความเหมาะสม ของ การดำเนินการ ของ สำนักงานสลาก กินแบ่งรัฐบาล ต่อไปนี้ เป็นที่ยอมรับกันอยู่แล้วว่าไม่สามารถยกเลิกไปได้ แต่การจะดำเนินการนี้เป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะหากรัฐบาลยึดหลักอันเป็นประโยชน์ต่อสังคม ก็จะดี หากรัฐยึดประโยชน์ของรัฐเองแล้วผลกระทบจะบังเกิดกับสังคมโดยรวม หากจะนำหลักธรรมขึ้นมาเปรียบเทียบถึงความเหมาะสม ในการดำเนินการของสำนักงานสลาก กินแบ่งรัฐบาลนั้น จัดว่าขัดกับหลักธรรมเรื่อง อบายมุข ข้อที่ว่าด้วยการพนัน ดังที่พระฝ่ายวิชาการได้ให้ความคิดเห็นในเรื่องนี้ไว้ว่า

“วิถีชีวิตรของสังคมเป็นวิถีที่ซับซ้อนพอควร ไม่สามารถเอาหลักการทุกข้อของพุทธศาสนาไปจับ วิถีชีวิตรของชาวบ้านได้ หวยไม่ว่าจะเป็นได้ดินหรือบนดินก็จัดว่าไม่ดีอยู่แล้ว เป็นเรื่องของอบายมุข แต่ว่ามันเป็นสิ่งที่กำจัดให้พ้นจากสังคมไปได้ยาก เพราะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตรในสังคมไปแล้ว ไม่ว่าจะเป็นอดีตหรือปัจจุบันครั้งไหนก็แล้วแต่ เพียงแต่ว่าเมื่อไม่สามารถกำจัดให้พ้นไปได้ ก็ควร ทำให้มันเป็นประโยชน์มากที่สุดก็แล้วกัน”

(ผศ.ดร.พระมหาสมจินต์ สมมาปุญโญ. 2550 : สัมภาษณ์)

ส่วนมุ่งมองในส่วนพระภิกษุฝ่ายบริหารให้ความคิดเห็นว่า

“ถ้าหากจะพูดตามหลักธรรมทางพุทธศาสนาจริงๆ ควรจะยกเลิกสลาก กินแบ่งไปเลย แต่เมื่อมองดูแบบทางโลกแล้วก็เข้าใจกันว่าคงไม่สามารถยกเลิกได้ ดังนั้นเมื่อยกเลิกไม่ได้ เมื่อจะให้ยังคงอยู่ก็ต้องทำใน สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่สังคม บ้านเมือง ประเทศชาติให้มากที่สุด”

(พระพิพัฒน์ศาสนธารง. 2550 : สัมภาษณ์)

และในทำนองเดียวกัน

“ถ้าจะถามว่าประชาชนส่วนใหญ่นั้น หากจะให้เลิกเล่นหวยแล้ว จะเลิกได้รึเปล่า ส่วนใหญ่ก็เลิกไม่ได้ จึงเห็นควรว่าเราจะปรับปรุง คือทำอย่างไรให้คนที่ชอบการพนันได้รู้สึกถึงโทษการพนัน ให้เห็นผลเสียของ การพนัน น่าจะเป็นสิ่งที่ดี”

(พระราชวิมลเมธี 2550 : สัมภาษณ์)

แต่ก็มีพระภิกษุในฝ่ายวิชาการมีความคิดเห็นแตกต่างไปคือ

“ในฐานะที่เป็นพระ เห็นควรว่าควรจะยกเลิกไปเลย ลองดูว่าจะเสียหายอย่างไร ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ก็พระประชาชนติดไปแล้ว บางพระเทคโนโลยีดี ยิ่งเราเป็นประเทศพุทธศาสนาควรจะยกเลิกไปเลย มันอาจจะมีผลกระทบเบื้องต้น แต่อนุชนรุ่นหลังก็จะชินกับการไม่มีหวยไปเอง จะได้ตั้งหน้าตั้งตาทำมาหากเลี้ยงชีพโดยสุจริต โดยไม่ต้องหวังล้มๆ แลงๆ ควรจะเลิกไปเลยดีกว่า”

(พระเทพโกศล. 2550 : สัมภาษณ์)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ชี้ให้เห็นว่า หากจะเอาหลักธรรม ทางพุทธศาสนามาเทียบกับสำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาลแล้วจะเห็นว่าสำนักงานนี้ไม่ควรที่จะดำเนินการต่อไป แต่ในทางพุทธศาสนานั้น การปฏิบัติตามหลักธรรมก็ดี การรักษาข้อปฏิบัติต่างๆ ก็ดี พระพุทธเจ้าทรงตรัสให้สากลปฏิบัติไปตามทางสายกลาง คือไม่หย่อนเกินไป ไม่ตึงเกินไป โดยที่รัฐบาลมีหน้าที่ในการดูแลประชาชนไม่ให้หมกมุ่นในอนามัยมากเกินไป แต่ไม่ควรจะเข้มงวดมากเกินไป เพราะจะทำให้เกิดความไม่สงบภายในสังคมได้ (ศ.กีรติ บุญเจือ. 2550 : สัมภาษณ์) ดังนั้น สำนักงานสลาภกินแบ่งภายนอกจะต้องรับรู้และขอรับอนุญาตจากทางสำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาลต้องดำเนินการในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน สูงสุด โดยไม่ควรละเลยผลกระทบในเรื่องสังคมและเศรษฐกิจ

2.1.3 ด้านการเปรียบเทียบระหว่างสลาภพิเศษ ลอตเตอรี่ และหวยบันดิน

ในส่วนของการเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ของสำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาล ระหว่างสลาภพิเศษ ลอตเตอรี่ และหวยบันดินนั้น ต่างมีส่วนดี และส่วนเสียที่เหมือนกันและต่างกัน หากจะนำหลักธรรมขึ้นมาเปรียบเทียบ จัดว่าขัดกับหลักธรรมเรื่อง อนามัย ข้อที่ว่าด้วยการพนัน ในส่วนแรกจะเป็นการสอบถามถึงรูปแบบการซื้อหวยชนิดต่างๆ ว่าชนิดไหน มีความสะดวกกว่ากัน ชนิดไหนสนับสนุนให้ประชาชนมีความเชื่อว่าเป็นชนิดที่ดีที่สุด

สลาภพิเศษ หวยบันดิน ลอตเตอรี่ แบบไหนมีส่วนดีมากกว่ากัน

จากการสอบถามถึงความแตกต่างระหว่างสลาภพิเศษ หวยบันดิน และ ลอตเตอรี่ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ของหวยทั้งสิ้น ได้ความเห็นได้ดังนี้

“สลากพิเศษคุ้มค่ากว่า เพราะตรวจได้หลายวัด”

(สร้อยสุดา สุคนธชาติ.2550 : สัมภาษณ์)

และมีความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกดือ

“สลากพิเศษคุ้มค่ากว่า แต่ราคาแพงกว่าอย่างอื่น เนื่องจากเงินที่ใช้ซื้อสลาก จะถูกนำไปเป็นเงินออม มีการคิดดอกเบี้ยเงินฝากให้ ลอตเตอรี่ ราคาไม่แพง เมื่อเทียบเงินรางวัลกับราคากองสลาก ถ้าหากถูกรางวัลก็มีความคุ้มค่า ห่วยบันดิน ราคากูก มีรางวัลใหญ่ถ้าหากถูกก็มีความคุ้มค่าเหมือนลอตเตอรี่”

(น.ต.ปัญญา ชัตไพบูลย์.2550 : สัมภาษณ์)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นี้ จะเห็นได้ว่า ในเรื่องความคุ้มค่านั้นสลากพิเศษมีความคุ้มค่ามากกว่าอย่างอื่น เพราะสามารถใช้ได้หลายวัด ขณะที่ลอตเตอรี่ กับห่วยบันดินนั้นใช้ได้เพียงงวดต่อวัน เพียงแต่ว่าสลากพิเศษต้องใช้เงินจำนวนมากจึงจะสามารถซื้อได้ไม่เหมือนลอตเตอรี่และห่วยบันดิน

ความนิยมระหว่าง สลากพิเศษ ห่วยบันดิน ลอตเตอรี่ อย่างไหนมีมากกว่ากัน เมื่อเปรียบเทียบถึงความนิยมระหว่างสลากพิเศษ ห่วยบันดิน และลอตเตอรี่ แล้ว สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนถึงความนิยมที่ผู้บริโภคทั่วไปมีต่อผลิตภัณฑ์ของสำนักงานสลากกินแบ่งนี้ ดังที่ได้สอบถามมาดือ

“ห่วยบันดิน ได้รับความนิยมมากกว่า”

(สร้อยสุดา สุคนธชาติ.2550 : สัมภาษณ์)

และในลักษณะเดียวกันอีกคนหนึ่ง

“ห่วยบันดิน เป็นที่นิยมมากที่สุด”

(น.ต.ปัญญา ชัตไพบูลย์.2550 : สัมภาษณ์)

จากคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ บ่งบอกว่าประชาชนส่วนใหญ่นิยมห่วยบันดินมากที่สุด เพราะมีราคาไม่แพงมาก ประชาชนทุกชนชั้นสามารถซื้อได้ และมีความแน่นอนในการจ่ายรางวัล ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าห่วยบันดินนั้นเป็นที่นิยมมากที่สุด

ความยากง่ายในการได้รับเงินรางวัล

สิ่งที่สำคัญประการหนึ่งของการเล่นหวยก็คือการรับเงินรางวัล ผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ที่สามารถรับรางวัลได้สะดวกกว่าอย่างอื่น ย่อมจะได้รับความนิยมไปด้วย ดังที่ได้สัมภาษณ์ไว้คือ

“หวยบนดินรับง่าย ลูกากพิเศษรับยากสุด”

(สร้อยสุดา สุคนธชาติ.2550 : สัมภาษณ์)

“หวยบนดินรับง่ายสุด ส่วนอีก 2 แบบใกล้เคียงกัน”

(น.ต.ปัญญา ชัตไพบูลย์.2550 : สัมภาษณ์)

จากการผลของการสัมภาษณ์ในส่วนของการรับเงินรางวัลนั้น บ่งบอกว่าหวยบนดินนั้น มีความยืดหยุ่นกับลูกค้าสูงกว่าอย่างอื่น จึงนับว่าเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้หวยบนดินได้รับความนิยมมาก

ข้อดี ข้อเสีย ลูกากพิเศษ ลotoเตอรี่ และหวยบนดิน

ในการเปรียบเทียบถึงข้อดี ข้อเสีย ระหว่างผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 อย่างนั้น สามารถทำให้รู้ถึงปัจจัยที่สนับสนุนทำให้คนซื้อสลากรนิดนั้นได้ด้วย ดังที่ได้สัมภาษณ์ไว้

“ข้อดีของลูกากพิเศษ คือสามารถคืนเงินได้ และสามารถตรวจรางวัลได้ตามระยะเวลาที่กำหนด ข้อเสียคือ การขึ้นเงินมีขั้นตอนยุ่งยาก ลotoเตอรี่ ข้อดีคือหาซื้อง่าย ถ้าถูกได้เงินชัวร์ๆ ข้อเสียคือตรวจได้แค่หนเดียว หวยบนดิน ข้อดีคือ ซื้อถูกได้เงินชัวร์ “ไม่ต้องลงทุนมาก ข้อเสียคือ “ไม่ขายถึงวันที่หวยออก””

(สร้อยสุดา สุคนธชาติ.2550 : สัมภาษณ์)

“ลูกากพิเศษ ข้อดีคือ เงินที่ใช้ซื้อลูกากนำไปเป็นเงินออม มีดอกเบี้ย ข้อเสียคือ มีโอกาสถูกรางวัลไม่มาก หาซื้อได้ยาก เปิดขายลูกากเป็นช่วงๆ ลotoเตอรี่ ข้อดีคือ หาซื้อได้ง่าย ราคาไม่แพง คุ้มค่า สนับสนุนรายได้เข้ารัฐบาล ข้อเสียคือมีการขายเกินราคา หวยบนดิน ข้อดีคือหาซื้อได้ง่าย ราคาถูก มีโอกาสถูกได้ง่าย รายได้เข้ารัฐบาลเงินรางวัลพิเศษสูง”

(น.ต.ปัญญา ชัตไพบูลย์.2550 : สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์จะเห็นว่า ผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดต่างก็มีทั้งข้อที่ดี และข้อที่ไม่ดีสมกันไป แต่หากจะนับข้อดีแล้ว หวยบนดินนั้นจะมีข้อดีมากที่สุด ข้อดีในที่นี้หมายถึงการตอบสนองต่อความต้องการของสังคม ว่าสังคมส่วนมากต้องการอะไร ซึ่งก็ได้บ่งบอกว่า หวยบนดินนั้นเป็นรูปแบบที่ประชาชนต้องการมาก

ส่วนต่อจากนี้จะเป็นการแสดงผลของการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการออกลอตเตอรี่ และหวยบนดิน โดยรวมทั้งเรื่องการดำเนินการ การขาย รางวัล ซึ่งหากมองตามมุมของหลักธรรมทางพุทธศาสนา รูปแบบของลอตเตอรี่จะเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์มากกว่าหวยบนดิน แต่หากมองตามมุมมองของนักบริหารแล้ว หวยบนดินก็คงเป็นสิ่งที่ดีกว่าทั้งในด้านรายได้และการนำผลประโยชน์ไปใช้ในส่วนต่างๆ แต่ในส่วนนี้จะวิเคราะห์เฉพาะในส่วนที่ขัดแย้งกับหลักธรรมของพุทธศาสนา

ผลดี ผลเสียสลากพิเศษ ลอตเตอรี่ และหวยบนดินตามหลักพุทธศาสนา

ในส่วนผลดีและผลเสียของผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 อย่างคือ สลากพิเศษ ลอตเตอรี่ และหวยบนดินหากเทียบตามหลักธรรมทางพุทธศาสนาแล้วนั้น นับว่าขัดกับหลักอบรมนุช ทั้ง 3 อย่างนี้ต่างก็มีข้อดีข้อเสีย หากแต่ว่าสลากพิเศษ และลอตเตอรี่นั้นจัดได้ว่ามีข้อเสียน้อยกว่าหวยบนดิน อาจจะเป็นเพราะในเรื่องของราคาก็สูงกว่าหวยบนดิน และรางวัลซึ่งถ้าเทียบกับหวยบนดินแล้ว ถือว่าน้อยมาก และต่างกัน พระภิกษุฝ่ายวิชาการได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

“ลอตเตอรี่จัดเป็นอบรมนุชก็จริง แต่อย่างน้อยก็เป็นเรื่องที่ถูกต้องตามกฎหมายแต่เดิม และในความรู้สึกของเราก็ไม่ถือว่าลอตเตอรี่เป็นเรื่องเสียหายแต่อย่างใด เพราะเป็นไปตามกฎหมาย และรายได้ของลอตเตอรี่ก็นำเข้ารัฐ นำไปใช้ประโยชน์ต่อสังคมโดยไม่เข้ากระเป้าใคร และเราก็อยู่ภายใต้การดูแลของรัฐ เพราะฉะนั้นทั้งในอดีตและปัจจุบันลอตเตอรี่ก็ถูกมองว่าเป็นเป็นเรื่องที่ไม่ผิดนัก แม้ในทางพุทธศาสนาจะจัดเป็นเรื่องอบรมนุช

แต่หวยบนดิน เป็นเหมือนจะทำสิ่งที่ไม่ดีให้เป็นสิ่งที่ดี นำสิ่งผิดกฎหมายทั้งหลักการและวิธีการทำให้ถูกกฎหมาย เหมือนเอาริชีของโจรมาทำให้ถูกเพื่อนำผลประโยชน์เข้ารัฐ โดยเอกสารกฎหมายรองรับ รูป โดยกฎหมายหลัง โดยกฎหมาย โดยความรู้สึก ลอตเตอรี่จะดูดีกว่าหวยบนดิน และหวยบนดินทำให้คนไปหมกมุ่นอยู่ในอบรมนุชมากกว่าลอตเตอรี่”

(ผศ.ดร.พระมหาสมจินต์ สมมาปุญโญ. 2550 : สัมภาษณ์)

และพระภิกษุฝ่ายบริหารก็ให้ความคิดเห็นในทำนองเดียวกันคือ

“ระหว่างลotaเตอร์กับหวยบันดิน โคนส่วนตัวแล้วลotaเตอร์จะดีกว่า เพราะลotaเตอร์ราคาคู่คู่ละหลายตั้งค์ คนที่จะซื้อได้คงจะต้องมีหน้าที่การงานคงจะเป็นกลุ่มคนที่ไม่มากนัก ส่วนหวยบันดินนั้น 20 บาท นี่ก็ซื้อได้แล้ว คนที่ซื้อ 20 บาท นี่มันมาก ทำให้เกิดผลเสียไปทั่ว”

(พระสุนทรธรรมมารักษ์ 2550 : สัมภาษณ์)

จากการวิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของพระภิกษุทั้งฝ่ายวิชาการและฝ่ายบริหาร แล้ว พожะมองเห็นว่า มุ่งมองในส่วนของลotaเตอร์จะมีส่วนที่ดีกว่าหวยบันดิน ที่ว่าดีกว่านี้คือดีกว่า ในด้านไม่สนับสนุนให้ประชาชนติดอยู่ในอบายมุขมากเกินไป ซึ่งจะแตกต่างกับหลักการของ เศรษฐศาสตร์ทั่วไปที่มุ่งหวังกำไรมากกว่า

ความเหมาะสมในการดำเนินการ

ในส่วนนี้หากนำหลักธรรมมาเป็นตัวตั้ง จะเทียบได้กับข้อสัมมาอาชีวะ คือ การงดเว้นจากการยาทุจริต 3 และวจีทุจริต 4 ที่เกี่ยวกับการงานที่เป็นอาชีพ ซึ่งการสำรวจข้อมูลทั้ง จำกเอกสารและการสัมภาษณ์ในเรื่องความเหมาะสมของการดำเนินการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่างๆ สำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาลต่อไปนั้น เป็นที่ยอมรับกันอยู่แล้วว่าไม่สามารถยกเลิกไปได้ทั้งหมด แต่การจะดำเนินการนี้เป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะหากรัฐบาลยึดหลักอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมก็จะดี หาก รัฐยึดประโยชน์ของรัฐเองแล้วผลกระทบจะบังเกิดกับสังคมโดยรวม ดังที่พระฝ่ายวิชาการได้ให้ความคิดเห็นในเรื่องนี้ไว้ว่า

“เมื่อเลิกไม่ได้แล้ว การนำของที่มีมาอยู่แล้วมาใช้ให้เป็นประโยชน์ดีกว่าปล่อยให้เสียไป การที่รัฐนำเงินที่ผิดกฎหมายขึ้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์นั้นว่าเหมาะสมกว่าที่จะปล่อยให้รายได้ส่วนนี้ผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์”

(พระราชนริยดิสุ. 2550 : สัมภาษณ์)

ซึ่งต่างจากความคิดเห็นของพระภิกษุฝ่ายวิชาการที่กล่าวไว้ว่า

“ในฐานะที่เป็นพระ เห็นควรว่าควรจะยกเลิกไปเลย ลองดูว่าจะเสียหายอย่างไร ที่มีอยู่ในปัจจุบันก็ เพราะประชาชนติดไปแล้ว บางประเทศไม่มียังอยู่ได้ ยิ่งเราเป็นประเทศพุทธศาสนาควรจะยกเลิกไปเลย มันอาจจะมีผลกระทบเบื้องต้น แต่อนุชัณรุณหลังก็จะชินกับการไม่มีหายไปเอง จะได้ตั้งหน้าตั้งตา ทำมาหากเลี้ยงชีพโดยสุจริต โดยไม่ต้องหวังลมๆ แล้งๆ ควรจะเลิกไปเลยดีกว่า”

(พระเทพโกศล. 2550 : สัมภาษณ์)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การจะดำเนินการต่อไปนั้นถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐบาลโดยตรงที่จะตัดสินใจดำเนินการหรือไม่ หากแต่การดำเนินการนั้นต้องเลือกพิจารณาดูว่าสิ่งไหนเป็นประโยชน์แก่สังคม แก่ประเทศโดยรวม สิ่งไหนที่ได้ประโยชน์ในบางส่วนแต่ทำให้ส่วนที่เหลือซึ่งเป็นส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ แล้วก็ตัดสินใจให้เหมาะสม ให้ควร

2.1.4 ด้านนโยบายของหัวยนนдинที่ว่าด้วยการนำไปใช้สาธารณประโยชน์

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลผลกระทบของนโยบายสลาภพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวต่อหลักธรรมทางศาสนาพบว่า ปัจจัยทางด้านนโยบายของหัวยนนдинที่ว่าด้วยการนำรายได้ไปใช้ในสาธารณประโยชน์ต่างๆ เป็นปัจจัยหนึ่งที่คาดว่าจะมีความขัดแย้งกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาข้อที่ว่า กรรมสัทธา ความเชื่อในหลักกรรม คือเหตุและผล เช่น จงปริญญาตรี ได้เงินเดือนเท่านี้ จงปริญญาโท ได้เงินเดือนเท่านี้ จงปริญญาเอก ได้เงินเดือนเท่านี้ เชื่อว่า เมื่อเหตุเป็นอย่างนี้ จึงได้ผลเช่นนี้ ซึ่งในส่วนที่รัฐนำรายได้จากการขายสลาภก็ต้องขายหัวยนนдинก็ต้องนำไปใช้ในสาธารณประโยชน์ต่างๆ จะทำให้ประชาชนมองข้ามหลักธรรมข้อนี้ไป แต่การจะบอกว่าการนำรายได้จากหัวยนนдинนำไปใช้ในสาธารณประโยชน์ต่างๆ นั้นว่าเป็นเรื่องผิดโดยตรงก็คงไม่ได้ เพราะก็จัดว่ามีประโยชน์อย่างมากเหมือนกัน

หากจะมีความสงสัยว่าการถ่ายจตุปัจจัยไทยธรรมแก่พระภิกษุสามเณร วัดวาอาราม โดยหลักการเรียกว่าเป็นทาน คือเป็นการให้ ซึ่งในทางพุทธศาสนาถ้าไว้ว่าเป็นการทำความดี แล้วการซื้อหัวยนนдинเพื่อให้เงินส่วนนี้ไปช่วยในส่วนสาธารณประโยชน์ต่างๆ จะจัดว่าเป็นอบายมุน্ডโดยส่วนเดียวเลยหรือจะจัดว่าเป็นทานได้หรือไม่

เริ่มต้นต้องเข้าใจถึงความหมายของคำว่า ทาน ก่อนว่ามีลักษณะอย่างไร และอย่างไรไม่เรียกว่าการให้ทาน

ทานมัย บุญที่เกิดจากการให้ทาน การให้ทาน คือ การให้เป็นวัตถุสิ่งของของตนแก่ผู้อื่น เป็นบุญชนิดหนึ่ง เรียกว่า บุญ เกิดจากการให้จุดมุ่งหมายของการให้ทานของคนเรามีหลายอย่าง เช่น

1. ให้เพื่อบุชาคุณ เช่นให้แก่พระสงฆ์ พ่อแม่ หรือครูอาจารย์ ผู้มีคุณแก่คนและสังคมโดยส่วนรวม
2. ให้เพื่อสาธารณประโยชน์ เช่น มอบเงินทองหรือสิ่งของให้แก่พิพากษา หรือเพื่อเป็นสาธารณประโยชน์แก่ประเทศชาติ
3. ให้เพื่อนุเคราะห์ เช่น ให้ญาติพี่น้อง ลูกหลาน ผู้น้อย เพื่อช่วยเหลือ หรือให้ด้วยความรักความเอ็นดู
4. ให้เพื่อสงเคราะห์ เช่น ให้แก่คนตกทุกข์ได้ยาก คนประสบภัยพิบัติ หรือแก่สัตว์ดิรัจนา เป็นต้น
5. ให้เพื่อชำระกิเลสเพื่อสร้างความดี เช่น ให้ทานเพื่อสำเร็จมรรคผล หรือ

การบำเพ็ญทานบารมีของพระพุทธเจ้าเพื่อสำเร็จพระโพธิญาณ

แต่การให้ดังต่อไปนี้ ไม่จัดเป็นทาน คือ ให้ยาพิช ให้น้ำมา ให้ของเสพติดให้ โภช ให้สินบน ให้ค่าจ้าง ให้อาภูมิเพื่อผู้อื่น หรือผู้อื่น เพราะไม่ใช่ให้ด้วยกุศลจิต

การให้ทานทุกชนิด ย่อมมีผลทั้งสิ้น แม้แต่บุคคลเท่านั้นในหลุมหรือบ่อเล็ก ๆ ด้วยหวังว่าจะให้สัตว์เล็ก ๆ ได้อาหารน้ำนี้เป็นอยู่ พระพุทธองค์ยังตรัสว่า เป็นบุญ ไม่จำเป็นต้อง พุด ถึงทานที่ให้แก่มนุษย์ แต่ทานที่จะให้ผลมากได้นั้น ก็ต้องเป็นทานที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ของที่ให้ทานนั้น เป็นของที่ได้มาด้วยความบริสุทธิ์ ไม่ใช่ของโง่ หรือลักษณะดังต่อไปนี้มา
2. ของที่ให้นั้น เป็นของดี ของบริสุทธิ์ หรือของมีค่ามาก
3. ปฏิภาณผู้รับทาน เป็นผู้มีคุณธรรมสูง หรือกิเลสเบาบาง ปฏิบัติเพื่อ ทำลายกิเลส หรือปราศจากกิเลส

4. ให้แก่สั่ง คือ เป็นสั่งทาน
5. ทายกผู้ให้มีใจเลื่อมใส ในการทั้ง 3 คือ
 1. ปุพเพเจตนา ก่อนแต่ให้มีใจยินดี
 2. มุณจนเจตนา กำลังให้มีใจเลื่อมใส
 3. อุปเจตนา ให้เสร็จแล้วมีใจเบิกบาน

ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า

ปุพเพ ทานา สุ่มโน ทท จิตุต ปสาทเย^๑
ททุว อตุตมโน โหติ เอสา ยณณสุส สมุปทา.

ทายกผู้ให้ทานนั้น ก่อนให้ก็มีใจยินดี กำลังให้ก็ทำ
ใจให้เลื่อมใส ให้เสร็จแล้วก็มีใจเบิกบาน ข้อนี้ คือความสมบูรณ์ของยัณ
(ทาน).

ดังนั้น การซื้อหวยบนดินจึงไม่จัดว่าเป็นการให้ทาน เพราะว่าเริ่มต้นที่เจตนาทั้ง ผู้จัดทำขึ้นมา และผู้ซื้อต่างก็ไม่ได้มีจิตที่ประกอบด้วยกุศล หวังจะช่วยเหลือ หรือส่งเคราะห์ ต่างก็ หวังจะได้รับประโยชน์ทั้งสองฝ่ายจากกันและกัน ซึ่งกลับกลายเป็นว่าต่างก็มีความโลภแทน พระภิกษุฝ่ายวิชาการได้แสดงไว้ว่า

“มาถึงตรงนี้แล้วต้องพุดถึงปลายเหตุ คือ ต้องให้สิ่งที่เป็นประโยชน์ เป็นอนิสัยต่อสังคม บ้านเมือง ประเทศจังๆ ถ้านำไปใช้ประโยชน์จริง ก็ถือว่าเป็นสิ่งดี แต่ขออย่าเอาไปกินเล็กกินน้อย เบี้ยใบ้ รายทาง เพราะคนที่จะได้รับประโยชน์ปลายทางก็จะมีน้อย ให้ถือว่าถ้ามีคนได้รับประโยชน์จากการนำไปทำประโยชน์เป็นผลดีทั้งนั้น ไม่ว่าจะนำไปใช้ในการศึกษา เรื่องสุขภาพ ถนนทาง บรรเทา สาธารณภัย รักษาสถานสถาน

แต่การนำรายได้ในส่วนนี้ไปใช้สาธารณประโยชน์จะต้องไม่นำไปปะปนกับหลักการทางศาสนา เพื่อทางศาสนา ดีกับชัว จะนำมาหักลบกันไม่ได้อยู่แล้ว เช่น เราทำความชัวไป 10 อย่าง

ทำความดีไว้อย่างหนึ่งแต่เป็นความดีที่ยิ่งใหญ่ จะบอกว่าความดีนั้นลบหักความชั่วที่เราทำไว้ทุกอย่าง อันนี้ไม่ถูก เพราะความดีความชั่วแยกกัน และคนเราก็มีความดี ความชั่วเป็นสมบัติทุกคน การที่เรา สิ่งผิดกฎหมายไปใช้ประโยชน์ สิ่งที่ผิดกฎหมายก็ถือว่าเป็นความผิด แต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ก็ถือว่า เป็นความดี”

(ผศ.ดร.พระมหาสมจินต์ สมมาปุณโญ. 2550 : สัมภาษณ์)

และบางรูปได้กล่าวว่า

“ถ้าไม่มี hairy แล้ว รัฐก็ควรจะนำเงินภาษี เงินรายได้จากส่วนอื่นมาใช้ประโยชน์แทนในส่วนนี้ได้ มากให้เป็นทุนการศึกษา เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ขั้นพื้นฐานอยู่แล้วที่รัฐต้องทำประโยชน์ให้กับสังคม ซึ่งคนที่สำเร็จการศึกษาจากเงิน hairy ในส่วนนี้ เขาก็จะเรียกว่าจบการศึกษาเพราะภารพนั้น ซึ่งจะติดใจ เด็กไปตลอดชีวิต ดังนั้นเรื่องรายได้หามาจากทางอื่นได้เยอะ”

(พระเทพโภศล. 2550 : สัมภาษณ์)

ในส่วนของพระภิกษุฝ่ายบริหาร ท่านได้กล่าวไว้ว่า

“มีทั้งผลดี ผลเสีย และผลกระทบต่อสังคม ผลดีคือสามารถนำรายได้ในส่วนนี้ไปใช้สาธารณประโยชน์ โดยส่วนหนึ่ง ในด้านผลเสียคือทำให้ประชาชนเสียเงินเสียทอง มิหนำซ้ำยังทำให้ประชาชนติดอยู่ใน อบายมุขการพนัน โดยเป็นการสนับสนุนจากรัฐอีกด้วย”

(พระพิพัฒน์ศาสนธรรม. 2550 : สัมภาษณ์)

“ถ้านำเงินไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่นให้เด็กเรียนดีแต่ไม่มีทุน ให้เด็กพิการ อันนี้เห็นชอบ แต่ถ้านำไปใช้อย่างอื่นไม่เห็นด้วยเลย”

(พระสุนทรธรรมการณ์. 2550 : สัมภาษณ์)

“ถ้าพูดถึงการนำไปใช้ประโยชน์มันก็เป็นผลดีอยู่แล้ว เพราะไหนๆก็มีแล้ว เลิกไม่ได้ เอาเถอะ ถ้าอย่างนั้นก็นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์กับประชาชน กับสังคมก็ดีเหมือนกัน”

(พระราชวิมลเมธี. 2550 : สัมภาษณ์)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ซึ่งให้เห็นว่า โดยหลักทางพุทธศาสนา แล้วการนำรายได้จากหวยไปใช้สาธารณประโยชน์ต่างๆนั้น ไม่จัดว่าเป็นการให้ที่ผลหรืออานิสงค์มาก แต่เมื่อไม่สามารถเลิกหวยได้ การนำรายได้ในส่วนนี้ไปใช้ในสาธารณประโยชน์ต่างๆนั้น ก็ดีกว่านำไปใช้ในส่วนอื่น ดังที่พระภิกษุฝ่ายวิชาการได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

“ถ้าพิจารณาตามมุ่งมั่นของมิติทางด้านเศรษฐศาสตร์ การนำรายได้จากการขายสลากรกินแบ่งไปใช้ในสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การให้ทุนการศึกษา การส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนในชาติ หรือด้านการกีฬา เป็นต้น ก็น่าจะเป็นผลดีมากกว่าผลเสีย ทั้งนี้ เพราะหากรัฐไม่มีการจัดจ้างนำรายสลากรกินแบ่งเงินจำนวนนี้ก็อาจจะไปตกแก่ผู้มิอิทธิพลบางกลุ่มภายใต้ประเทศหรือเหลือกนอกประเทศ

1. กำหนดกรอบของการนำเม็ดเงินที่ได้จากการจำหน่ายสลากรกินแบ่ง ไปใช้ในสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ให้ชัดเจน ว่าจะนำไปใช้ในโครงการไหน ใช้อย่างไร มีการติดตามผล ประเมินผลและตรวจสอบ ความถูกต้องเหมาะสมของโครงการอย่างเพียงพอ
2. ควบคุมการจำหน่ายสลากรกินแบ่งให้เกินราคา
3. มีการจัดพิมพ์สลากรกินให้เพียงพอ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อ
4. มีการจัดสรรสลากรกินให้แก่ตัวแทนจำหน่ายอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม
5. กำหนดอายุของผู้ซื้อว่า ควรมีอายุไม่ต่ำกว่ากี่ปี
6. รัฐต้องไม่ดำเนินการใด ๆ เพื่อสนับสนุนส่งเสริม หรือประชาสัมพันธ์อันจะเป็นการชี้นำเพื่อให้ประชาชนมัวมากับการซื้อสลากรกินแบ่ง หรือทำให้ผู้ซื้อรายใหม่ ๆ เกิดขึ้น
7. รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวงวัฒนธรรม หรือ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นต้น ต้องดำเนินการรณรงค์และให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อเลิกเล่นการพนันในทุกรูปแบบ โดยจัดสรรงบประมาณเพื่อรณรงค์ให้เพียงพอและต่อเนื่อง เสมือนการรณรงค์เพื่อเลิกเหล้าและบุหรี่ เป็นต้น”

(พระมหาท่องดี ปัญญาชีโระ. 2550 : สัมภาษณ์)

2.1.5 ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมของภาคสังคม และประชาชน

จากการสำรวจเอกสาร กฎหมาย ระเบียบของโครงการหวยบันดินนั้นจะเห็นว่าเจ้าหน้าที่ซึ่งดำเนินการในเรื่องหวยนั้น จะเป็นพนักงานของรัฐ และในส่วนความจำเป็นของการเข้าไปมีส่วนร่วมของภาคประชาชนนั้นหากจะนำหลักธรรมขึ้นมาเปรียบเทียบ จัดว่าขัดกับหลักธรรมเรื่องสัมมาอาชีวะ และอย่างมุข ดังที่พระภิกษุฝ่ายวิชาการได้ให้ความคิดเห็นว่า

“เรื่องอบายมุขนี้ ถ้าให้คนส่วนมากเข้ามีส่วนร่วมก็ไม่มีประโยชน์ยิ่งจะยุ่งยาก ไม่ควรจะให้คนจำนวนมากเข้าไปมีส่วนร่วม ควรจะรณรงค์ให้เลิกมากกว่า และน่าจะผลักดันนโยบายเกี่ยวกับอาชีพอื่น เพื่อช่วยเหลือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขายหอย เช่น คนพิการ ผลักดันโครงการสร้างอาชีพถึงจะนานนาน 5 ปี 10 ปี ก็ยังจะเป็นประโยชน์มากกว่า”

(ผศ.ดร.พระมหาสมจินต์ สมมานปณิธาน. 2550 : สัมภาษณ์)

และพระภิกษุฝ่ายบริหารกล่าวว่า

“ไม่ว่าจะเป็นคนพิการ หรือหน่วยงานไหนๆก็ไม่ควรจะเข้าไปมีส่วนร่วมให้มาก เพราะจะเป็นการเข้าไปยุ่งกับอบายมุขมากไป”

(พระสุนทรธรรมภรณ์. 2550 : สัมภาษณ์)

“ไม่เห็นจะมีประโยชน์อะไรที่จะให้คนเข้าไปมีส่วนร่วม เพราะแค่นี้ก็ยุ่งมาก ที่ยุ่ง เพราะเต็มไปด้วย อดติ 4 ประการ ขอเพียงแค่มีธรรมากินบาลในการทำงาน แค่นี้ก็จะปลอดปัญหาในเรื่องต่างๆแล้ว”

(พระครูสมทัตธรรมชัย. 2550 : สัมภาษณ์)

“ยิ่งเปิดให้คนเข้าไปมีส่วนร่วมมาก ยิ่งจะแสดงให้เห็นว่าหอยมีโอกาสเลิกยากขึ้น เพราะยิ่งคนเข้าไปยุ่งเกี่ยวมาก มันก็จะกลายเป็นสิ่งที่สังคมขาดไม่ได้”

(พระครูสมทัตธรรมราดา. 2550 : สัมภาษณ์)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ชี้ให้เห็นว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมอาจจะเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ในกิจกรรมอื่น แต่ในเรื่องหอยนี้ซึ่งจัดเป็นเรื่องอบายมุขโดยตรงไม่ควรให้คนเข้าไปมีส่วนร่วมให้มากจะยิ่งเป็นการดี

2.1.6 ด้านการดำเนินการเพื่อลดการขายเกินราคา

การวิจัยในด้านการขายสลากเกินราคานี้ ไม่ว่าจะมองตามหลักของทางโลกหรือทางธรรม ก็ล้วนแล้วแต่ผิดทั้งนั้น ทางโลกถือว่าผิดกฎหมายเกี่ยวกับการขายเกินราคา ส่วนทางธรรมก็ถือว่าขัดกับหลักความสันโดษ ยินดีตามที่ตัวเองได้ คือว่ามีความพอใจอย่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ข้อดื้อ

1. ยกรูปสันโคนช์ คือ ยินดีตามที่เหมาะสมแก่ฐานะของตัวเอง

2. ยถางสันโดง คือ ยินดีตามที่ตัวเองได้ คือการได้ที่สมเหตุสมผล ก็ได้ใจตามการได้นั้น

3. ยถางสันโดง คือ ยินดีตามความรู้ความสามารถที่เรามี ถูกหั้งตอกอยู่ภายนอก ให้อำนาจโลภ หรือความโลภ คือ ความอยากได้ในทางทุจริต ในทางไม่ชอบ ไม่ถูก อยากรู้ ได้ อยากรู้ อยากรู้ ไม่ใช่ของตน ไม่พอใจในสิ่งที่ตนเองมี เป็นต้นเหตุให้คนกระทำความผิด

โลภนั้น จัดเป็นมลทินภัยใน เป็นศัตรุภัยใน ก่อความเสียหาย ทำให้ใจกำเริบ คนรู้เท่าไม่ทันว่ามันเป็นภัยที่เกิดขึ้นข้างใน พอความโลภเข้าครอบงำ เวลาันั้นมีแต่ความมีดตือ มีจิต ถูกโลภครอบงำแล้วย่อ้มหัวเรื่องก่อความทุกข์แก่ผู้อื่น ซึ่งพระภิกษุฝ่ายวิชาการได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า

“ในเรื่องการขายเกินราคานี้ เหตุผลส่วนหนึ่งมาจากสื่อด้วย เมื่อสื่อนำเสนอข่าวมาก ทำให้ความต้องการมากขึ้น คนขายก็ถือโอกาสขึ้นราคาก็ในเรื่องนี้ จัดเป็นเรื่องของกิเลส ความโลภ อยากรู้ได้เกินอาชีพของตัวเอง การขายห่วยก็ถือว่าเป็นอาชีพที่ไม่เหมาะสมอยู่แล้ว การขึ้นราคาก็ให้หายแพงขึ้นก็ยิ่งเป็นการทำให้ขัดกับหลักของจริยธรรมของคนค้าขายไปอีก ดังนั้นคนขายต้องมีจริยธรรม ยึดมั่นในหน้าที่ของตน ว่าสังคมกำหนดว่าซื้อมาเท่านี้ ขายเท่านี้ กำไรเท่านี้”

(พศ.ดร.พระมหาสมจินต์ สมุมปณ์โนญ. 2550 : สัมภาษณ์)

และพระภิกษุฝ่ายบริหารก็มีความคิดเห็นในลักษณะเดียวกัน

“ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายห่วยเกินราคาก็ต้องหยุดความอยากรู้ได้ที่เกินพอดี ถ้าหยุดความอยากรู้ได้เกินพอดีมันก็จะหายไป เพราะคนขายอยากรู้ได้กำไรมากๆ คนซื้ออยากรู้ได้เลขเด็ดๆ โดยเฉพาะเลขเด็ดๆ นี่แหล่สำคัญ ถ้าไม่มีแล้วเรื่องนี้ก็จะพลอยลดไปด้วย”

(พระราชวิมลเมธี. 2550 : สัมภาษณ์)

และอีกมุมมองหนึ่งของพระภิกษุฝ่ายบริหาร

“ตรงนี้มันเป็นปลายเหตุแล้วสำหรับเรื่องสลากราคาก็ต้องไปดูที่ต้นเหตุว่าเริ่มแรกกระบวนการดำเนินการมันไปร่องไสหรือเปล่า ยี่ป้า ชาบ้าเป็นยังไง ไม่มีการยัดเงินให้ตั้งแต่เกี่ยวกับการขอรับสลากรก่อนนะ ต้องขอจัดตรงนี้ก่อน แล้วก็ลองจับพวกที่ขายเกินราคากัน 2-3 ราย ต่อจากนั้นความเที่ยงธรรมก็จะเริ่มปรากฏแล้วที่สุดก็ลองนำหลักทางศาสนาคือ อดีต 4 ไปปฏิบัติ”

(พระครูสมุห์ชัยณรงค์. 2550 : สัมภาษณ์)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ชี้ให้เห็นว่า เพาะการอยากได้เกินมีทั้งในส่วนของคนรับสลากร คนขาย และคนซื้อ เมื่อต่างยังมีความอยากรู้ได้เกินที่ตัวเองมี อยากรู้เหมือนที่คนอื่นมี ก็ยังยากที่จะทำให้การขายสลากรเกินราคาย่ำไปได้

2.1.7 ด้านสลากรอัตโนมัติในอนาคต

จากการสอบถามถึงรูปแบบการขายหวยในอนาคต ซึ่งรัฐบาลกำลังศึกษาถึงผลในส่วนต่างๆอยู่นั้น จัดเป็นรูปแบบที่สนับสนุนให้ประชาชนเล่นหวยมากขึ้น หากจะนำหลักธรรมขึ้นมาเปรียบเทียบ จัดว่าขัดกับหลักธรรมเรื่องอยากรู้ ข้อที่ว่าด้วยห้ามเล่นการพนัน ซึ่งพระภิกษุฝ่ายวิชาการได้ให้ความเห็นไว้ว่า

“ถ้าหากมีสลากรอัตโนมัติ ยิ่งจะทำให้คนเล่นหวยหนักเพิ่มขึ้นอีก คนที่ไม่เคยเล่นก็จะพอลอยเล่น เพราะความสะดวกในการซื้อ ควรที่จะไม่ให้การเล่นที่เป็นอยากรู้แฝ่ขยายมากกว่าที่จะมาทำการพัฒนาให้แฝ่ขยายไป”

(ผศ.ดร.พระมหาสมจินต์ สมมาปณิโญ. 2550 : สัมภาษณ์)

และพระภิกษุฝ่ายบริหารก็มีแนวคิดเหมือนกันว่า

“หากจัดให้มีการขายแบบอัตโนมัติหรือแบบออนไลน์มีผลเสียแน่นอน เพราะตอนนี้คนหลงหลวงแล้ว คนไม่มีสติแล้ว ยิ่งจะสนับสนุนให้สะดวกสบายก็ยิ่งจะไปกันใหญ่ ซึ่งง่ายขายคล่องมั่นก็แน่นอนอยู่แล้ว”

(พระราชวิมลเมธี. 2550 : สัมภาษณ์)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ชี้ให้เห็นว่า การขายหวยแบบที่มีอยู่นั้นก็นับว่าส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสังคมอยู่แล้ว ถ้ารัฐดำเนินการสลากรอัตโนมัติให้เกิดขึ้นมา “จะมีความสะดวกในการซื้อ ทำให้ประชาชนเล่นหวยง่ายขึ้นกว่าเดิม เป็นการสนับสนุนให้ประชาชนมั่วมาในอยากรู้” (พระครูสิภานธรรมวิภัช. 2550 : สัมภาษณ์) ยิ่งจะกระทบต่อสังคม เพราะเมื่อคนไม่มีวินัยเรื่องการเงิน ก็จะไปกดไปซื้อจากตู้อยู่นั้นแหล่ ยิ่งจะตามไปถึงเยาวชน เหมือน กับห้ามเยาวชนสูบบุหรี่ ดื่มเหล้า ก็เห็นเด็กสูบบุหรี่ ดื่มเหล้าเหมือนเดิม นี่แหล่ผลของมัน” (พระครูสมุห์ชัยณรงค์. 2550 : สัมภาษณ์)

2.1.7 ด้านสื่อ

สถาบันสื่อนี้ ถือว่าเป็นสถาบันที่ส่งผลต่อสังคมโดยตรง เพราะเป็นสถาบันที่ส่งข่าวให้สังคมรับรู้ข่าวสารในเรื่องต่างๆ และในการเสนอข่าวเรื่อง hairy ของสื่อนั้นส่วนมากจะเป็นการเสนอในส่วนที่ชี้นำให้คนสนใจ ซึ่งจัดเป็นการซักนำ ซักชวน ให้สังคมหลงไหล hairy ซึ่งส่วนมากหากจะนำหลักธรรมขึ้นมาเปรียบเทียบ จัดว่าขัดกับหลักธรรมเรื่องตัณหา ดังที่พระภิกขุฝ่ายวิชาการได้กล่าวไว้ว่า

“ในสมัยอดีตเรื่อง hairy ไม่ค่อยจะถูกนำเสนอทางสื่อมากนัก เพราะในอดีต wang ที่ให้ถึงจะมากแต่ก็ไม่มากมายเหมือน hairy นั้น เมื่อก่อนเฉพาะคนจนที่เล่น hairy ได้ดิน คนที่พอมีฐานะมีรายได้ ก็จะซื้อลอตเตอรี่ แต่พอเมื่อ hairy นั้นทั้งคนจนทั้งคนรวยต่างก็ซื้อกันทั้งนั้น ถือว่าเป็นการกระตุ้นให้เกิดความอยาก อิจฉาริษยา อย่างถูกเหมือนคนอื่น โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ซึ่งถือว่าเป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนทุกระดับ จัดว่าเป็นข้อเสีย และมีผลกระทบต่อวิถีชีวิต ทัศนคติของสังคม ซึ่งทำให้เมื่อเป็นแฟชั่น ซึ่งเรื่องของ hairy นั้น สื่อไม่ควรจะนำเสนอด้วยซ้ำไป และน่าจะลงติดตามดูว่าคนที่ถูก hairy แจ็กพอตนั้น ผ่านไป 4 ปีแล้ววิถีชีวิตของเขาก็เป็นยังไง เพื่อจะนำมาให้สังคมได้รับทราบ น่าจะได้ประโยชน์มากกว่า”

(พศ.ดร.พระมหาสมจินต์ สมมาปุญโญ. 2550 : สัมภาษณ์)

ฝ่ายพระภิกขุฝ่ายบริหารแสดงความคิดเห็นไว้ว่า

“สื่อนั้นมีส่วนที่ดีคือ ทำให้คนเห็นถึงความโปรดังใจของผู้คนในการดำเนินการ แต่ในข้อเสีย คือทำให้คนต้องมัวเมะ ยึดติดอยู่กับ hairy ตลอด เพราะสื่อนี้นำเสนอข่าวเหมือนเป็นชูรสให้ยิ่งมัวเมะยิ่งขึ้น เป็นการสนับสนุนให้ประชาชนเสียเวลาในการจะทำงานอย่างอื่นที่เป็นประโยชน์กับตัวเองและครอบครัว เพราะคนที่เล่นส่วนใหญ่เห็นคนอื่นรวย ก็พยายามหางลุ้นๆ แล้วๆ เป็นการทำให้สังคมอ่อนแอลงไปด้วย”

(พระราชวิมลเมธี. 2550 : สัมภาษณ์)

และอีกรูปนี้ได้แสดงความคิดเห็นว่า

“สื่อเป็นตัวชี้นำ พูดนำทุกอย่าง คนบริโภคไม่มีโอกาสได้ร้องเรียกว่าต้องการอะไร ยิ่งสื่อออกข่าวสารเกี่ยวกับ hairy มากเท่าไร ก็ยิ่งจะเป็นการชี้นำ ซักชวนให้สังคมสนใจ hairy มากขึ้น”

(พระครุวิมลศีลคุณ. 2550 : สัมภาษณ์)

และยังมีอีกรูปหนึ่งก็ได้แสดงกล่าวไว้เช่นเดียวกันว่า

“ไม่เห็นด้วยที่สื่อจะนำเสนอเรื่องอบายมุข ห่วย หรือการพนันบ่อยๆ เพราะจะทำให้ประชาชนคุ้นเคย และสนใจ ดูด้วยอย่าง ชาวบ้านที่อาตมาได้สอบถามถึงข่าวสารต่างๆ ที่ออกทางทีวี วิทยุ ไม่ค่อยจะรู้หรอก แต่พอเรื่อง hairy หลังตั้งหน้าตั้งตาพังเหลือเกิน มันก็ทำให้ชาวบ้านหมกมุนในเรื่อง hairy ควรที่จะเอาเวลา หรือเนื้อที่ในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับอบายมุขไปใช้ในทางที่ดีกับสังคมมากกว่า”

(พระครุสุมณฑ์ธรรมราดา. 2550 : สัมภาษณ์)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ชี้ให้เห็นว่า การนำเสนอข่าวนั้น จัดเป็นตัวกิเลสสำหรับประชาชนคนเสพทั้งหลาย เพราะทำให้เกิดความอยากได้ อยากรู้ อยากรู้ เป็น ตามที่ข่าวเสนอ ซึ่งสื่อควรจะนำเสนอสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่สังคมมากกว่าที่เป็นอยู่

2.2 ด้านบทบาทจุดยืนของสถาบันพุทธศาสนา

ในส่วนนี้จะแสดงผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับจุดยืนของพุทธศาสนาในวิกฤตครั้งราเช่นนี้ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติ ซึ่งพระภิกษุฝ่ายวิชาการได้เสนอว่า

“จุดยืนของสถาบันทางพระพุทธศาสนาจะต้องมั่นคงต่อคำสอนของพระพุทธองค์ ผู้เป็นพุทธบิดร ซึ่งได้วางหลักไว้ว่า บุคคลผู้เป็นสาวกย่อมไม่เสพทางเสื่อมแห่งโภคะ 6 หรือ “อบายมุข 6” หมายถึง ช่องทางของความเสื่อม, ทางแห่งความพินาศ, เหตุย่อຍับแห่งโภคทรัพย์ ได้แก่

1. ติดสุราและของมีนeme
2. ชอบเที่ยวกางคืน
3. ชอบเที่ยวดูการละเล่น
4. ติดการพนัน
5. คบคนชั่ว
6. เกี่ยจครั้นการงาน

นอกจากนี้ จะต้องมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำเพื่อบรรสั่งสอนประชาชน ให้เห็นโทษของการเล่น การพนันในทุก ๆ รูปแบบ ควรจะให้มีการรณรงค์เพื่อลด, ละ หรือเลิกการพนันอันเป็นมิจฉาชีวะ เพื่อมาประกอบสัมมาอาชีวะ ตามหลักธรรม 3 ประการ คือ ครองตน ครองคน ครองงาน”

(พระมหาทองดี ปัญญาชิโร. 2550 : สัมภาษณ์)

และอีกท่านหนึ่งได้แสดงไว้ว่า

“คิดว่าพระเราตั้งแต่พระผู้ใหญ่ได้ลงมา เราควรจะต่อต้านอบายมุขและแนะนำประชาชนให้รู้ถึงโทษ ภัย และผลเสียของการติดอบายมุข เล่นพนัน หรือจะมีการคัดค้านอย่างที่มีคนมาแล้วอันนั้นก็เป็นสิ่งที่ดี ก็จะทำให้ประชาชนเห็นว่าพระนี้เอาจริงเอาจัง ทำหน้าที่รักษาคำสอนของพระพุทธเจ้าได้ ตอนแรกอาจ

จะกระทบพระมั่ง อาจกระทบญาติโยมมั่ง 5 ปี 10 ปี แต่นานๆไปเข้าจะเห็นคุณงามความดีของพุทธศาสนา และเข้าใจสิ่งที่เราทำเอง”

(พระเทพโกศล. 2550 : สัมภาษณ์)

พระภิกษุฝ่ายบริหารได้แสดงไว้อย่างน่าสนใจว่า

“ตามความเป็นจริงแล้ว หากคนศึกษาพระธรรมวินัยจริงๆ ทุกอย่างที่เป็นข้อห้ามข้อบังคับพระพุทธเจ้า ได้ตรัสริวัลแล้ว เพียงแค่นำไปปฏิบัติเท่านั้น แต่คนเราร่างที่ไม่ได้ศึกษา หรือบางที่ชอบสิ่งที่เป็นกฎระเบียบ ข้อบังคับ ดังนั้นถ้าหากมีกฎ ระเบียบไว้เป็นตัวบทกฎหมายก็เห็นสมควร”

(พระราชวิมลเมธี. 2550 : สัมภาษณ์)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ชี้ให้เห็นว่า พระพุทธศาสนาดำรงอยู่มา ได้ 2550 ปี เป็นการบ่งบอกว่าเป็นสถาบันที่มีความจริงในด้านหลักธรรม ขอเพียงแค่ประชาชนทุก คนนำหลักธรรมไปปฏิบัติจริงๆ จะคนละข้อห้ามของข้อ หรือยิ่งมากໃต่ยิ่งดี ก็จะเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง แก่สังคม แก่ประเทศชาติ และแก่โลกนี้

2.2.1 มหาเถรสมาคม

ในส่วนของสถาบันหลักของคณะสงฆ์คือมหาเถรสมาคมนั้น จัดเป็นคณะบริหารที่มีอำนาจบังคับบัญชาคณะสงฆ์ทั่วสังฆมณฑล ดังนั้นการแสดงออกของมหาเถรสมาคมแต่ละครั้ง แต่ละอย่าง แต่ละเรื่องย่อมได้รับการสนใจจากสังคม ดังนั้นพระภิกษุฝ่ายวิชาการมีความคิดเห็นว่า

“มีประกาศของสมเด็จพระสังฆราช ห้ามพระใบ้ห่วย ให้ห่วย แต่ไม่ได้ห้ามให้พระเล่นห่วย ดังนั้น่าจะมีกฎ หรือ ระเบียบเกี่ยวกับเรื่องอบายมุขให้ชัดเจน และมีคุณอยดูแลเรื่องกฎระเบียบให้ดำเนินไปได้ และมีบทบาทต่อสังคมในเรื่องอบายมุขมากกว่าที่เป็นมา คือ

1. ในการเทคโนโลยี อบรม ในที่ต่างๆ ควรมีสักเรื่องที่พูดให้ประชาชนได้ฟังเรื่องlobaymuk และควรพูดไปตลอด

2. สถานะ บทบาท จุดยืนของศาสนาบุคคลคือพระภิกษุ สามเณร ต้องกล้านำเสนอความคิดเห็นว่า อบายมุขผิดหลักธรรม

3. ควรจะมีระบบออกเสียงของมหาเถรสมาคม ที่มีความรู้ความสามารถและเป็นที่ยอมรับนับถือ พูดออกเสียง”

(ผศ.ดร.พระมหาสมจินต์ สมมาปุญโญ. 2550 : สัมภาษณ์)

ในส่วนพระภิกษุฝ่ายบริหารก็เสนอความคิดเห็นว่า

“ในส่วนของมหาเถรสมาคมน่าจะมีคำสั่งるようにว่า ให้วัดซ้ายกันรองขวา การพนันทุกอย่างเป็นอย่างมุข และบอกถึงโภษของอย่างมุข เพราะพระพุทธเจ้าก็ทรงตรัสไว้ว่า การพนันทุกอย่างเป็นเครื่องนิบหาย และควรจะมีการดำเนินการตามหลักของการพัฒนาคือ เริ่มต้น ติดต่อ ติดตาม”

(พระสุนทรธรรมราชน. 2550 : สัมภาษณ์)

และอีกรูปแสดงความคิดเห็นว่า

“มหาเถรสมาคมควรจะประกาศชี้ถึงผลเสียหรือโทษของอย่างมุข โทษของการพนันให้ประชาชนได้รู้ตามหลักพุทธศาสนา แต่ในเรื่องของหายนั้นมหาเถรสมาคมไม่ควรห้าม หรือไม่ควรสนับสนุน ควรวางแผนเป็นกลาง”

(พระครุฑุจิธรรมวิมล. 2550 : สัมภาษณ์)

แต่ก็มีความคิดเห็นที่เป็นอีกแนวทางหนึ่งคือ

“โดยส่วนตัวแล้ว คิดว่าไม่ควรจะนำเรื่องนี้เข้าไปเกี่ยวกับมหาเถรสมาคม และมหาเถรสมาคมก็ควรวางแผนเป็นกลาง ไม่สนับสนุน ไม่ห้าม เหตุก็ เพราะ 1. คนทุกคนสามารถทำความดีด้วยตนเองได้ 2. ส่งเสริมให้คนอื่นทำความดีได้ 3. อนุโมทนาที่คนอื่นทำดี”

(พระครุฑุสมนธรรมราดา. 2550 : สัมภาษณ์)

ในส่วนมรรภมีความรู้ทางด้านศาสนาแสดงความคิดเห็นไว้ว่า

“ควรอบรมบุคลากรทั้งที่เป็นนักบวชและศาสนาชนให้มีความรู้ มีความสามารถ มีความเข้มแข็ง เมื่อศาสนามีบุคลากรที่เข้มแข็ง จึงให้ศาสนาอยู่รื้วและประชาชนให้ลับ ละ เลิก อย่างมุข และควรดำเนินไปเรื่อยๆ เพราะเหตุที่ว่าพระภารกิจขึ้นมาเรื่อยๆ จะให้ทุกคนรู้เหมือนกันหมดไม่ได้ จึงต้องค่อยสั่งสอนกันไปอย่างต่อเนื่อง”

(ศ.กีรติ บุญเจือ. 2550 : สัมภาษณ์)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ชี้ให้เห็นว่า ศาสนาพุทธนั้นจัดว่าเป็นศาสนาที่คนส่วนใหญ่ในประเทศไทยนับถือ แต่การนับถือนั้นเป็นการนับถือในนาม การนับถือ

โดยการเข้าไปศึกษาข้อวัตรปฏิบัติจริง จนนั้นมีน้อย ดังนั้นข้อดี ข้อเสีย ในส่วนต่างๆตามหลักธรรมของพุทธศาสนานั้น คนส่วนใหญ่ไม่รู้ หากมหามาตรสมาคมจะแสดงบทบาทอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้สังคมได้รับทราบถึงหลักธรรมทางพุทธศาสนา กัน่าจะเป็นส่วนที่ดี

2.2.2 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ในส่วนของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาตินั้น โดยหลักการแล้วหน้าที่และบทบาทในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของพระพุทธศาสนา พระภิกษุฝ่ายวิชาการได้ให้ความคิดเห็นว่า

“สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยหลักการน่าทำตัวให้เป็นเลขา เป็นลูกศิษย์ของมหาเถรสมาคม และควรแสดงบทบาท จุดยืน เพื่อให้ประชาชนลด ละ เลิกอนบายนุข อีกทั้งยังน่าจะทำงานร่วมกับมหาเถรสมาคมด้วย คือ เมื่อมหาเถรสมาคมมีมติให้กระทำอะไร สำนักงานพุทธศาสนา ก็ควรจะช่วยสนับสนุนนำไปเสนอข่าวทางสื่อ หรือเมื่อมีกระบวนการเสียงของมหาเถรสมาคม ก็แจ้งไปแก้สื่อต่างๆ ให้ได้รับทราบ เพราะหลายครั้ง ทั้งที่มีมติอะไรต่างๆ แต่เมื่อสื่อไม่ได้สนใจไม่นำเสนอ ผลที่ได้ก็น้อย จุดตรงนี้สำนักงานพุทธศาสนาควรจะเข้ามาช่วยผลักดัน ยานวยความสะดวกโดยการซักชวนสื่อให้เข้ามานำเสนอ ดังนี้จะถือว่าเป็นการทำงานตามหน้าที่ ทำงานให้เหมาะสมกับตำแหน่ง”

(ผศ.ดร.พระมหาสมจินต์ สมมาปุญโญ. 2550 : สัมภาษณ์)

พระภิกษุฝ่ายบริหารได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า

“ว่าตามหลักจริงๆแล้ว สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติต้องทำหน้าที่รับใช้พระ ค่อยให้บริการความสะดวกในกิจธุรของคณะสงฆ์ เมื่อคณะสงฆ์มีมติออกมา เช่นไร ก็ขวนขวยในการดำเนินการตามนั้น นี่คือหน้าที่ของสำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ”

(พระสุนทรธรรมภรณ์. 2550 : สัมภาษณ์)

และบางรูปได้กล่าวไว้ว่า

“สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ ก็ทำหน้าที่กระจายข่าวตามมติที่มหาเถรสมาคมได้ออกไปยังประชาชน “ไปยังวัดวาอารามต่างๆ”

(พระสุจิธรรมวิมล. 2550 : สัมภาษณ์)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ชี้ให้เห็นว่า โดยแท้จริงแล้ว หน้าที่บทบาท ของสำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาตินั้น คือการทำหน้าที่ตามที่มหาเถรสมาคมกำหนดไว้ โดยอย่างอำนวยความสะดวกในสิ่งที่คณะกรรมการฯ ทำไม่สะดวก

2.2.3 สถาบันการศึกษา

- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
- มหาวิทยาลัยมหากุฏราชวิทยาลัย

ในส่วนของสถาบันการศึกษาของคณะกรรมการฯ นอกจากกองบาลีสนา�หลวง และ กองธรรมสนามหลวงแล้ว มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหากุฏ ราชวิทยาลัยจัดเป็นสถาบันที่ผลิตบุคลากรทางพุทธศาสนาให้มีความรู้ทั้งทางโลกทั้งทางธรรม เพื่อช่วยปรับปรุงองค์ประกอบของธรรมวินัยให้ดำเนินไป เมื่อൺร่างรถไฟช่วยยืด ประกอบให้ตัวรถไฟไปถึง จุดหมายได้ฉันนั้น ในส่วนนี้พระภิกษุฝ่ายวิชาการได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า

“สถาบันการศึกษาน่าจะเป็นผู้แทนของมหาเถรสมาคมได้ เพราะทางผู้หลักผู้ใหญ่ก็ได้ให้โอกาสเข้าประชุมในมหาเถรสมาคมด้วย จึงควรเป็นกระบวนการสื่อสารของมหาเถรสมาคมด้วย หรือควรจะมีการแต่งตั้งผู้แทนเพื่อจะได้ออกมาแสดงบทบาท ความคิดเห็นในเรื่องราวด่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม สรุป ควรดำเนินการอย่างน้อยๆ 2 ประการคือ

1. กำหนดตัวบุคคลเพื่อเป็นตัวแทนในการแสดงความคิดเห็น ในเรื่องราวด่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม
2. หาช่องทางเอกสารไปสื่อ เอกสารให้เข้าถึงสังคม”

(ผศ.ดร.พระมหาสมจินต์ สมมาปุญโญ. 2550 : สัมภาษณ์)

พระภิกษุฝ่ายบริหารกล่าวว่า

“เชื่อว่าเมื่อมหาเถรสมาคมมีกฎอحكام ทั้งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหากุฏราชวิทยาลัยก็นำไปปฏิบัติตามอยู่แล้ว”

(พระสุนทรธรรมการณ์. 2550 : สัมภาษณ์)

และบางรูปกล่าวว่า

“สถาบันการศึกษาควรจะเน้นการเรียนการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องอยามุขโดยเฉพาะ และน่าจะให้มีการสอดแทรกลงในแต่ละวิชา เพื่อจะได้ให้ทั้งครูและนักศึกษาได้คิด “ได้สนใจกันให้บ่อย และจะได้ช่วยหาแนวทางในการแก้ไข”

(พระครูสุจิธรรมวิมล. 2550 : สัมภาษณ์)

ส่วนผู้มีความรู้ทางด้านศาสนาล่าวว่า

“ ควรอบรมบุคลากรทั้งที่เป็นนักบวชและศาสนาชนให้มีความรู้ มีความสามารถ มีความเข้มแข็ง เมื่อศาสนามีบุคลากรที่เข้มแข็ง จึงให้ศาสนาค่อยๆ แนะนำประชาชนให้ลั่ง ละ เลิก อบายมุข และควรดำเนินไปเรื่อยๆ เพราะเหตุที่ว่าบุคลากรเกิดขึ้นมาเรื่อยๆ จะให้ทุกคนรู้เหมือนกันหมดไม่ได้ จึงต้องอยู่สั่งสอนกันไปอย่างต่อเนื่อง ”

(ศ.กีรติ บุญเชื้อ. 2550 : สัมภาษณ์)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ชี้ให้เห็นว่า ทุกสถาบันทางพุทธศาสนาควรจะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ต่างช่วยประคับประคองกันไป เพื่อ darm หลักธรรมและแนะนำหลักธรรมให้ประชาชนได้เข้าใจ

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง “นโยบายสลากริเชษฐ์แบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวของรัฐบาลที่มีผลกระทบต่อหลักธรรมาทางพุทธศาสนา” มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของนโยบายสลากริเชษฐ์แบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวของรัฐบาลที่มีต่อ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานสลากริเชษฐ์แบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวของรัฐบาล ผลกระทบต่อหลักธรรมาทางพุทธศาสนา ซึ่งผู้วิจัยได้แยกทำการสัมภาษณ์เจ้าลีกจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้คือ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในฝ่ายของศาสนา และในฝ่ายของมรรคาส

ในการสัมภาษณ์จะมีการแบ่งการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ฝ่ายศาสนา

1.1 พระภิกษุฝ่ายบริหาร จำนวน 9 รูป

1.2 พระภิกษุฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 รูป

2. ฝ่ายมรรคาส

2.1 ผู้มีความเชี่ยวชาญด้านศาสนา จำนวน 1 คน

2.2 บุคคลทั่วไป จำนวน 2 คน

สรุปผลการวิจัย

1. ส่วนเอกสาร

ในส่วนนี้จะเป็นการสรุปข้อมูลที่เกี่ยวกับสำนักงานสลากริเชษฐ์แบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัว นโยบายสลากริเชษฐ์แบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัว

ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจและสังคมกับสำนักงานสลากริเชษฐ์แบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัว

จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยในอดีตเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้รัฐบาลต้องดำเนินการสลากริเชษฐ์แบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัว แยกเป็นหัวข้อหลักๆ คือ เพื่อหารายได้เข้ารัฐ และเพื่อหารายได้ไปใช้สาธารณะประโยชน์

ความสัมพันธ์ระหว่างสำนักงานสลากริเชษฐ์แบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัว

สำนักงานสลากริเชษฐ์แบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัว ดำเนินการสลากริเชษฐ์แบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัว ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลเห็นควรสนับสนุนนโยบายป้องกันและปราบปรามธุรกิจ nokkaphamayong ของรัฐบาล จึงขอเสนอให้มีการออกสลากริเชษฐ์แบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว

ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจและสังคม กับ นโยบายสลาภพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัว

เนื่องจากรัฐบาลได้เล็งเห็นว่าหมายต่อต้านเป็นเศรษฐกิจของระบบที่มีเงินหมุนเวียนเป็นจำนวนมาก จึงได้พยายามเข้ามาลดบทบาทความสำคัญลง เพื่อที่จะนำเงินของระบบนี้ทำถูก กฎหมายและรัฐสามารถบริหารและกำกับดูแลได้

ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายสลาภพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัว กับ เศรษฐกิจและสังคม

จากการดำเนินการเกี่ยวกับนโยบายสลาภพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวของรัฐบาล อาจกล่าวได้ว่าการดำเนินการประสบผลสำเร็จในแบบที่ทำให้หมายบันดินเป็นที่นิยมของประชาชน และทำให้รัฐบาลมีรายได้แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าจะทำให้หมายต่อต้านหมดไป แต่กลับทำให้เกิดกลุ่มผู้เล่นหน้าใหม่เพิ่มขึ้น คือเด็กนักเรียน นักศึกษาทั้งในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างสำนักงานสลาภกินแบ่ง กับเศรษฐกิจและสังคม

จากการดำเนินการของสำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาล เงินรายได้จากการออกสลาภ นำรุ่งการกุศลแต่ละโครงการได้พัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับ ความเป็นอยู่ ของประชาชนชาวไทยให้ดีขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม ประโยชน์ในทางตรง

ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายสลาภพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัว กับ สำนักงานสลาภกินแบ่ง

จากการดำเนินการสำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายสลาภพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัว ทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกันของสังคม ทั้งในส่วนที่เห็นด้วยว่ามีผลดี และในส่วนที่ไม่เห็นด้วยว่ามีผลเสีย ในส่วนผลดีก็คือรัฐบาลมีงบประมาณในการดำเนินงานในส่วนผลเสียคือทำให้ประชาชนตอกย้ำภัยในอย่างมุน

2. การสัมภาษณ์

จะเป็นการสรุปการสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลกระทบของนโยบายสลาภพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัวต่อหลักธรรมทางพุทธศาสนา

1. ด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม

จากการศึกษานโยบายสลาภพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวของรัฐบาลนั้น จะพบว่าในส่วนเศรษฐกิจและสังคมได้รับผลกระทบหลักหลายอย่าง ซึ่งแต่ละอย่างนั้นก็จัดว่าขัดกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาทั้งนั้น คือ ขัดกับทิภูรัมมิกัตประโยชน์ และ สันโดษ ดังนี้

1.1 ด้านเศรษฐกิจ

ขัดกับหลักธรรมในข้อทิภูรัมมิกัตประโยชน์ ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน ซึ่งสามารถแยกเป็นข้อต่างๆ ได้ในด้านผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ ดังนี้คือ

ประเทศไทยสูญเสียความสามารถในการผลิต

ในส่วนนี้ก็ล่าไว้ได้ว่า เพราะขัดกับหลักทิฎฐิรัมมิกัตถประโยชน์ข้อที่ว่า
ด้วย อุปฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่นในการประกอบกิจเลี้ยงชีวิตในธุระหน้าที่ของตน
หนึ่นึครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น

เพรากการไม่นำหลักทิฎฐิรัมมิกัตถประโยชน์ข้อที่ว่าด้วย อารักษ์
สัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา รักษาทรัพย์ที่ตนหมายได้ไม่ให้เป็นอันตรายคือ การรักษา รู้จัก
คุ้มครอง เก็บ รักษาให้ไปปฏิบัติ จึงทำให้ประชาชนที่ยากจนซึ่งเป็นส่วนใหญ่ชอบเล่น

ผลต่อการกระจายรายได้

ในส่วนนี้นับว่าขัดกับหลักทิฎฐิรัมมิกัตถประโยชน์ทั้ง 4 ข้อ คือ

1. อุปฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่นในการประกอบกิจ
เลี้ยงชีวิตในธุระหน้าที่ของตน

2. อารักษ์สัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา รักษาทรัพย์ที่ตนหมาย
ได้ไม่ให้เป็นอันตราย

3. กัลยาณมิตรตตา คบเพื่อนดี

4. สมชีวิตา เลี้ยงชีพพอประมาณ พอดีอย่างกับกำลังทรัพย์ที่ตนหา
มาได้

1.2 ด้านสังคม

ในส่วนนี้ขัดหลักธรรมที่เหมาะสมกับสังคม คือ สันโดษ ความพอใจด้วยของของตนที่มีอยู่
และได้มา ซึ่งจัดเป็นสัลเลขธรรม คือ ธรรมเครื่องขัดเกลากิเลส ทำให้เบากายเบาใจได้ดีมากประการ
หนึ่งแบ่งออกเป็น 3 คือ

1. ยถาปสันโดษ คือ ยินดีตามที่เหมาะสมแก่ฐานะของตัวเอง

2. ยถาลากสันโดษ คือ ยินดีตามที่ตัวเองได้ คือการได้ที่สมเหตุสมผล ก็ดีใจตามการ
ได้นั้น

3. ยถาพลสันโดษ คือ ยินดีตามความรู้ความสามารถที่เรามี

ผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน

เพรากการไม่ปฏิบัติตามหลักธรรมเรื่องสันโดษ ข้อ ยถาลากสันโดษ ในปี 2549
วัยรุ่นในระดับมัธยมและอุดมศึกษามีการเล่นห่วยบนดินสูงถึงร้อยละ 20 คิดเป็นเยาวชน 1.5 ล้านคน
ทั้งที่ก่อนจะมีห่วยบนดินเยาวชนเล่นห่วยประมาณร้อยละ 5 ห่วยบนดินจึงจัดได้ว่าเป็นการกระตุ้นให้
เด็กติดการพนันเพิ่มขึ้นถึง 4 เท่า หรือเพิ่มขึ้น 1 ล้านคน

ผลกระทบต่อคนจน

เพราะไม่ปฏิบัติตามหลักสันโดษ ข้อ ย累积 ดังนั้นคนเล่นหวยกันอย่าง กว้างขวางในทุกชั้นรายได้ แต่เนื่องจากคนจนมีจำนวนมาก จึงอนุมานได้ว่าเงินจากการเล่นหวยมา จากคนจนเป็นส่วนใหญ่

ผลกระทบต่อการศึกษา อนาคตของชาติ

นับว่าขัดกับหลักธรรมเรื่องสันโดษทั้ง 3 ข้อ เพราะการที่รัฐอ้างว่า “การพนัน เป็นสิ่งที่ไม่สามารถทำให้หมดไปได้ในสังคม จึงต้องมีการจัดระเบียบ” ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้ต่อไปใน อนาคตสิ่งผิดกฎหมายต่างๆที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ยาเสพติด ก็อาจจะทำให้ถูกกฎหมาย เช่นเดียวกัน หากเป็นเช่นนั้นแล้ว ในอนาคตการพนันอาจกลายเป็นเรื่องธรรมดा กล้ายเป็นวิถี ประชาไปจริงๆ

2.ด้านสถาบัน กระบวนการ และพฤติกรรมของสำนักงานสลากรกิจแบ่งรัฐบาล

จากการศึกษาปัจจัยของนโยบายสลากรพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ที่มีผลกระทบต่อ หลักธรรมทางศาสนาพบว่า ปัจจัยทางด้านสถาบัน กระบวนการ และพฤติกรรมของสำนักงานสลากร กิจแบ่งรัฐบาล เป็นปัจจัยหนึ่งที่คาดว่าจะมีความขัดแย้งกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา โดยการ นำเสนอข้อมูลในส่วนนี้จะแยกการนำเสนอออก 2 ด้าน ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านสำนักงานสลากรกิจแบ่งรัฐบาล

การมีสำนักงานสลากรกิจแบ่งรัฐบาลนั้น ในทางพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทถือว่า เป็นเรื่องที่ผิดโดยส่วนเดียว เพราะการพนันเป็นอย่างมุ่งคือหนทางแห่งความเสื่อมความชิบหาย โดยขัดกับหลักธรรมหลายข้อด้วยกันคือ

1. สัมมาอาชีวะ
2. เรื่องอนบายนุข
3. เรื่องกรรมสัทธา ความเชื่อในหลักกรรม คือเหตุและผล
4. สันโดษ ยินดีตามที่ตัวเองได้ ความพอเพียง

2.1.1 ด้านผลดี ผลเสีย ของสำนักงานสลากรกิจแบ่งรัฐบาล

หากมองตามมุ่งของพุทธศาสนาโดยตรงแล้ว การพนันไม่ว่าจะเป็นอย่างไหน ก็แล้วแต่ จะเป็นสิ่งผิดกฎหมาย หรือถูกกฎหมายก็ผิดหลักธรรมทั้งนั้น โดยเฉพาะเรื่องอนบายนุข เพราะไม่ทำให้เกิดประโยชน์กับบุคคลผู้เข้าไปเกี่ยวข้องโดยประการทั้งปวง หากแต่่ว่า การจะมอง เพียงมุ่งมองเดียวโดยขาดการมองในอีกหลายมุมจะทำให้เกิดผลกระทบในอีกหลายส่วน ซึ่งหน้าที่ ในส่วนนี้จัดว่าเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องคิดเปรียบระหว่างผลดี ผลเสีย ต่อสังคม ประเทศ โดยรวม

2.1.2 ด้านความเหมาะสมในการดำเนินการ

หากจะเอาหลักธรรมทางพุทธศาสนามาเทียบกับสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลแล้วจะเห็นว่าสำนักงานนี้ไม่ควรที่จะดำเนินการต่อไป เพราะขัดต่อหลักธรรมเรื่องอย่างมุข ข้อว่าด้วยการพนัน

2.1.3 ด้านผลดี ผลเสีย ของสลากพิเศษ ลอตเตอรี่ และหวยบนดิน

หากมองตามหลักธรรมทางพุทธศาสนาแล้ว จัดเป็นอย่างมุขทั้งสิ้น คือทางแห่งความเสื่อมทั้งนั้น ส่วนเรื่องการดำเนินการ การขาย รางวัล ซึ่งหากมองตามมุขของหลักธรรมทางพุทธศาสนานั้น รูปแบบของลอตเตอรี่จะเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์มากกว่าหวยบนดิน แต่หากมองตามมุขขององค์นักบริหารแล้ว หวยบนดินก็คงเป็นสิ่งที่ดีกว่าทั้งในด้านรายได้และการนำผลประโยชน์ไปใช้ในส่วนต่างๆ

ผลดี ผลเสีย

มุ่งมองในส่วนของลอตเตอรี่จะมีส่วนที่ดีกว่าหวยบนดิน ที่ว่าดีกว่านี้คือดีกว่าในด้านไม่สนับสนุนให้ประชาชนติดอยู่ในอย่างมุขมากเกินไป ซึ่งจะแตกต่างกับหลักการของเศรษฐศาสตร์ที่ว่าไปที่มุ่งหวังกำไรมากกว่า

ความเหมาะสมในการดำเนินการ

การจะดำเนินการต่อไปนั้นถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐบาลโดยตรงที่จะตัดสินใจดำเนินการหรือไม่ หากแต่การดำเนินการนั้นต้องเลือกพิจารณาดูว่าสิ่งไหนเป็นประโยชน์แก่สังคม แก่ประเทศโดยรวม สิ่งไหนที่ได้ประโยชน์ในบางส่วนแต่ทำให้ส่วนที่เหลือซึ่งเป็นส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ แล้วก็ตัดสินใจให้เหมาะสม ให้ควร

2.1.4 ด้านนโยบายของหวยบนดินที่ว่าด้วยการนำไปใช้สาธารณะประโยชน์

การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบของนโยบายสลากพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ต่อหลักธรรมทางศาสนาพบว่า ปัจจัยทางด้านนโยบายของหวยบนดินที่ว่าด้วยการนำรายได้ไปใช้ในสาธารณะประโยชน์ต่างๆ ขัดกับหลักธรรมว่าด้วยกรรมสัทธรรม ความเชื่อในหลักกรรม

2.1.5 ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมของภาคสังคม และประชาชน

เป็นการขัดกับหลักธรรมว่าด้วยเรื่องสัมมาอาชีวะด้วย เพราะเป็นสิ่งที่ประชาชนไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว

2.1.6 ด้านการดำเนินการเพื่อลดการขายเกินราคา

ทางโลกถือว่าผิดกฎหมายเกี่ยวกับการขายเกินราคา ส่วนทางธรรมก็ถือว่าขัดกับหลักความสันโดษ ยินดีตามที่ตัวเองได้ คือว่ามีความพอดีก็ต้องอยู่ภายใต้อำนาจโอลกะ หรือความโภภ

2.1.7 ด้านสลากอัตโนมัติในอนาคต

หากจะนำหลักธรรมขึ้นมาเปรียบเทียบ จัดว่าขัดกับหลักธรรมเรื่องอย่างมุข ข้อที่ว่าด้วยห้ามเล่นการพนัน

2.1.8 ด้านสื่อ

การนำเสนอข่าวนั้นจัดเป็นตัวกิเลสสำหรับประชาชนคนไทยทั้งหลาย เพราะทำให้เกิดความอยากได้ อยากรู้ อยากรู้ ตามที่ข่าวเสนอ ซึ่งสื่อควรจะนำเสนอสิ่งที่เป็นประโยชน์ แก่สังคมมากกว่าที่เป็นอยู่ หากจะนำหลักธรรมขึ้นมาเปรียบเทียบ จัดว่าขัดกับหลักธรรมเรื่องตัณหา

2.2 ด้านบทบาทจุดยืนของสถาบันพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาดำเนินอยู่มาได้ 2550 ปี เป็นการบ่งบอกว่าเป็นสถาบันที่มีความจริง ในด้านหลักธรรม ขอเพียงแค่ประชาชนทุกคนนำหลักธรรมไปปฏิบัติจริงๆ จะคงจะข้อหรือสองข้อ หรือยิ่งมากได้ยิ่งดี ก็จะเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง แก่สังคม แก่ประเทศชาติ และแก่โลกนี้

2.2.1 มหาเถรสมาคม

ศาสนาพุทธนั้นจัดว่าเป็นศาสนาที่คนส่วนใหญ่ในประเทศไทยนับถือ แต่การนับถือนั้นเป็นการนับถือในนาม การนับถือโดยการเข้าไปศึกษาข้อวัตรปฏิบัติจริงๆ นั้นมีน้อย ดังนั้น ขอดี ข้อเสีย ในส่วนต่างๆ ตามหลักธรรมของพุทธศาสนา นั้น คนส่วนใหญ่ไม่รู้ หากมหาเถรสมาคม จะแสดงบทบาทอย่างโดยย่างหนัก เพื่อให้สังคมได้รับทราบถึงหลักธรรมทางพุทธศาสนา ก็จะเป็นส่วนที่ดี

2.2.2 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

โดยแท้จริงแล้ว หน้าที่ บทบาท ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาตินั้น คือการทำหน้าที่ตามที่มหาเถรสมาคมกำหนดไว้ โดยค่อยอำนวยความสะดวกในสิ่งที่คณะสงฆ์ทำไม่สะดวก

2.2.3 สถาบันการศึกษา

- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
- มหาวิทยาลัยมหากรุณาธิคุณราชวิทยาลัย

ทุกสถาบันทางพุทธศาสนาควรจะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ต่างช่วยประคับประคองกันไป เพื่อ darm หลักธรรมและแนะนำหลักธรรมให้ประชาชนได้เข้าใจ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลกระทบของนโยบายสลากรพิเศษแบบบทท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวของรัฐบาลที่มีต่อหลักธรรมทางพุทธศาสนา สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยในอดีตตั้งแต่ พ.ศ. 2378 ซึ่งประเทศไทยเกิดฝนแล้งทำให้ขาดแคลนน้ำมากแพร่ จนพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นห่วงว่าปัญหาฝนแล้งจะทำให้เงินทองหายาก และรัฐบาลเก็บภาษีได้น้อยลง จึงทรงให้จัดตั้งโรง hairy ขึ้นอย่างเป็นทางการ ซึ่งระบบอากร hairy เป็นแหล่งรายได้สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของรัฐบาล และกิจการสลากรกินแบ่งในประเทศไทยได้รับการพัฒนาปรับปรุงมาโดยลำดับ โดยมีการจัดตั้งเป็นสำนักงานสลากรกินแบ่ง

รัฐบาลเมื่อ พ.ศ. 2517 มีวัตถุประสงค์เพื่อ ออกสากกินแบ่งรัฐบาล จัดการโรงพิมพ์อันเป็นอุปกรณ์ ในการพิมพ์สากกินแบ่งรัฐบาล หรือพิมพ์สิ่งพิมพ์อื่นที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบ และกระทำการอื่นใดที่เกี่ยวเนื่องหรือที่เป็นประโยชน์แก่การดำเนินกิจการของสำนักงานสากกินแบ่งรัฐบาล ซึ่งหลังจากนั้น สำนักงานสากกินแบ่งก็ได้ทำการออกสากเอง และมีหน่วยงานต่างๆ ขอทำการออกสากเพื่อนำรายได้ไปใช้ในส่วนงานสาธารณสุขต่างๆ ทำให้สรุปได้ว่าจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมทำให้รัฐบาลต้องดำเนินการสากกินแบ่งรัฐบาล แยกเป็นหัวข้อหลักๆ คือ เพื่อหารายได้เข้ารัฐ และเพื่อหารายได้ไปใช้สาธารณสุข

จากการดำเนินการสำนักสากกินแบ่งรัฐบาล ตามหน้าที่ที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ. สำนักงานสากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. 2517 นั้น ทำให้มีการจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่รัฐและสาธารณสุข โดยกำหนดการแบ่งส่วนรายได้ ค่าใช้จ่ายแบ่งเป็น เงินรางวัล 60% รายได้แผ่นดิน 28% ค่าใช้จ่ายในการบริหาร 12% สำนักงานสากกินแบ่งรัฐบาล นำส่งเงินรายได้ตามหน้าที่ที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ. สำนักงานสากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. 2517 สมทบเป็นรายได้แผ่นดินเป็นประจำเพื่อให้รัฐนำไปใช้ในการบริหารและพัฒนา

และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 เป็นต้นมา เงินรายได้จากการออกสากบำรุงการกุศลแต่ละโครงการได้พัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับ ความเป็นอยู่ ของประชาชนชาวไทยให้ดีขึ้นทั้งทางตรง และทางอ้อม ประโยชน์ในทางตรง เช่น การดำเนินงานของสภากาชาดไทย ในการส่งเคราะห์ผู้ยากไร้ การก่อสร้างอาคารตรวจรักษาให้กับผู้ป่วย รวมทั้งการจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์แพทย์ที่มีประสิทธิภาพ การสนับสนุนการศึกษาสำหรับข้าราชการใน การเล่าเรียนยังต่างประเทศผ่าน สำนักงาน ก.พ. การพัฒนาศักยภาพของชาติ และร่วมเป็นผู้สนับสนุนหลักในการหารายได้ในการจัด แข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ ตลอดจนโครงการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดในระดับประเทศ

สำหรับประโยชน์ทางอ้อม จะเป็นเรื่องของการ สร้างงานเสริมอาชีพ โดยสำนักงานสากกินแบ่งรัฐบาลได้จัดสรร สากบำรุงการกุศลให้กับผู้พิการ และผู้ยากไร้อาชีพนำไปจำหน่าย โดยให้ส่วนลด 9% สำหรับผู้ชายที่พิการ และ 8% สำหรับผู้ชายทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ยากไร้ หลังจากได้มีการจัดตั้งสำนักงานสากกินแบ่งรัฐบาล ให้มีการออกล็อตเตอรี่เป็นประจำ การเล่นหวยจึงได้เปลี่ยนมาใช้เลขท้ายของล็อตเตอรี่เป็นการออกหวยแทนหวย ก ข แบบเดิม หวยแบบเดิมจึงกลับเป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่เนื่องจากการเล่นหวยได้ผังรากลีกลงในหมู่ประชาชนสืบแล้ว ถึงแม้ว่า จะมีการยกเลิกหวยแบบเดิมและมีการออกสากกินแบ่งรัฐบาลมาแทนที่ แต่ก็ยังมีคนจำนวนมาก ลังลอบเล่นหวยที่ผิดกฎหมายหรือที่รู้จักกันทั่วไปว่า “หวยได้ดิน” อยู่ตระบากระทั่งปัจจุบัน

หวยได้ดินเป็นธุรกิจผิดกฎหมาย เป็นการพนันที่ยึดถือผลการออกสากกินแบ่งโดยรัฐบาล ไทยเป็นหลัก หวยได้ดินเป็นธุรกิจที่มีมูลค่ามหาศาล เป็นแหล่งรายได้ของผู้ที่ได้รับอันดับเศรษฐีหรือเป็นนักการเมืองชั้นนำของสังคมไทย หลายคนมีอำนาจและอิทธิพลสูง ประมาณการว่า

มูลค่าของหวยได้ดินที่ซื้อขายกันทั้งหมด ใน พ.ศ. 2538 คิดเป็นเงิน 325,184 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ

ธุรกิจหวยได้ดินเป็นธุรกิจที่ผิดกฎหมายมีความผิดในฐานเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษทั้งจำทั้งปรับ โทษจำคุกตั้งแต่ 3 เดือน จนถึง 3 ปี และปรับตั้งแต่ 500 บาท ถึง 5,000 บาท คนที่เล่นหวยได้ดินส่วนใหญ่เป็นคนจนและมีระดับการศึกษาต่ำ โดยธุรกิจนี้มีเงินหมุนเวียนมหาศาลเกี่ยวข้องกับบุคคลมากมายและเกี่ยวข้องกับสังคมในหลายมิติ รวมทั้งเป็นธุกรรมผิดกฎหมายที่สามารถดำเนินอยู่และเติบโตมาได้ช้านาน

เนื่องจากได้เล็งเห็นว่าหวยได้ดินเป็นเศรษฐกิจอุตสาหกรรมที่มีวงเงินหมุนเวียนเป็นจำนวนมาก จึงได้พยายามเข้ามาลดบทบาทความสำคัญลง เพื่อที่จะนำเม็ดเงินจำนวนมากนี้มาทำให้ถูกกฎหมาย จึงได้มีโครงการอุกสลาภพิเศษแบบเลขท้าย 3 ตัว และ 2 ตัว โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อนำรายได้จัดสรรงลับคืนสู่สังคมเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนคนยากจน ในด้านการศึกษา การแพทย์

2. เพื่อสังคมและสาธารณูปโภค

3. เพื่อดำเนินการให้เป็นกิจการที่รัฐสามารถควบคุมและกำกับดูแลได้อย่างเหมาะสมตามกฎหมาย

นับตั้งแต่เริ่มจำหน่ายหวยบนดินจนถึงปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่าการดำเนินการจำหน่ายหวยบนดินของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ประสบผลสำเร็จในแง่ที่สามารถทำให้หวยบนดินเป็นที่นิยมของประชาชนในฐานะทางเลือกใหม่ของสินค้า hairy จะเห็นได้จากยอดขายสลากเลขท้าย 2 ตัว 3 ตัว ในปี 2547 มีมูลค่าถึง 33,168 ล้านบาท และปี 2548 มีมูลค่า 40,469 ล้านบาท

แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าหวยบนดินจะทำให้หวยได้ดินหมดไป เพียงแต่ทำให้ลดการเล่นลงเท่านั้น และขณะเดียวกันผลจากการจำหน่ายหวยบนดินทำให้เกิดกลุ่มผู้เล่นหน้าใหม่เพิ่มขึ้น นอกเหนือจากกลุ่มที่เคยเล่นหวยได้ดินมาก่อน ซึ่งกลุ่มผู้เล่นหน้าใหม่นี้ก็คือ เด็กนักเรียน นักศึกษา ทั้งในระดับมัธยมและอุดมศึกษา ทั้งนี้ก็เพราะว่าหวยบนดินหาซื้อได้ง่าย ราคาถูก โดยใช้เงินเพียงเล็กน้อยก็สามารถซื้อได้ และมีร่วงลอลอใจที่สูงดึงดูดคนทุกเพศ ทุกวัย ได้ถึงแม้ว่าทางฝ่ายรัฐบาลก็ได้ชี้แจงว่ารัฐบาลมีวัตถุประสงค์เพื่อนำรายได้จัดสรรงลับคืนสู่สังคมเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนคนยากจน ในด้านการศึกษา การแพทย์ สังคม และสาธารณูปโภค และเพื่อดำเนินการให้เป็นกิจการที่รัฐสามารถควบคุมและกำกับดูแลให้ถูกต้องอย่างเหมาะสมตามกฎหมาย อย่างไรก็ตามนโยบายนี้ก็ได้สร้างผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจโดยที่รัฐบาลคาดไม่ถึง

จากการดำเนินการสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายสลากพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว ทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกันของสังคม ทั้งในส่วนที่เห็นด้วยว่ามีผลดี และในส่วนที่ไม่เห็นด้วยว่ามีผลเสีย ในส่วนผลดีก็คือรัฐบาลมีงบประมาณในการดำเนินงานในส่วนผลเสียก็คือทำให้ประชาชนตกอยู่ภายใต้อุบัติ จะเห็นได้ว่า นโยบายของรัฐบาลที่นำหวยได้ดิน

มาอยู่บันดินนั้น ไม่ได้มีการประเมินผลกระทบที่ม่องไม่เห็นและที่คาดไม่ถึงไว้ ซึ่งตามนโยบายของรัฐต้องการให้ประชาชนลดการเล่นหวย แต่รัฐไม่ได้คำนึงว่าจะมีประชาชนเล่นหวยมากขึ้น เพราะหวยได้ดินก็ยังไม่สามารถลดหรือห้ามไปได้เลย และที่น่าเป็นห่วงก็คือ กลุ่มที่เล่นหวยได้ขยายวงกว้างไปสู่กลุ่มที่ไม่ค่อยเล่นจากเดิมเมื่อตอนที่หวยเป็นสิ่งผิดกฎหมาย เมื่อรัฐทำให้ถูกกฎหมายก็เริ่มหันมาเล่นกันมากขึ้น เช่น กลุ่มนักศึกษา กลุ่มข้าราชการ เป็นต้น

ดังนั้น แม้ผลสรุปจะอภิมหาว่าห่วยบันดินเริ่มเป็นที่ยอมรับของคนไทย ซึ่งเป็นเครื่องมือดึงเงินออกจากระบบเข้ามาอยู่ในระบบ โดยห่วยบันดินกล้ายเป็นสินค้าที่ประชาชนติดมากขึ้น แต่ห่วยบันดินก็ถือเป็นการพนัน ซึ่งผู้ซื้อมีแต่ขาดทุนแม้ว่าภาครัฐจะเก็บเป็นรายได้ภาษีและนำส่วนที่เล่นหวยย้อนกลับมาช่วยสังคมในด้านต่างๆ แต่ห่วยบันดินก็ยังไม่ใช่เครื่องมือที่เหมาะสมต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเจริญก้าวหน้าแต่อย่างใด

ด้านผลกระทบต่อหลักธรรมทางพุทธศาสนา

ด้านเศรษฐกิจและสังคม

จากการนำนโยบายสลากริเชษฐแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวของรัฐบาลไปปฏิบัติทำให้เกิดทั้งผลดีและผลกระทบในส่วนต่างๆ ของเศรษฐกิจและสังคมทำให้เกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางว่าการขาย “ห่วยบันดิน” ของรัฐบาลนั้นเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งหากจะมองตามหลักพุทธศาสนาอย่างเดียวแล้วถือว่าขัดกับหลักทิภูมิขั้นมิกตติประโยชน์ แต่เมื่อมีข้อบังคับก็ต้องมีข้อให้ปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหานั้น ซึ่งหลักธรรมที่คนในสังคมควรนำไปประพฤติปฏิบัติ เพื่อความอยู่ดีมีสุข คือ ความสันโดษ ความพอใจด้วยของของตนที่มีอยู่และได้มา ซึ่งจัดเป็นสัลเลขธรรม คือ ธรรมเครื่องขัดเกลากิเลส ทำให้เบากายเบาใจได้มากประการหนึ่ง ความสันโดษเป็นธรรมที่มีความสำคัญและจำเป็นมากประการหนึ่งสำหรับทุกคน ไม่ว่าในยุคสมัยใด ยิ่งในโลกปัจจุบันที่มีความเจริญทางด้านวัฒนธรรมกว่าแต่ก่อน เช่น ด้านสิ่งก่อสร้าง การคมนาคม เศรษฐกิจ การศึกษา และในด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ต่างๆ ในขณะเดียวกันผลเมืองของโลกก็เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก จนเกินความต้องการของประเทศไทย ทั้งคนในประเทศไทยต่างๆ ในปัจจุบันก็ยิ่งมีความต้องการในด้านวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น ในสถานการณ์เช่นนี้ สันโดษยิ่งมีความจำเป็นสำหรับทุกคนมากขึ้น

ในโลกปัจจุบัน สิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย สถานที่ทำมาหากิน สถานที่ศึกษา แม้แต่สถานพยาบาลก็ขาดแคลนลงไม่เพียงพอแก่ปริมาณผลเมืองของโลกซึ่งเพิ่มขึ้นทุกปี คนทั้งหลายต้องแข่งขันกันในการทำมาหากิน และในด้านอื่นๆ จึงเกิดปัญหาลับซับซ้อนขึ้นมากมายในสังคมปัจจุบัน เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ การเมือง ปัญหาครอบครัว ปัญหาเยาวชน และยาเสพติด เป็นต้น โดยเฉพาะปัญหาเรื่องปากท้องของประชาชนในเมืองใหญ่ๆ เช่นในกรุงเทพมหานครนั้นนับว่าเห็นได้ชัดมาก

เมื่อเป็นเช่นนี้ บุคคลที่ปรับตัวให้เข้ากับความแปรผันและความเจริญของโลกไม่ทันก็มีความเดือดร้อนและวิตกกังวลไปต่างๆ จนทำให้สังคมเป็นโรคจิตและโรคประสาทเพิ่มขึ้นทุกปี

อันเป็นเหตุให้รัฐต้องสร้างโรงพยาบาลโรคจิตและโรงพยาบาลโรคประสาทเพิ่มขึ้น สังคมพิการขึ้นอย่างรุนแรง เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด และปัญหาครอบครัว เป็นต้น โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ๆ ของโลก

ทั้งนี้ ก็ เพราะความเจริญทางด้านจิตใจของคนเราน้อยไปตามไม่ทันความเจริญทางด้านวัฒนธรรม ยิ่งคนที่ไม่สนใจปฏิบัติศีลธรรมหันหลังให้ศีลธรรมด้วยแล้ว ก็ยิ่งมีความเดือดร้อนมาก ศีลธรรมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้คนเรามีความสุขอยู่ในโลกได้ โดยเฉพาะความสันโดษ เพราะธรรมะข้อนี้หมายแก่ทุกคน ยิ่งในสมัยปัจจุบัน ความสันโดษนี้ก็ยิ่งมีความจำเป็นมากขึ้น เพราะคนเราไม่ว่ายากจนหรือร่ำรวย ถ้าขาดสันโดษเสียแล้วก็ยอมทำความเดือดร้อนให้กับตนเอง และผู้อื่นเสมอ

ส่วนคนที่มีสันโดษ “ไม่ว่าเข้าจะอยู่ในฐานะเช่นไร คือ ไม่ว่าเข้าจะยากจนหรือร่ำรวย ก็ยอมทำความสุขความเจริญให้กับตนเองและผู้อื่นเสมอ อันเป็นผลสะท้อนต่อความสงบสุขและความเจริญของบ้านเมืองอีกด้วย เพราะเหตุนี้เอง พระพุทธเจ้าจึงตรัสรู้ธรรมะข้อนี้ไว้ในมงคลสูตรว่า “ความสันโดษเป็นมงคลอย่างสูง คือ เป็นความเจริญก้าวหน้าในชีวิตอย่างมาก

ส่วนคนที่พ่อใจด้วยของของตนที่มีอยู่และได้มา คือ ไม่ว่าสิ่งใดที่ตนเองมีอยู่และได้มา ก็ไม่พอใจทั้งสิ้น แต่ไปอย่างได้พ่อใจของของคนอื่น หรือพ่อใจอย่างได้ในสิ่งที่ตนไม่มีไม่ได้อันเกินวิสัยเกินกำลังของตน หรือไม่หมายสมกับเพศ ภาวะ และฐานะของตน หรืออย่างได้ในสิ่งที่ไม่เป็นธรรม ไม่ชอบธรรม คนเช่นนี้จัดว่าเป็นคนไม่สันโดษ

แต่ยังมีคนบางคนที่ไม่เข้าใจคำสอนเรื่องสันโดษกล่าวว่า “คำสอนเรื่องสันโดษ สอนให้คนมองอื่นเท่า ขี้เกียจ ทำให้คนยากจนล้าหลัง ถ่วงความเจริญของประเทศชาติ จึงไม่ควรนำมาสอนในบุคปัจจุบันที่ชาติกำลังต้องการพัฒนาอยู่นี้”

คำพูดเช่นนี้ เป็นคำพูดของคนที่ไม่เข้าใจสันโดษ ขาดความเข้าใจในคำสอนของพระพุทธเจ้า และจัดว่าเป็นภัยต่อพระพุทธศาสนา

พระตามความเป็นจริงแล้ว ในพระพุทธศาสนาไม่มีธรรมะข้อใดเลยที่สอนให้คนนี้เกียจ ดังลักษณะตัดสินพระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าข้อหนึ่ง ที่พระพุทธองค์ตรัสแก่นางปชาบดีโโคตรมีเกริว่า “ ธรรมเหล่าใดที่สอนให้คนเกียจคร้าน ธรรมเหล่านั้นไม่ใช่ธรรม ไม่ใช่วินัย ไม่ใช่คำสั่งสอนของพระศาสนา ”

ในพระพุทธศาสนา มีคำสอนที่สอนให้คนสร้างตนสร้างความเจริญทั้งสิ้น แม้ในด้านเศรษฐกิจ ดังที่พระพุทธองค์ทรงแนะนำไว้ว่า คนที่ตั้งตัวได้ในปัจจุบันนั้น จะต้องประกอบด้วยคุณธรรม 4 ประการ คือ

1. อุภูมิสัมปทาน มีความขยันหมั่นเพียรในการงานและการศึกษาเล่าเรียน
2. อาชักษัมปทาน การรู้จักรักษาทรัพย์ที่หากมาได้ด้วยความหมั่นเพียรและรู้จักรักษาการงานไม่ให้เสื่อม
3. กัลป์ยาณมิตตตา การมีเพื่อนเป็นคนดี ไม่คบคนชั่วเป็นมิตร

4. สมชีวิตตา การรู้จักเลี้ยงชีวิตตามความสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หมายได้ “ไม่ให้ฝีดเคืองนัก ไม่ให้ฟูมเพื่อยนัก”

จึงเห็นได้ชัดเจนว่า ในพระพุทธศาสนา มีแต่คำสอนที่ให้สร้างตัวสร้างชาติ “ไม่มีคำสอนใดที่สอนให้คนนี้เกียจ งอมีองอเท้า”

ด้านเศรษฐกิจ

จากการดำเนินหวยบนดินทำให้เกิดรูปแบบเศรษฐกิจใหม่ขึ้นมา ซึ่งขัดกับหลักธรรมในข้อที่ภูริธรรมมิกัตประโยชน์ เพราะถึงแม้ว่ารัฐบาลจะนำรายได้จากการจำหน่ายหวยบนดินกลับสู่สังคมเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนคนยากจน ในด้านการศึกษา การแพทย์ สังคม และสาธารณูปการประโยชน์ ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์แก่สังคม แต่ในขณะเดียวกันก็ได้สร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจโดยที่รัฐบาลคาดไม่ถึง

ประเทศไทยเสียความสามารถทางการผลิต

ในส่วนนี้ก็ล่าวได้ว่า เพราะขัดกับหลักทิภูริธรรมมิกัตประโยชน์ข้อที่ว่า “ด้วย อุปฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่นในการประกอบกิจเลี้ยงชีวิตในธุระหน้าที่ของตน นับว่า ขัดเจนมากในข้อนี้ เพราะหวยบนดินเป็นการมองเมษาประชาชนโดยเฉพาะในวันหวยออก ประชาชนจะไม่สนใจการทำงานทำให้ประเทศไทยเสียความสามารถทางการผลิตไปประมาณ 184,000 ล้านบาทต่อปี “และทำให้เสียทรัพย์ ทำให้ประชาชนฝ่าความจนไว้กับการพนัน กับห่วย ไม่พยายามตั้งหน้าตั้งตาทำมาหากินโดยสุจริต” (พระครูสุจิตธรรมวิมล. 2550 : สัมภาษณ์)

หนึ่ครัวเรือนเพิ่งสูงขึ้น

เพราะการไม่นำหลักทิภูริธรรมมิกัตประโยชน์ข้อที่ว่าด้วย ารักษสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา รักษาทรัพย์ที่ตนหมายได้ไม่ให้เป็นอันตรายคือ การรักษา รู้จักคุ้มครอง เก็บ รักษาไว้เป็นภูบัติ จึงทำให้ประชาชนที่ยากจนซึ่งเป็นส่วนใหญ่ชอบเล่นห่วย ถือว่า ได้รับผลกระทบโดยตรงในส่วนนี้ “ดังที่ได้สอบถามชาวบ้านที่อยู่รอบวัดว่า การเอาหาย รถส. ออมสิน และรัฐบาลมาออกในวันเดียวกันเป็นอย่างไร ชาวบ้านก็บอกว่าเสียค่าหายน้อยลง” (พระครูสุมณฑ์ธรรมราดา. 2550 : สัมภาษณ์) ซึ่งเป็นการบ่งบอกว่าการลดจำนวนหุ้นรูปแบบการเล่นลงไปทำให้รายจ่ายในส่วนนี้ของประชาชนลดลงไปด้วย ถ้ารัฐบาลมองในมุมมองนี้จะเห็นว่าการลดรูปแบบของห่วยลงน่าจะส่งผลดีให้กับประชาชนในส่วนรายได้ และรายจ่ายประการหนึ่งด้วย

ผลต่อการกระจายรายได้

ในส่วนนี้นับว่าขัดขัดกับหลักทิภูริธรรมมิกัตประโยชน์ทั้ง 4 ข้อ คือ

1. อุปฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่นในการประกอบกิจเลี้ยงชีวิตในธุระหน้าที่ของตน

2. ารักษสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา รักษาทรัพย์ที่ตนหมายได้ไม่ให้เป็นอันตราย

3. กälliyatam mitthata คอบเพื่อนดี

4. สมชีวิตา เลี้ยงชีพพอประมาณ พอเพียงกับกำลังทรัพย์ที่ตนามาได้

เพราะเมื่อประชาชนไม่ปฏิบัติตามหลักธรรมทั้ง 4 ข้อนี้แล้ว ย่อมจะประสบกับความยากลำบากในการดำรงชีวิตและหลงติดอยู่ในวงเวียนของอยู่อย่างมุข ซึ่งหมายบันดิنك จัดว่าเป็นชนิดหนึ่งด้วย

นักเศรษฐศาสตร์การคลังเรียกห่วยว่าเป็น “ภาษีคุณจน” เนื่องจากคนส่วนใหญ่ที่ซื้อขายเป็นคนที่มีรายได้น้อย การออกห่วยของรัฐบาลแต่ละประเทศเป็นแนวทางการเก็บภาษีทางอ้อมเพื่อนำเงินไปพัฒนาประเทศแบบหนึ่ง การเก็บภาษีโดยอ้อมผ่านทางหายนั้นเป็นการเก็บภาษีในประเภทที่เรียกว่า “ลดถอย” (Regressive) หมายถึงคนมีเงินมากแบบการอัตราภาษีน้อย ในขณะที่คนมีรายได้น้อยต้องแบกรับอัตราภาษีมาก ทำให้เกิดการกระจายได้ที่ไม่เป็นธรรม สร้างความเหลื่อมล้ำทางสังคมมากยิ่งขึ้น

ด้านสังคม

ในส่วนนี้ขอยกหลักธรรมที่เหมาะสมกับสังคม คือ สันโดษ ความพอใจด้วยของของตนที่มีอยู่และได้มา ซึ่งจัดเป็นสัญลักษณ์ของ คือ ธรรมเครื่องขัดเกลากิเลส ทำให้เบาหายเบาใจได้มาก ประการหนึ่ง

แบ่งออกเป็น 3 คือ

1. ยถาภูปสันโดษ คือ ยินดีตามที่เหมาะสมแก่รูณะของตัวเอง
2. ยถาลาภสันโดษ คือ ยินดีตามที่ตัวเองได้ คือการได้ที่สมเหตุสมผล ก็ดีใจตามการได้นั้น

3. ยถาพลสันโดษ คือ ยินดีตามความรู้ความสามารถที่เรามี

สรุปคือ ความมีความพอเพียงนั้นเอง แต่สันโดษนั้นต้องตีความให้ถูก ไม่ใช่ว่าคือการมองอเทา อันนี้ต้องเข้าใจให้ถูก

จากการศึกษาผลผลกระทบของนโยบายสลากรพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัวและ 3 ตัวของรัฐบาลจากเอกสารพบว่า ห่วยบันดินเป็นทางเลือกใหม่ให้กับประชาชนที่ชื่นชอบในการเสี่ยงโชค อีกทั้งยังไม่ทำให้ห่วยบันดินหายไป เพียงแต่ทำให้ลดไปเท่านั้นและในขณะเดียวกันผลของการจำหน่ายห่วยบันดินทำให้เกิดกลุ่มผู้เล่นหน้าใหม่เพิ่มขึ้น เพราะห่วยบันดินหาซื้อง่าย ราคาถูก และมีเงินรางวัลล่อใจสำหรับประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ซึ่งถือว่าเป็นผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมโดยตรง โดยแบ่งออกได้ดังนี้

ผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน

การศึกษาถึงผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนพบว่าในปี 2549 วัยรุ่นในระดับมัธยมและอุดมศึกษามีการเล่นห่วยบันดินสูงถึงร้อยละ 20 คิดเป็นเยาวชน 1.5 ล้านคน ทั้งที่ก่อนจะ

มีห่วยบันดินเยาวชนเล่นห่วยประมาณร้อยละ 5 ห่วยบันดินจึงจัดได้ว่าเป็นการกระตุ้นให้เด็กติดการพนันเพิ่มขึ้นถึง 4 เท่า หรือเพิ่มขึ้น 1 ล้านคน ซึ่งสาเหตุที่เกิดขึ้นมา ก็ เพราะไม่ปฏิบัติตามหลักธรรมเรื่องสันโดษ ข้อ ยถាលากสันโดษ ยินดีตามมีตามได้ คือ สิ่งใดก็ตามที่เรามีอยู่และได้มาใหม่ เรา ยินดีพอใจในสิ่งนั้นไม่ว่าของนั้นจะน้อยหรือมากเพียงไร

ผลกระทบต่อคนจน

เนื่องจากคนจนมีจำนวนมาก จึงอนุมานได้ว่าเงินจากการเล่นห่วยมาจากการคนจน เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นยิ่งมีรายได้จากห่วยมากเท่าใดก็หมายความว่ายิ่งลงโทษคนจนมากเท่านั้น เพราะกำไรจากห่วยคือการไปดูรายได้มาจากคนจน ซึ่งที่เป็นเช่นนี้ เพราะไม่ปฏิบัติตามหลักสันโดษ ข้อ ยถាលากสันโดษ ยินดีตามกำลัง คำว่า “กำลัง” ในสันโดษข้อนี้หมายถึงกำลังกาย กำลังทรัพย์และกำลังปัญญา คืออย่าทำอะไรให้เกินกำลังของตัวเอง ถ้าทำเกินกำลังแล้วต้องเดือดร้อน ซึ่ง ว่าขาดสันโดษข้อนี้ เช่น เรามีกำลังพอจะยกของหนักถึง 50 กิโลกรัม หรือทำงานหนักเกินกำลังของตน ก็อาจมีการขัดยก หรือล้มป่วยลงได้ เพราะขาดสันโดษข้อนี้ หรือคนมีกำลังทรัพย์เพียงเล็กน้อยแต่ใช้จ่ายเกินกำลังทรัพย์ที่ตนมีอยู่และหมายได้ เมื่อไม่รู้จักประมาณ คือ ไม่รู้ชีวิตพอเพียง ก็ย่อมทำตนเองและครอบครัวให้เดือดร้อน

ผลกระทบต่อการศึกษา อนาคตของชาติ

ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ การสร้างความเข้าใจ หรือแม้แต่ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผ่านการโฆษณาประชาสัมพันธ์ล้วนแต่เป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคม การที่รู้สึกว่า “การพนัน เป็นสิ่งที่ไม่สามารถทำให้หมดไปได้ในสังคม จึงต้องมีการจัดระเบียบ” ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้ต่อไปในอนาคตสิ่งผิดกฎหมายต่างๆ ที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ยาเสพติด ก็อาจจะทำให้ถูกกฎหมาย เช่นเดียวกัน หากเป็นเช่นนั้นแล้ว ในอนาคตการพนันอาจกลายเป็นเรื่องธรรมดากลายเป็นวิถี ประจำไปจริงๆ การที่รู้สึกในนโยบายเช่นนี้ย่อมกระทบต่อกระบวนการขัดเกลาทางสังคม และ ก่อให้เกิดความขัดแย้งในกระบวนการเรียนรู้ตามหลักการกับสิ่งที่ปรากฏในสังคม นับว่าขัดกับหลักธรรมเรื่องสันโดษทั้ง 3 ข้อ

ด้านสถาบัน กระบวนการ และพฤติกรรมของสำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาล

ในส่วนนี้สถาบัน กระบวนการ และพฤติกรรมนี้ สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

ด้านสำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาล

ในส่วนของสำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาลนั้น นับเป็นประเด็นหลักของการอภิปรายผล เพราะจัดว่าขัดกับหลักธรรมโดยตรงหลายประการด้วยกัน คือ สัมมาอาชีวะ อบายมุข กรรมสัทรา และ สันโดษ แต่ธรรมดายังการดำเนินชีพของประชาชนทั่วไป การจะปฏิบัติตามหลักธรรมทุกข้อคงเป็นไปได้โดยยาก

ด้านผลดี ผลเสีย ของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

ในมุมมองของพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทนั้น การเล่นพนันจัดเป็น
อบายมุขโดยประการเดียว ซึ่งถือว่าขัดกับหลักธรรมโดยตรง แต่หากมองตามมุมมองของพุทธ
ศาสนาฝ่ายมหายานแล้ว สิ่งใดก็แล้วแต่เมื่อมีข้อเสีย และข้อดีไม่ต่างกันนัก สิ่งนี้นัดว่าสามารถ
กระทำได้ ดังนั้น ก็พожอมงอกว่าหากมองตามมุมมองพุทธศาสนาโดยตรงแล้ว การพนันไม่ว่าจะ
เป็นอย่างไหหนกแล้วแต่ จะเป็นสิ่งผิดกฎหมาย หรือถูกกฎหมายก็ผิดหลักธรรมทั้งนั้น เพราะไม่ทำให้
เกิดประโยชน์กับบุคคลผู้เข้าไปเกี่ยวข้องโดยประการทั้งปวง หากแต่ว่า การจะมองเพียงมุมมอง
เดียวโดยขาดการมองในอีกหลายมุมจะทำให้เกิดผลกระทบในอีกหลายส่วน ซึ่งหน้าที่ในส่วนนี้จัดว่า
เป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องคิดเบริยบระหว่างผลดี ผลเสีย ต่อสังคม ประเทศโดยรวม ดังที่ได้
สัมภาษณ์ชาวสผสั่นเกี่ยวข้องได้ความเห็นว่า “รัฐบาลมีหน้าที่ในการดูแลประชาชนไม่ให้หมกมุ่น
ในอบายมุขมากเกินไป แต่ไม่ควรจะเข้มงวดมากเกินไป เพราะจะทำให้เกิดความไม่สงบภายในสังคม
ได้” (ศ.กีรติ บุญเจ้อ. 2550 : สัมภาษณ์)

ด้านความเหมาะสมในการดำเนินการ

หากจะเอาหลักธรรมทางพุทธศาสนามาเทียบกับสำนักงานสลากกิน
แบ่งรัฐบาลแล้วจะเห็นว่าสำนักงานนี้ไม่ควรที่จะดำเนินการต่อไป แต่ในทางพุทธศาสนานั้น การ
ปฏิบัติตามหลักธรรมก็ตี การรักษาข้อปฏิบัติต่างๆ ก็ตี พระพุทธเจ้าทรงตรัสให้สาวกปฏิบัติไปตาม
ทางสายกลาง คือไม่หย่อนเกินไป ไม่ตึงเกินไป และในขณะเดียวกัน รัฐบาลก็มีหน้าที่ในการดูแล
ประชาชนไม่ให้หมกมุ่นในอบายมุขมากเกินไป แต่ไม่ควรจะเข้มงวดมากเกินไป เพราะจะทำให้เกิด
ความไม่สงบภายในสังคมได้ (ประมวลจากการสัมภาษณ์ ศ.กีรติ บุญเจ้อ. 2550) ดังนั้นสำนักงาน
สลากกินแบ่งภัยได้การดูแลของรัฐบาลต้องดำเนินการในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนสูงสุด โดย
ไม่ควรละเลยผลกระทบในเรื่องสังคมและเศรษฐกิจ

ด้านผลดี ผลเสีย ของสลาภพิเศษ ลอตเตอรี่ และหวยบุนเดิน

ในส่วนของการเบริยบเทียบผลิตภัณฑ์ของสำนักงานสลากกินแบ่ง
รัฐบาลระหว่างสลาภพิเศษ ลอตเตอรี่ และหวยบุนเดินนั้น ต่างมีส่วนดี และส่วนเสียที่เหมือนกันและ
ต่างกัน หากจะนำหลักธรรมขึ้นมาเบริยบเทียบ จัดว่าขัดกับหลักธรรมเรื่อง อบายมุข ข้อที่ว่าด้วย
การพนัน และมุ่งมองในส่วนของลอตเตอรี่จะมีส่วนที่ดีกว่าหวยบุนเดิน ที่ว่าดีกว่านี้คือดีกว่าในด้าน
ไม่สนับสนุนให้ประชาชนติดอยู่ในอบายมุขมากเกินไป ซึ่งจะแตกต่างกับหลักการของเศรษฐศาสตร์
ที่ว่าไปที่มุ่งหวังกำไรมากกว่า

ด้านนโยบายของหวยบุนเดินที่ว่าด้วยการนำไปใช้สาธารณะประโยชน์

ในส่วนนี้นับว่าพูดถึงปลายเหตุแล้ว ซึ่งการนำรายได้ไปใช้ใน
สาธารณะประโยชน์ต่างๆนั้นก็จัดว่าเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่ต้องดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ได้ให้ไว
แต่ถ้าจะถามว่าเป็นเรื่องที่ถูกต้องหรือเปล่านั้น ในทางพุทธศาสนาแล้วจัดว่าขัดกับธรรม ข้อว่าด้วย
สัมมาอาชีวะ เพาะการสร้างตัวให้มีความสุข ความเจริญได้ในปัจจุบัน นอกจากมีทิภูธัมมิกัตตา

ประโยชน์ 4 ประการดังกล่าวแล้ว คนเราต้องเว้นอบายมุข มีฉะนั้นแล้ว ความเสื่อม ความเดือดร้อน จะเข้ามาสู่ชีวิตได้อย่างแน่นอน เหมือนคนเปิดน้ำดื่มให้ไหลเข้ามาในกระดีอชีวิตของตน แต่ไม่ เปิดทางนำเสียชีวิต ให้ไหลเข้ามา ก็จะเอาตัวไม่รอด เพราะกระดีอชีวิตของเรามีน้ำสกปรก คือ อบายมุข ไหลเข้ามาตลอดเวลา เมื่ออย่างที่คนเป็นจำนวนมากที่ตกลอยู่ในอบายมุข ข้อใดข้อหนึ่งหรือหลาย ข้อ แม้จะมีความขยันหมั่นเพียรรู้จักรักษาทรัพย์ ควบเพื่อนที่ดีและมีชีวิตพอเพียง ก็จะเอาตัวไม่รอดไม่ อาจพบความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต

ฉะนั้น อบายมุข ทางแห่งความเสื่อม จึงมีความสำคัญมากที่ผู้หัวง ความเจริญแก่ตนจะพึงเว้นให้เด็ดขาด มีฉะนั้นแล้วก็จะต้องพบความสุขความทุกข์ความเดือดร้อน อย่างแน่นอน และจะหาความสงบสุขในชีวิตได้ยาก

อบายมุข 6 พระพุทธองค์ตรัสไว้ในสิงคัลกสูตรว่า ทางแห่งความเสื่อมแห่งโภคสมบัติ มี 6 ประการ คือ

- 1.ดื่มน้ำเม่า
- 2.เที่ยวกลางคืน
- 3.เที่ยวดูการละเล่น
- 4.เล่นการพนัน
- 5.ควบคหัวเป็นมิตร
- 6.เกี่ยจปรานการทำงาน

ซึ่งจะเห็นว่า เล่นการพนัน นั้น พระพุทธองค์ตรัสว่าเป็นอบายมุข ดังนั้นบุคคลผู้เป็นบัณฑิตจึงควรเว้นเสียให้ห่างจากการเล่นการพนันเสีย

ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมของภาคสังคม และประชาชน

การเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชน และสังคมในเรื่องที่ผิดนั้นบว่าไม่ สมควรอย่างยิ่ง ควรจะหลีกเลี่ยงหนีห่างเหมือนคนฉลาดเห็นอสรพิษแต่ไกล และหลีกหนีไปด้วยความกลัว ในขณะเดียวกันทุกคนในชาติของเรายังต้องหาทางป้องกันอบายมุขทุกประเภทไม่ให้เกิดแต่ ชนชาติของเรายังให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้แม้จะไม่มีทางทำให้หมดไปเลยที่เดียว

ด้านการดำเนินการเพื่อลดการขายเกินราคา

ด้านการขายสลากรเกินราคานี้ ไม่ว่าจะมองตามหลักของทางโลกหรือ ทางธรรม ก็ล้วนแล้วแต่ผิดทั้งนั้น ทางโลกถือว่าผิดกฎหมายเกี่ยวกับการขายเกินราคา ส่วนทางธรรมก็ถือว่าตกลอยู่ภายใต้อำนาจโลก หรือความโลก คือ ความอยากได้ในทางทุจริต ในทางไม่ชอบ ไม่ถูก อย่างได้ อย่างมี อย่างเป็น ในสิ่งที่ไม่ใช่องค์น ไม่พอใจในสิ่งที่ตนเองมี เป็นต้นเหตุให้คนกระทำความผิด

โลกนั้น จัดเป็นมลทินภัยใน เป็นศัตรุภัยใน ก่อความเสียหาย ทำให้ใจกำเริบ คนรู้เท่าไม่ทันวัฒนเป็นภัยที่เกิดขึ้นข้างใน พอกความโลกเข้าครอบงำ เวลาันั้นมีแต่ ความมีดตื้อ มีจิตถูกโลกครอบงำแล้วยอมทำเรื่องก่อความทุกข์แก่ผู้อื่น

ซึ่งวิธีลดความโกรนน์มีหลากหลายอย่าง ควรปฏิบัติตามธรรม คือ สันโดษ 3 และ 12 (ความยินดี, ความพอใจ, ความยินดีด้วยของของตนซึ่งได้มาด้วยเรียวนรงความเพียรโดยชอบธรรม, ความยินดีด้วยปัจจัยสี่ตามมีตามได้, ความรู้จักอิมรู้)

1. ยถางสันโดษ (ยินดีตามที่ได้, ยินดีตามที่พึงได้ คือ ตนได้สิ่งใดมา หรือ เพียรหาสิ่งใดมาได้ เมื่อเป็นสิ่งที่ตนพึงได้ ไม่ว่าจะหมายหรือประณีตแค่ไหน ก็ยินดีพอใจด้วยสิ่งนั้น ไม่ติดใจอย่างได้สิ่งอื่น ไม่เดือดร้อนกระบวนการเริ่มต้น ไม่ได้ “ไม่ประณานสิ่งที่ตนไม่พึงได้หรือเกินไปกว่าที่ตนพึงได้โดยถูกต้อง ชอบธรรม ไม่เพ่งเลึงประณานของที่คุณอื่นได้ ไม่ริษยาเขา)

2. ยถางสันโดษ (ยินดีตามกำลัง คือ ยินดีแต่พอแก่กำลัง ร่างกายสุขภาพและวิสัยแห่งการใช้สอยของตน ไม่ยินดีอย่างได้เกินกำลัง ตนมีหรือได้สิ่งใดมาอันไม่ถูกกับกำลังร่างกายหรือสุขภาพ เช่น กิจชุ่ได้อาหารบินทบาทที่แสดงต่อโรคของตน หรือเกินกำลังการบริโภคใช้สอย ก็ไม่ห่วงเห็นเสียดายเก็บไว้ให้เสียเปล่า หรือฝันใช้ให้เป็นโทษแก่ตน ยอมสละให้แก่ผู้อื่นที่จะใช้ได้ และรับหรือแลกเอาสิ่งที่ถูกโรคกับตน แต่เพียงที่พอแก่กำลังการบริโภคใช้สอยของ)

3. ยถางรุปสันโดษ (ยินดีตามสมควร คือ ยินดีตามที่เหมาะสมกับตน อันสมควรแก่ภาวะ ฐานะ แนวทางชีวิต และจุดหมายแห่งการบำเพ็ญกิจของตน เช่น กิจชุ่ไม่ประณานสิ่งของอันไม่สมควรแก่สมณภาวะ หรือกิจชุ่บางรูปได้ปัจจัยสี่ที่มีค่ามาก เห็นว่าเป็นสิ่งสมควรแก่ท่านผู้ทรงคุณสมบัตินานถือ ก็นำไปมอบให้แก่ท่านผู้นั้น ตนเองใช้แต่สิ่งอันพอประมาณ หรือกิจชุ่บางรูปกำลังประพฤติวัต្រขัดเกลาตน ได้ของประณีตมา ก็สละให้แก่เพื่อน กิจชุ่รูปอื่นๆ ตนเองเลือกหาของปอนๆ มาใช้หรือตนเองมีโอกาสจะได้ลาภอย่างหนึ่ง แต่รู้ว่าสิ่งนั้นเหมาะสมหรือเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้อื่นที่เชี่ยวชาญถอดสามารถด้านนั้น ก็สละให้ลาภถึงแก่ท่านผู้นั้น ตนรับเอาแต่สิ่งที่เหมาะสมกับตน)

อื่น สันโดษ 3 นี้ เป็นคำอธิบายของพระอรรถกถาจารย์ ซึ่งมุ่งแสดงข้อปฏิบัติของพระกิจชุโดยเฉพาะ ปรากฏในอรรถกถาและภีกามากมายไม่น้อยกว่า 10 แห่ง คุณหัสดีพึงพิจารณาประพฤติปฏิบัติตามสมควร ในบรรดาหลักธรรมเครื่องขัดเกลาในพระพุทธศาสนา คือ ทาน ศีล ภาวนา ชุดงค์ วิເວກ สันโดษ และมักน้อย เป็นหลักธรรมที่สามารถสร้างความสุขและความสงบให้แก่ตนและสังคม รวมทั้งประเทศชาติได้มากประการหนึ่ง เป็นธรรมที่ทำที่พึงแก่ตนที่วิเศษมากอย่างหนึ่งในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นมูลคลังแก่ชีวิตข้อหนึ่งในบรรดาธรรมคล 38 ประการ เป็นธรรมที่ชาวพุทธทุกคนควรนำมาปฏิบัติได้เป็นอย่างดี โดยศึกษาให้เข้าใจแล้วปฏิบัติตามที่ได้ศึกษาเข้าใจแล้วนั้น (ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสนา ฉบับประมวลธรรมพระพรหมคุณภรณ์)

ด้านสลากรัตโนมัติในอนาคต

การขยายหายแบบที่มีอยู่นั้นก็นับว่าส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสังคมอยู่แล้ว ถ้ารัฐดำเนินการสลากรัตโนมัติให้เกิดขึ้นมา “จะมีความสะดวกในการซื้อ ทำให้ประชาชนเล่นห่วยยิ่งกว่าเดิม เป็นการสนับสนุนให้ประชาชนมัวเมาน้อยลง” (พระครูโสภณธรรมวิวัฒนา 2550 : สัมภาษณ์) ยิ่งจะกระทบต่อสังคม เพราะเมื่อคนไม่มีวินัยเรื่องการเงิน ก็จะไปกดไปซื้อจากตู้อยู่นั้นแหล่ ยิ่งจะตามไปถึงเยาวชน เมื่อон กับห้ามเยาวชนสูบบุหรี่ ดีมเหล้า ก็เห็นเด็กสูบบุหรี่ ดีมเหล้าเหมือนเดิม นี่แหล่ผลของมัน”(พระครูสมุหชัยณรงค์ 2550 : สัมภาษณ์)

ด้านสื่อ

สถาบันสื่อนี้ ถือว่าเป็นสถาบันที่ส่งผลต่อสังคมโดยตรง เพราะเป็นสถาบันที่ส่งข่าวให้สังคมรับรู้ข่าวสารในเรื่องต่างๆ และในการเสนอข่าวเรื่องห่วยของสื่อนั้นส่วนมากจะเป็นการเสนอในส่วนที่ชี้นำให้คนสนใจ ซึ่งจัดเป็นการชักนำ ชักชวน ให้สังคมหลงไหลห่วยซะส่วนมาก หากจะนำหลักธรรมขึ้นมาเปรียบเทียบ จัดว่าขัดกับหลักธรรมเรื่องตัณหา ดังนั้น การนำเสนอข่าวนั้นจัดเป็นตัวกิเลสสำคัญของประชาชนคนสเปหังหลัย เพราะทำให้เกิดความอยากได้อยากมี อยากรู้ ตามที่ข่าวเสนอ ซึ่งสื่อควรจะนำเสนอสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่สังคมมากกว่าที่เป็นอยู่

ด้านบทบาทจุดยืนของสถาบันพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาดำเนินอยู่มาได้ 2550 ปี เป็นการบ่งบอกว่าเป็นสถาบันที่มีความจริงในด้านหลักธรรม ขอเพียงแค่ประชาชนทุกคนนำหลักธรรมไปปฏิบัติจริงๆ จะคนละข้อหรือสองข้อหรือยิ่งมากได้ยิ่งดี ก็จะเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง แก่สังคม แก่ประเทศชาติ และแก่โลกนี้

จุดยืนของสถาบันทางพระพุทธศาสนาจะต้องมั่นคงต่อคำสอนของพระพุทธองค์ ผู้เป็นพุทธบิดร ซึ่งได้วางหลักไว้ว่า บุคคลผู้เป็นสาวกย่อมไม่เสพทางเสื่อมแห่งโภคะ 6 หรือ “อบายมุข 6” หมายถึง ช่องทางของความเสื่อม ทางแห่งความพินาศ, เหตุย่อยยับแห่งโภคทรัพย์ได้แก่

1. ติดสุราและของมีนemea
2. ชอบเที่ยวกลางคืน
3. ชอบเที่ยวดูการละเล่น
4. ติดการพนัน
5. คบคนชั่ว
6. เกี่ยจคร้านการงาน

นอกจากนี้ จะต้องมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำเพื่อบรรสั่งสอนประชาชน ให้เห็นโทษของการเล่นการพนันในทุก ๆ รูปแบบ ควรจะให้มีการรณรงค์เพื่อลด, ละ หรือเลิกการพนันอันเป็นมิจฉาชีวะ เพื่อมาประกอบสัมมาชีวะ ตามหลักธรรม 3 ประการ คือ ครองตน ครองคน ครองงาน

บทบาทของมหาเถรสมาคม

ศาสนาพุทธนั้นจัดว่าเป็นศาสนาที่คนส่วนใหญ่ในประเทศไทยนับถือ แต่การนับถือนั้นเป็นการนับถือในนาม การนับถือโดยการเข้าไปศึกษาข้อวัตรปฏิบัติจริง จนนั้นมีน้อยดังนั้นข้อดี ข้อเสีย ในส่วนต่างๆตามหลักธรรมของพุทธศาสนานั้น คนส่วนใหญ่ไม่รู้ หากมหาเถรสมาคมจะแสดงบทบาทอย่างโดยอย่างหนึ่ง เพื่อให้สังคมได้รับทราบถึงหลักธรรมทางพุทธศาสนา น่าจะเป็นส่วนที่ดี อีกทั้งควรจัดให้มีการอบรมบุคลากรทั้งที่เป็นนักบวชและศาสนิกชนให้มีความรู้ มีความสามารถ มีความเข้มแข็ง เมื่อศาสนา มีบุคลากรที่เข้มแข็ง จึงให้ศาสนาค่อยๆซึ้งประชาชนให้ ละ ละ เลิก อบายมุข และการดำเนินไปเรื่อยๆ เพราะเหตุที่ว่าพระภิกษุเกิดขึ้นมาเรื่อยๆ จะให้ทุกคนรู้เมื่อกันหมดไม่ได้ จึงต้องค่อยสั่งสอนกันไปอย่างต่อเนื่อง (ประมวลจากการสัมภาษณ์ ศ. กีรติ บุญเจือ. 2550)

บทบาทของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ควรรณรงค์ให้ประชาชนทั่วไปทราบถึงโทษของอบายมุข โดยทำงานร่วมกันคณะสงฆ์กับการทำหน้าที่ตามที่มหาเถรสมาคมกำหนดไว้ โดยค่อยอ่านวิความสะداวในสิ่งที่คณะสงฆ์ทำไม่สะداว ในส่วนหลักการน่าทำตัวให้เป็นเลขา เป็นลูกศิษย์ของมหาเถรสมาคม และการแสดงบทบาท จุดยืน เพื่อให้ประชาชนลด ละ เลิกอบายมุข อีกทั้งยังน่าจะทำงานร่วมกับมหาเถรสมาคมด้วย คือ เมื่อมหาเถรสมาคมมีมติให้กระทำอะไร สำนักงานพุทธศาสนาควรจะช่วยสนับสนุนนำไปเสนอข่าวทางสื่อ หรือเมื่อมีระบบออกเสียงของมหาเถรสมาคม ก็แจ้งไปแก่สื่อต่างๆให้ได้รับทราบ เพราะหลายครั้ง ทั้งที่มีมติอะไรต่างๆ แต่เมื่อสื่อไม่ได้สนใจไม่นำเสนอ ผลที่ได้ก็น้อย จุดตรงนี้สำนักงานพุทธศาสนาควรจะเข้ามาช่วยผลักดัน อำนวยความสะداวโดยการซักชวนสื่อให้เข้ามานำเสนอ ดังนี้จะถือว่าเป็นการทำงานตามหน้าที่ ทำงานให้เหมาะสมกับตำแหน่ง (ประมวลจากการสัมภาษณ์ ผศ.ดร.พระมหาสมจินต์ สมมาปุญโญ. 2550)

บทบาทของสถาบันการศึกษาของคณะสงฆ์

ในส่วนของสถาบันการศึกษาของคณะสงฆ์นอกจากองค์บาลีสานมหลวง และกองธรรมสนามหลวงแล้ว มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหา מקุภราชนวิทยาลัยจัดเป็นสถาบันที่ผลิตบุคลากรทางพุทธศาสนาให้มีความรู้ทั้งทางโลกทั้งทางธรรม เพื่อช่วยปรับปรัชของธรรมวินัยให้ดำเนินไป เมื่อൺร่างรตไฟช่วยยึด ประคงให้ตัวรตไฟไปถึงจุดหมายได้ฉะนั้น และสถาบันการศึกษาน่าจะเป็นผู้แทนของมหาเถรสมาคมได้ เพราะทางผู้หลักผู้ใหญ่ก็ได้ให้โอกาสเข้าประชุมในมหาเถรสมาคมด้วย จึงควรจะเป็นระบบออกเสียงของมหาเถรสมาคมด้วย หรือควรจะมีการแต่งตั้งผู้แทนเพื่อจะได้ออกมาแสดงบทบาท ความคิดเห็นในเรื่องร่างต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม

สรุป ควรดำเนินการอย่างน้อยๆ 2 ประการคือ

1. กำหนดตัวบุคคลเพื่อเป็นตัวแทนในการแสดงความคิดเห็น ในเรื่องร่างต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม

2. หาซ่องทางเอกสารไปสื่อ เอกสารให้เข้าถึงสังคม (ประมวลจากการสัมภาษณ์ ผศ.ดร.พระมหาสมจินต์ สมมาปณิโญ. 2550)

ดังนั้น ทุกสถาบันทางพุทธศาสนาควรจะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ต่างช่วยประคับประคองกันไป เพื่อ darm หลักธรรมและแนะนำหลักธรรมให้ประชาชนได้เข้าใจ

ข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎี

ในการดำเนินการวิจัยเรื่องนโยบายสลากรพิเศษแบบ 2 ตัวและ 3 ตัวของรัฐบาลที่ขัดกับหลักธรรมทางพุทธศาสนานั้น กล่าวถึงหลักธรรมที่มีความขัดกับสำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาลไว้หลายข้อ แต่ในทางตรงกันข้ามเมื่อมีข้อห้าม ก็ย่อมจะมีข้อควรปฏิบัติด้วยเช่นกัน ซึ่งจะนำหลักธรรมที่ควรปฏิบัติเพื่อให้พ้นจากอย่างมุข โดยปกติการจะนำหลักธรรมข้อเดิมมาปฏิบัติเพื่อให้พ้นจากอย่างมุขนั้นเป็นสิ่งที่ไม่เกือกูลแก่ผู้ปฏิบัตินัก เมื่อคนที่มีความเกี่ยวข้อง จะให้เข้าพ้นจากความเกี่ยวข้อง ด้วยการไม่เกี่ยวข้องนั้นคงเป็นไปได้โดยยาก ควรจะที่ยกธรรมข้ออื่นมาเพื่อปฏิบัติให้พ้นจากความเกี่ยวข้อง

เพราะมุขย์เป็นสัตว์สังคมที่ชอบอยู่รวมกันเป็นกลุ่มคณะ เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ย่อมมีปฏิสัมพันธ์และมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องเกี่ยวข้องกันอยู่เสมอ การจะแยกตัวอยู่อย่างโดดเดี่ยวโดยไม่มีการติดต่อเกี่ยวข้องกับผู้อื่นนั้นคงเป็นไปได้ยาก ยกเว้นบรรพชิตในพระพุทธศาสนาหรือนักบวชในบางศาสนาเท่านั้น

ดังนั้น เมื่อความจริงเป็นเช่นนี้ การที่เราจะดำเนินชีวิตเพื่อหลีกหนีอย่างมุข และดำเนินต่อไปในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุขนั้นจะต้องอาศัยหลักธรรมตามหลักการดังต่อไปนี้ คือ โครงการงดซื้อสลากรเข้าพรรษา และโรงเรียนวิถีพุทธ

โครงการงดซื้อสลากรเข้าพรรษา

รัฐบาลหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรต่างๆ ทั้งทางศาสนาและเอกชน ควรจะร่วมกันจัดกิจกรรมงดซื้อสลากรเข้าพรรษา โดยใช้ข้อความรณรงค์ เลิกซื้อสลากร เลิกจัน ในการดำเนินการ และมีรูปแบบการปฏิบัติ ดังนี้คือ

1. จัดให้มีการติดป้าย, ติดโปสเตอร์, จัดบอร์ดนิทรรศการ ตามสถานหน่วยงาน หรือองค์กรนั้น โดยเฉพาะในวัดวาอารามต่างๆ เพื่อประชาชนสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการ

2. การเดินขบวนรณรงค์งดซื้อสลากรเข้าพรรษา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ง่าย เน้นการสร้างกระแสสังคม ให้เกิดการรับรู้ และควรร่วมไปกับขบวนแห่เทียนเข้าพรรษาหรือวันสำคัญเกี่ยวกับศาสนาและวันสำคัญอื่น ๆ

3. การจัดตั้งจุดลงชื่อ “ปฏิญาณตนงดซื้อสลากระษ่า”

กรณีจัดทำกิจกรรมที่หน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวน หรือบางแห่ง จะมีการจัดพิธีการปฏิญาณตน นิมนต์พระสงฆ์มาร่วมงาน และกรณีจัดทำกิจกรรมที่วัด เจ้าอาวาส สามารถจัดพิธีปฏิญาณตนได้ ทั้งนี้ เจ้าอาวาสจะต้องประกาศแจ้งแก่ชาวบ้านก่อนว่า ทาง วัดมีโครงการงดซื้อสลากระษ่า ใครที่อยากร่วมปฏิบัติตน ฝึกฝนขัดเกลาจิตใจ ลด ละ เลิกการซื้อสลากระษ่า เก็บเงินค่าซื้อสลากระษ่าไว้ดูสัก 3 เดือนให้เข้าร่วมกิจกรรม

4. การจัดปฏิบัติพิธีปฏิญาณตนงดซื้อสลากระษ่า

สำหรับองค์กรที่อาจริบอาจจัง ถือเป็นนโยบายสำคัญ จะเชิญชวนสมาชิกภายใน องค์กรปฏิญาณตนงดซื้อสลากระษ่า หรือบางแห่งอาจรวมการปฏิญาณตนว่าจะทำความดีหรือ จะลดนิสัยไม่ดี อีนๆด้วยก็ได้ การจัดพิธีการเรียนร่าย แต่ขอให้พร้อมเรียง มีความศักดิ์สิทธิ์

5. จัดทำโครงการ “งดซื้อสลากระษ่า”

ประชาชนภายในหมู่บ้านหรือตำบลที่จะจัดทำโครงการงดซื้อสลากระษ่าที่ ชัดเจน ควรมีการจัดเวทีประชาคมก่อนล่วงหน้า โดยมีคณะกรรมการทุกส่วน ได้แก่ เจ้าอาวาส กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. ประชาชนชาวบ้าน แทนนำกลุ่มในหมู่บ้าน หน่วยราชการ เช่น สถานีอนามัย ในเวที มีการระดมความคิดเห็นกันถึงปัญหาการซื้อสลากระษ่าในหมู่บ้าน/ตำบล ข้อดีของงดซื้อสลากระษ่า โดย ยกตัวอย่างครอบครัวที่เลิกได้แล้ว มีความสุขขึ้นกว่าเดิมอย่างไร จนสรุปเป็นข้อตกลงของชุมชนว่า ในช่วงเข้าพรรษา หมู่บ้านจะงดซื้อสลากระษ่ากันสักกี่คัน โดยเฉพาะผู้นำหมู่บ้าน/ตำบล ควรเป็นตัวอย่าง

6. คันหนาบุคคลต้นแบบ

ทุกสถานที่ มักจะมีคนชอบเล่นหวยอยู่เสมอ และพฤติกรรมการซื้อหวยมักสร้าง ปัญหาให้กับการทำงาน หรือ เพื่อนร่วมงาน หรือครอบครัว ในกรณีการเป็นหนี้ครัวจะมีหน่วยงาน ภายในองค์กร หมู่บ้าน ช่วยสนับสนุนในการงดซื้อสลากระษ่า เมื่อดำเนินการแล้วได้ผลก็ยกເบำบุคคลนั้น เป็นตัวอย่างขององค์กร หมู่บ้าน นั้นๆ ให้บุคคลทั่วไปได้เห็นถึงพฤติกรรมก่อนซื้อสลากระษ่า และ พฤติกรรมหลังจากงดซื้อสลากระษ่า

7. คันหนาชุมชนต้นแบบ

ประเทศไทยมีหมู่บ้านชุมชนเมืองประมาณ 80,000 แห่ง การซื้อสลากระษ่าเป็นปัญหาทุก แห่ง มากบ้างน้อยบ้าง ดังเช่นปัญหาในครอบครัว เรื่องค่าใช้จ่ายการซื้อสลากระษ่า การใช้ความรุนแรงต่อ กันจากปัญหาการดำเนินชีวิตประจำวัน ประเพณีวัฒนธรรมที่อ่อนแอก่อนจะเป็นปัญหานี้ได้ ทั้งเป็นชุมชนที่รณรงค์ งดซื้อสลากระษ่าหรือไปถึงขั้น “ปลดอสลากระษ่า” ไม่มีการซื้อ/การขาย เป็นต้น

โรงเรียนวิถีพุทธ

โรงเรียนวิถีพุทธ คือ โรงเรียนระบบปกติทั่วไป ที่นำหลักธรรมพระพุทธศาสนามาใช้ หรือ ประยุกต์ในการบริหารและการพัฒนาผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษา เน้นกรอบพัฒนาตามหลักการ

ไตรสิกขา (ศีล สมาร์ต ปัญญา) อย่างบูรณาการ โดยบูคลากรภายในโรงเรียนทั้งฝ่ายครู อาจารย์ และนักเรียน ควรร่วมมือกันปฏิบัติเพื่องดเว้นจากการซื้อ การขาย และการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสลากริเตษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว และสลากรับอื่นๆ โดยมีรูปแบบการปฏิบัติดังนี้

1. จัดให้มีการติดป้าย, ติดโปสเตอร์, จัดบอร์ดนิทรรศการรณรงค์การงดขาย งดซื้อ งดการเกี่ยวข้องกับสลากริเตษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว และสลากรับอื่นๆ ตามสถานที่ต่างๆ ภายในโรงเรียนนั้นๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้บูคลากรภายในโรงเรียน และนักเรียนรับรู้ถึง

วัตถุประสงค์ของการจัดทำ

2. การเดินขวนรณรงค์การงดขาย งดซื้อ ไม่เกี่ยวข้องกับสลากริเตษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว และสลากรับอื่นๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ง่าย เน้นการสร้างกระแส ให้เกิดการรับรู้ภายในโรงเรียนนั้นๆ เพื่อให้บูคลากรภายในโรงเรียน ได้ชื่มชันกระแสและสร้างความเชื่อมั่นกับการงดขาย งดซื้อ ไม่เกี่ยวข้องกับสลากริเตษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว และสลากรับอื่นๆ

3. การจัดตั้งจุดลงซื้อ เพื่องดขาย งดซื้อ ไม่เกี่ยวข้องกับสลากริเตษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว และสลากรับอื่นๆภายในโรงเรียน และอาจมีการลงชื่อเพื่อปฏิญาณตน ไม่เกี่ยวข้องกับ งดขาย งดซื้อ ไม่เกี่ยวข้องกับสลากริเตษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว และสลากรับอื่นๆ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อ งดขาย งดซื้อ ไม่เกี่ยวข้องกับสลากริเตษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวเหล่านี้ และสลากรับอื่นๆภายในโรงเรียนเอง และสามารถให้นักเรียน นักศึกษานำไปปฏิบัติต่อภายใน ครอบครัวหรือ

4. การจัดปฏิบัติพิธีปฏิญาณตนงดขาย งดซื้อ ไม่เกี่ยวข้องกับสลากริเตษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว และสลากรับอื่นๆ โดยที่ครู อาจารย์ และนักเรียน นักศึกษาพร้อมใจกันปฏิญาณ ตนเพื่องดขาย งดซื้อ ไม่เกี่ยวข้องกับสลากริเตษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว และสลากรับอื่นๆ กันภายในโรงเรียนเพื่อเป็นพลังในการดำเนินการ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่าการแก้ปัญหารื่องห่วยบน dein จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายรัฐบาล นักวิชาการ คณบดี และประชาชน โดยมีแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้

1. รัฐบาลเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจของรัฐบาลเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นรัฐบาลควรมีจุดยืนอยุ่นหลักการที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน แก่สังคม แก่ประเทศชาติให้มากที่สุด

2. กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาต่างๆ ควรจัดหลักสูตรที่มี ศีลธรรมเข้าประกอบในการเรียนการสอน และห้ามบูคลากรในการศึกษาเข้าไปเกี่ยวข้องกับการซื้อ การขายสลากริเตษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวเหล่านี้ และสลากรับอื่นๆ

3. คณะกรรมการมีบัญชีรายรับรายจ่ายต่อส่วนราชการที่ได้รับโอนของมหาเถรสมาคมฯ ให้ประชาชนทราบถึงโถงของการซื้อ การขาย ลากพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวเหล่านี้ และ ลากแบบอื่นๆ

4. สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติควรจะรับสนองงานของมหาเถรสมาคมแล้วโดยช่วยเหลือตามมติที่มหาเถรสมาคมได้ออกไป ซึ่งถือเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คณะกรรมการส่วนนี้ และเป็นการดำเนินการให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนทั่วไป

5. สถาบันการศึกษาทั้งในส่วนบุคคล นักธรรม และสถาบันการศึกษาทางโลกของคณะกรรมการมีบัญชีรายรับรายจ่ายในการเป็นปากเป็นเสียงให้คณะกรรมการส่วนนี้อีกทางในการประกาศถึงโถงของลากพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวเหล่านี้ และ ลากแบบอื่นๆ และเพิ่มเนื้อหาการเรียนการสอนเกี่ยวกับลากพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวเหล่านี้ และ ลากแบบอื่นๆ ให้บุคลากรในศาสนามีความเข้าใจ

6. รัฐบาลควรให้การสนับสนุนคณะกรรมการดำเนินการรณรงค์เรื่องลากพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวเหล่านี้ และ ลากแบบอื่นๆ เพื่อเป็นการเตือนสติประชาชนให้พิจารณาลดลง เลิก หรือเสี่ยงโชคด้วยความระมัดระวัง เป็นการหลีกเลี่ยงปัญหาทางการเงินจนถึงขั้นหมดตัว

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการวิจัย

ควรจะได้มีการศึกษาต่อไปเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมว่ามีผลอะไรบ้างต่อนโยบายลากพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวของรัฐบาล และศึกษาสถาบัน กระบวนการ และพฤติกรรมของสำนักงานลากกิโน่เมืองรัฐบาลว่ามีผลอะไรบ้างต่อนโยบายลากพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวของรัฐบาล อีกทั้งควรมีการศึกษาต่อไปเกี่ยวกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาทั้งฝ่ายเถรวาท และฝ่ายมหายาน ว่าหลักธรรมทางฝ่ายเถรวาทและฝ่ายมหายานมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับนโยบายลากพิเศษแบบ 2 ตัว และ 3 ตัวของรัฐบาล

បរទានាអុករណ៍

บรรณาธิการ

ชญานิษฐ์ เมธานนท์(2546) ทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อสลากรัตโนมติ 2 ตัว และ 3 ตัวของสำนักงานสลากรัตโนมติ บช.ม.(การบริหารการ

จัดการ)กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ถ่ายเอกสาร.

ทศนา ชาลาสันตติ. การศึกษาความสัมพันธ์ของมูลค่าการจำหน่ายห่วยบนดินกับจำนวนประชากร ความหนาแน่นประชากร และการจัดกลุ่มลักษณะ ในกรุงเทพมหานคร. ปริญานิพนธ์

วท.ม.(ภูมิศาสตร์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ถ่ายเอกสาร.

น.ต.บัญญา ชัตไพบูลย์.(2550, 24 กันยายน) . สัมภาษณ์โดย สติมา พิรยะไพบูลย์วิทย์ ที่หมู่บ้านเปรมฤทธิ์ ต.บางเมืองใหม่ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ

ปันดดา เพ็ชรสิงห์. (2530). อบายมุขที่มีความสัมพันธ์กับการหนีโรงเรียนของนักเรียนวัยรุ่นใน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ส.ม.(อนามัยสิ่งแวดล้อม) กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยมหิดล, ถ่ายเอกสาร.

พาสุก พงษ์ไพจิตร; สังคิต พิรยะรังสรรค์; และนวน้อย ตรีรัตน์. (2543). หวย ช่อง บ่อัน ยาบ้า เศรษฐกิจอนกฤษหมายกับนโยบายสานารถะในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ตรัตน์.

พระครุวิมลศิลคุณ. (2550, 25 พฤษภาคม) . สัมภาษณ์โดย พระมหาบุญญา ธีรปุณโญ ที่วัดปากน้ำ แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กทม.

พระครุสุจิธรรมวิมล. (2550, 20 สิงหาคม). สัมภาษณ์โดย พระมหากฤษณาภัค มหิสสโร ที่วัดนางพญา อ.เมือง จ.พิษณุโลก

พระครุโสภณธรรมวิวัฒ. (2550, 20 สิงหาคม). สัมภาษณ์โดย พระมหากฤษณาภัค มหิสสโร ที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ อ.เมือง จ.พิษณุโลก

พระครุสุมณฑ์ธรรมราดา. (2550, 23 สิงหาคม). สัมภาษณ์โดย พระมหากฤษณาภัค มหิสสโร ที่วัดราชภูมิวรวิหาร อ.ศรีนคร จ.สุโขทัย

พระครุสมุห์ชัยนรงค์ ปัญญาวชิโร. (2550, 20 สิงหาคม). สัมภาษณ์โดย พระมหากฤษณาภัค มหิสสโร ที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ อ.เมือง จ.พิษณุโลก

พระเทพโภศล. (2550, 4 ธันวาคม) . สัมภาษณ์โดย พระมหาบุญญา ธีรปุณโญ ที่วัดปากน้ำ แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กทม.

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2535). พจนานุกรมพุทธศาสนา ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระธรรมวิสุทธิกิจ(พิจิตร จิตวุฒโน). (2550, 12 สิงหาคม). พระพุทธศาสนา กับชีวิตพอเพียง. เอกสาร.

พระพิพัฒ์คำสนธิรัง. (2550, 27 พฤศจิกายน). สัมภาษณ์โดย พระมหาบุญตา ชีรปุณโญ ที่วัดปากน้ำ แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กทม.

พระมหาทวี มหาปุณโญ. (2550, 10 ธันวาคม). สัมภาษณ์โดย พระมหาบุญตา ชีรปุณโญ ที่วัดปากน้ำ เขตภาษีเจริญ กทม.

พระมหาทองดี ปัญญาชิโร. (2550, 18 ธันวาคม). สัมภาษณ์โดย พระมหาบุญตา ชีรปุณโญ ที่วัดปากน้ำ เขตภาษีเจริญ กทม.

พระมหาสมจินต์ สมมาปุณโญ. (2550, 2 ธันวาคม). สัมภาษณ์โดย พระมหาบุญตา ชีรปุณโญ ที่วัดปากน้ำ แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กทม.

พระราชนริยัตสุรี. (2550, 20 พฤศจิกายน). สัมภาษณ์โดย พระมหาบุญตา ชีรปุณโญ ที่วัดการร้อง อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี

พระราชวิมลเมธี. (2550, 23 สิงหาคม). สัมภาษณ์โดย พระมหากรุณาภักดิ์ มหาสุสโตร ที่วัดราชภูมิตราราม อ.ศรีนคร จ.สุโขทัย

พระสุนทรธรรมราณ. (2550, 23 สิงหาคม). สัมภาษณ์โดย พระมหากรุณาภักดิ์ มหาสุสโตร ที่วัดราชภูมิตราราม อ.ศรีนคร จ.สุโขทัย

พระอาจารย์ติกิจ. (2550, 25 พฤศจิกายน). สัมภาษณ์โดย พระมหาบุญตา ชีรปุณโญ ที่วัดราชภูมิตราราม เขตมีนบุรี กทม.

ภัคจิรา นักบรรเลง. (2547). พฤติกรรมการซื้อสลากระหว่าง 2 ตัว 3 ตัว ของประชาชนในเขต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ร. ลงกานต์. (2478). ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 3. พระนคร : โรงพิมพ์พระจันทร์.

ศ.กีรติ บุญเจือ. (2550, 20 พฤศจิกายน). สัมภาษณ์โดย พระมหาบุญตา ชีรปุณโญ ที่วัดการร้อง อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี

สังคิต พิริยะรังสรรค์ ; และคณะ. (2545). เศรษฐกิจการพนัน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แสง พระอาทิตย์.

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2540). รายงานผลการศึกษาผลกระทบ ทางสังคมจากสลากร้อนไลน์, กรุงเทพฯ สำนักงานสลากรอนไลน์รัฐบาล.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2547, มีนาคม-เมษายน).

เศรษฐกิจในระบบและการจัดการที่ดีของภาครัฐวารสารเศรษฐกิจและสังคม. เศรษฐกิจ นอกรอบและ การจัดการที่ดีของภาครัฐ. 41(2) : 5

สำนักงานสลากรอนไลน์รัฐบาล. (2550). สืบค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2550, จาก <http://www.glo.or.th> สุพรรณิการ์ รัตนกุล. พฤติกรรมการซื้อสลากระหว่างของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.

ปริญญาภินันพนธ์ บธ.ม.(การตลาด) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทร์วิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สร้อยสุดา สุคนธชาติ. (2550, 24 กันยายน). สัมภาษณ์โดย สติมา พิรยะไพบูลย์วิทย์
ที่หมู่บ้านเปรมฤทธิ์ ต.บางเมืองใหม่ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ
สวนดุสิตโพล. (2550). สีบคันเมื่อ 17 ตุลาคม 2550, จาก www.dusitpoll.dusit.ac.th
หนึ่งฤทธิ์ ชัยวงศ์. (2550). ห่วงใจดิน-ห่วงบนดิน: ผลกระทบต่อสังคมไทย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
สีบคันเมื่อ 17 ตุลาคม 2550, จาก www.econ.tu.ac.th

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง นโยบายสลากรพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว ของรัฐบาล ที่มีผลกระทบต่อหลักธรรมาทางพุทธศาสนา

1. ด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม

ท่านมีความเห็นเกี่ยวกับนโยบายสลากรพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว ของรัฐบาลว่า ขัดกับหลักธรรมาทางพุทธศาสนาอย่างไร ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1.1 จากการดำเนินการตามนโยบายสลากรพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว ของรัฐบาลทำให้เกิดผลกระทบอย่างมีนัยต่อสภาพเศรษฐกิจและขัดกับหลักธรรมาอย่างไร

.....

.....

.....

1.2 จากการดำเนินการตามนโยบายสลากรพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว ของรัฐบาลทำให้เกิดผลกระทบอย่างมีนัยต่อสภาพสังคมและขัดกับหลักธรรมาอย่างไร

.....

.....

.....

2. ด้านสถาบัน กระบวนการ และพฤติกรรมของสำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาล

ท่านมีความเห็นเกี่ยวกับนโยบายสลากรกินแบ่งรัฐบาล 2 ตัว และ 3 ตัว ของรัฐบาลว่า ขัดกับหลักธรรมาทางพุทธศาสนาอะไร ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1 ท่านคิดว่าการดำเนินการของสำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาลขัดกับหลักธรรมาทางพุทธศาสนาข้อไหนบ้าง เพราะเหตุไร

.....

.....

.....

2.1.1 ท่านคิดว่าการมีสำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาลมีข้อดี ตามหลักพุทธศาสนาอย่างไร และมีข้อเสีย ตามหลักพุทธศาสนาอย่างไร และขัดกับหลักธรรมาอะไร

.....

.....

.....

2.1.2 ในสภาพปัจจุบันชึ่งพฤติกรรมทางการเมือง มีนโยบายสนับสนุนการเล่นหวยในรูปแบบต่างๆ เห็นชัดว่ามีผลกระทบต่อพุทธศาสนาในเชิงลบส่วนใหญ่แน่ๆ แล้วสำนักงานสลากรกินแบ่งรัฐบาลนี้ควรดำเนินอยู่ ควรปรับปรุง หรือควรยุบ ตามหลักธรรมาทางพุทธศาสนา

.....

.....

.....

2.1.3 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดี ข้อเสีย และผลกระทบของกระบวนการออกสลากรกินแบ่ง ลอตเตอรี่ และหวยบนดิน ตามหลักพระพุทธศาสนาอย่างไร

.....

.....

.....

2.1.4 กฎหมายทั้ง 3 ฉบับ พรบ.การพนัน พ.ศ. 2478 พรบ.สลากรถบัตรรูปแบบ พ.ศ. 2517 และโครงการเลขท้าย 2 ตัว 3 ตัว ต่างก็วัตถุประสงค์เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนคนยากจน ในด้านการศึกษา การแพทย์ สังคม และสาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง ท่านคิดว่ามีผลดี ตามหลักพุทธศาสนาอย่างไร

.....

.....

.....

2.1.5 ใน พรบ.สลากรถบัตรรูปแบบ คณะกรรมการในการดำเนินงานล้วนแล้วแต่เป็นคนในคณะกรรมการทั้งสิ้น ท่านคิดว่าควรจะมีบุคคลจากสาขาวิชาชีพอื่น เช่น คนพิการ ประชาชนทั่วไป เป็นต้น เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานด้วยหรือไม่ ขัดกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาหรือไม่

.....

.....

.....

2.1.6 ขั้นตอนในการดำเนินการขายสลากรถบัตรรูปแบบที่ผ่านมา มีความ слับซับซ้อนมาก ขาดความโปร่งใสทำให้มีผลกระทบต่อประชาชนที่ซื้อสลากรถ ในเรื่องราคาที่แพงขึ้น ท่านคิดว่าควรมีวิธีการแบบไหนที่จะช่วยให้กระบวนการในการดำเนินการมีความโปร่งใส และจะทำให้ราคาสลากรถไม่แพงขึ้น และขัดกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาหรือไม่

.....

.....

.....

2.1.7 ในอนาคตหากมีสลากรถบัตรรูปแบบที่มีความทันสมัย อำนวยความสะดวกในการซื้อ ท่านเห็นว่าการมีสลากรถบัตรรูปแบบที่ มีข้อดี ข้อเสีย และผลกระทบต่อสังคม ชุมชน อย่างไร และขัดกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาหรือไม่

.....

.....

.....

2.1.8 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดี ข้อเสีย และผลกระทบของกระบวนการออก
สลากรอตเตอรี่ ห่วยบันดินผ่านสื่อต่างๆ ตามหลักพระพุทธศาสนาอย่างไร และขัดกับหลักธรรมทาง
พุทธศาสนาหรือไม่

.....

.....

.....

2.2 สถาบันพระพุทธศาสนาควรมีบทบาท หรือจุดยืนในเรื่องห่วยบันดินนี้อย่างไร

.....

.....

.....

2.2.1 มหาเถรสมาคมควรมีบทบาท หรือจุดยืนในเรื่องห่วยบันดินนี้อย่างไร

.....

.....

.....

2.2.2 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติควรมีบทบาท หรือจุดยืนในเรื่องห่วยบัน
ดินนี้อย่างไร

.....

.....

.....

2.2.3 สถาบันการศึกษาควรมีบทบาท หรือจุดยืนในเรื่องห่วยบันดินนี้อย่างไร

- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
 - มหาวิทยาลัยมหาบุรีราชวิทยาลัย
-
-
-

ภาคผนวก ช.

**รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์
นโยบายสลาภพิเศษแบบเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว ของรัฐบาล
ที่มีต่อหลักธรรมทางพุทธศาสนา**

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

พระภิกษุฝ่ายบริหาร

พระราชนรรบดิศสุรี	เจ้าคณะจังหวัดสุพรรณบุรี
พระราชวิมลเมธี	เจ้าคณะจังหวัดสุโขทัย
พระสุนทรธรรมภรณ์	ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดสุโขทัย
พระพิพัฒ์ศาสนนั่รัง	เจ้าคณะเขตหนองแขม กทม.
พระครุวิมลศีลคุณ	เจ้าคณะแขวงบางแวง กทม.
พระครุสุมณฑ์ธรรมราดา	เจ้าคณะตำบลหนองกระใจ จังหวัดสุโขทัย
พระครุสุจิตธรรมวิมล	เจ้าอาวาสวัดนางพญา จังหวัดพิษณุโลก
พระครุโสภณธรรมวิภาช	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระครรตนมหาราช จังหวัดพิษณุโลก
พระครุสุมุห์ชัยรงค์ ปณญาวชิโร	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระครรตนมหาราช จังหวัดสุโขทัย

พระภิกษุฝ่ายวิชาการ

พระเทพโภศล	ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารโครงการพระธรรมเจริญส่วนภูมิภาค จ.เชียงใหม่
ผศ.ดร.พระมหาสมจินต์ สมมาปณุโญ ป.ธ.๙,ศช.บ.,พช.ม.,Ph.D(Pali&Buddhist Studies).	รองอธิการบดี ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย กทม.
พระอาจารย์ไหญ์สำนักเรียนวัดเทพลีลา	อาจารย์ไหญ์สำนักเรียนวัดเทพลีลา กทม.
พระมหาทวี มหาปณุโญ	ป.ธ.๙, พช.บ.,ศน.ม.,M.Phil.,Ph.D. (Buddhist Studies), Delhi U.,India อาจารย์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย กทม.
พระมหาทองดี ปณญาวชิโร	ป.ธ.๙,พช.บ.,ศช.บ.,คค. อาจารย์สอนพระปริยัติธรรม วัดเทพลีลา กทม. อาจารย์สอนพระปริยัติธรรม วัดจองคำ จ.ลำปาง

พระราชสัญญาความรู้ในทางศาสนา

ศ.กีรติ บุญเจือ

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ(สนช.) ราชบัณฑิต

ประชาชนทั่วไป

น.ต.ปัญญา ชัตไพบูลย์

ข้าราชการ

สร้อยสุดา สุคนธชาติ

ค้าขาย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล พระมหาบุญญา ชีรปุณโญ (จันทร์จิตร์)
 วันเดือนปีเกิด 12 มีนาคม 2520
 สถานที่เกิด จังหวัดขอนแก่น
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน วัดปากน้ำ แขวงปากคลอง
 ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160
 สถานที่ทำงานในปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ประจำสำนักผู้ก่อบรม
 พระธรรมทูต กองงานพระธรรมทูต
 สำนักงานพระธรรมทูต วัดปากน้ำ
 แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ
 กรุงเทพฯ 10160

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2545

วิทยาศาสตร์บัณฑิต

จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

พ.ศ. 2551

ปริญญาตรีประจำศาสตราจารย์

สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ